

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY

5/2003

ročník
LV



SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

OBSAH:

Rozhodnutí ve věcech trestních

Dokazování	č. 27
Obhájce, Řízení o odvolání	č. 28
Odklad výkonu trestu, Dokazování	č. 26
Pojistný podvod, Škoda	č. 29
Pořádková pokuta, Řízení o stížnosti	č. 24
Řízení o dovolání	č. 25

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Akciová společnost	č. 46
Dovolání – přípustnost	č. 41
Konkurs	č. 42
Konkurs	č. 47
Nebytové prostory	č. 43
Převod nemovitostí	č. 44
Řízení před soudem	č. 39
Řízení před soudem	č. 40
Řízení před soudem	č. 45

**Nakladatelství
ORAC
nabízí
novinku:**



Zákon o zbraních a střelivu s komentářem

JUDr. Jiří Teryngel, Ing. Antonín Kreml

**Edice
Digesta**

Zkušení autoři, z nichž první je právníkem, vysokoškolským učitelem, členem legislativní komise vlády a právním publicistou, druhý policejním expertem v problematice režimu na úseku zbraní a ředitelem služby policie pro režim, vnitřní pořádek a bezpečnost na tomto úseku, kteří mají za sebou řadu publikací a článků týkajících se uvedené problematiky, spojili své síly k tomu, aby vytvořili podrobný a zasvěcený komentář k zákonu č. 119/2002 Sb., který nabyl účinnosti 1. 1. 2003. Publikace obsahuje nejen komentovaný text zákona, ale i všech prováděcích předpisů k němu, text Evropských směrnic, o něž se úprava opírá, jakož i úplný soubor nových testových otázek k zákonu a odpovědí na ně. Je určena nejen právníkům a odborníkům v oblasti zbraní a střeliva, ale i širší veřejnosti, milovníkům zbraní, zájemcům o získání zbrojního průkazu, sportovním střelcům, myslivcům a sběratelům zbraní i dalším zájemcům. Tomu je přizpůsoben i vlastní text komentáře, který klade důraz na srozumitelnost a názornost.

vázaná, A5, cca 280 stran, cca 300 Kč

Kniha přináší důležité informace všem,

kdo se v rámci své činnosti s tímto oborem setkávají!

 **LexisNexis™
Nakladatelství Orac**

Nakladatelství ORAC, s. r. o.
Limuzská 2110/8
100 00 Praha 10
tel.: 274 013 266, fax: 274 013 256
e-mail: orac@orac.cz

www.orac.cz

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Z práva na spravedlivý proces (čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) vyplývá mimo jiné i požadavek, aby rozhodnutí soudu o uložení pořádkové pokuty bylo přezkoumáno soudem vyššího stupně, a to i tehdy, uložil-li pořádkovou pokutu odvolací soud. Stejně to platí i pro některé další případy, kdy se rozhodnutí odvolacího soudu významně dotýká osoby obviněného (např. rozhodnutí o vazbě).

(Usnesení velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2001
sp. zn. 15 Tvo 155/2001)

Nejvyšší soud zamítl stížnost svědkyně Z. V. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 9. 10. 2001 sp. zn. 4 To 121/2001 v trestní věci obviněného M. Ch. vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 10 T 9/2001.

Z odůvodnění:

Předseda senátu Vrchního soudu v Olomouci rozhodl usnesením ze dne 9. 10. 2001 sp. zn. 4 To 121/2001, že podle § 66 odst. 1 tr. ř. se svědkyni Z. V. ukládá pořádková pokuta 5000 Kč.

Rozhodnutí odůvodnil předseda senátu odvolacího soudu tím, že svědkyně Z. V. byla předvolána k podání svědecké výpovědi k veřejnému zasedání konanému Vrchním soudem v Olomouci dne 9. 10. 2001, přičemž předvolání osobně převzala dne 20. 9. 2001, což potvrdila podpisem na poštovním doručence. Krátce před zahájením veřejného zasedání dne 9. 10. 2001 však telefonicky sdělil otec svědkyně pracovníci trestního oddělení vrchního soudu, že svědkyně Z. V., jeho dcera, se nemůže ze zdravotních důvodů k veřejnému zasedání dostavit.

Vzhledem k tomu, že obdobně postupovali svědkyně i její otec již v případech předchozího veřejného zasedání nařízeného na den 18. 9. 2001, ověřil předseda senátu omluvu svědkyně u jejího ošetřujícího lékaře MUDr. P. O. a ten soudu sdělil, že svědkyně ho krátce předtím navštívila a požadovala vystavení omluvenky pro soud, což MUDr. P. O. odmítl, neboť zdravotní stav dotyčné v účasti u soudního jednání nebránil a lékař sám vyhodnotil její počínání jako snahu vyhnout se účasti na jednání soudu.

Svědkyně Z. V. přitom byla opakovaně poučena předsedou senátu odvolacího soudu o možných následcích nedostavení se k soudu v podobě pokuty až do 50 000 Kč a byla též upozorněna na to, že její účast ve veřejném zasedání je nezbytně nutná. Přesto bez vážných důvodů nesplnila svoji zákonnou povinnost dostavit se k soudu vyplývající z § 97 tr. ř., přičemž svoji neúčastí zmařila skončení vazební trestní věci, veřejné zasedání muselo být za účelem jejího výslechu znovu odročeno a tím mimo jiné došlo k nutnosti realizace další eskorty obviněného z věznice k soudu, k prodloužení jeho pobytu ve vazbě, k průtahům v řízení a ke zbytečnému zvýšení nákladů státu.

Proto byla svědkyně Z. V. postižena avizovanou pořádkovou pokutou, a to s ohledem na její předpokládané postavení studentky pouze ve výši 5000 Kč. Rozhodnutí obsahuje poučení, že je proti němu přípustná stížnost do tří dnů od jeho doručení k Nejvyššímu soudu v Brně prostřednictvím Vrchního soudu v Olomouci.

Proti usnesení o uložení pořádkové pokuty podala svědkyně Z. V. v zákonné třídní lhůtě od doručení opisu jeho písemného vyhotovení stížnost. Podanou stížnost odůvodnila tím, že dne 9. 10. 2001, kdy mělo být jednání odvolacího soudu, navštívila svého obvodního lékaře MUDr. P. O. pro velké bolesti břicha způsobené menstruací. Lékař ji podle jejího názoru nevyšetřil hlavně proto, že mu ihned po vysvětlení zdravotních obtíží řekla, že se má uvedeného dne dostavit k Vrchnímu soudu v Olomouci, ale že není za tohoto stavu schopna cesty. Současně svědkyně požádala obvodního lékaře o vystavení omluvného listu k výše zmíněnému soudu, což lékař odmítl, a svědkyni poté pro její neschopnost dostavit se k soudu telefonicky omluvil její otec.

Svědkyně Z. V. se zároveň omluvila za potíže způsobené její nepřítomností u Vrchního soudu v Olomouci dne 9. 10. 2001, vyslovila lítost nad tím, že takto způsobila průtahy v soudním řízení i náklady uvedené v napadeném usnesení, a dále podotkla, že momentálně nemá na uhrazení pořádkové pokuty finanční prostředky.

Podanou stížností se svědkyně evidentně domáhala přezkoumání a následného zrušení napadeného usnesení Nejvyšším soudem. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2001 sp. zn. 5 Tvo 146/2001 byla věc podle § 27a odst. 1, 2 zák. č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, postoupena k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu. Senát 5 Tvo učinil toto rozhodnutí proto, že při rozhodování této trestní věci dospěl k odlišnému právnímu názoru, než který byl vyjádřen v řadě rozhodnutí Nejvyššího soudu, např. v usneseních sp. zn. 3 Tvo 14/2001 ze dne 1. 2. 2001, sp. zn. 3 Tvo 28/2001 ze dne 21. 2. 2001, sp. zn. 7 Tvo 70/2001 ze dne 7. 6. 2001, sp. zn. 4 Tvo 76/2001 ze dne 14. 6. 2001 či sp. zn. 7 Tvo 105/2001 ze dne 31. 7. 2001. Všechna tato rozhodnutí se zabývala otázkou přípustnosti stížnosti proti rozhodnutí nikoliv ve věci samé, pokud soudy rozhodovaly v procesním postavení jako soudy druhého stupně. Příslušné senáty ve výše uvedených rozhodnutích dospěly k právnímu názoru, že vzhledem k ustanovení § 141 odst. 2 tr. ř. v takových případech není proti rozhodnutí soudu druhého stupně stížnost přípustná, a proto byly v uvedených věcech podané stížnosti – vesměs šlo o stížnosti obviněných – podle § 148 odst. 1 písm. a) tr. ř. zamítnuty.

Naproti tomu jiné senáty Nejvyššího soudu, včetně senátu 5 Tvo, zaujaly názor, že přezkum rozhodnutí odvolacího soudu, která se netýkají rozhodování ve věci samé (např. o vazbě, o vyloučení soudců či o pořádkové pokutě), vyžadují zásady spravedlivého procesu ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, jež je dle článku 10 Ústavy ČR bezprostředně závazná a má přednost před zákonem. Protože šlo o právní názor o procesním právu a senát Nejvyššího soudu 5 Tvo jednomyslně dospěl k názoru, že řešená procesní otázka má po právní stránce zásadní význam, byla věc postoupena k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu.

Velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu projednal stížnost svědkyně Z. V. podanou proti usnesení předsedy senátu Vrchního soudu v Olomouci ze dne 9. 10. 2001 sp. zn. 4 To 121/2001 a v první řadě dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí je třeba přezkoumat podle § 147 odst. 1 tr. ř., neboť stížnost proti rozhodnutí odvolacího soudu o uložení pořádkové pokuty je přípustná. Vycházel přitom z těchto skutečností, úvah a závěrů: Podle § 66 odst. 1 tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2001, kdo přes předchozí napomenutí ruší řízení nebo kdo se k soudu, státnímu zástupci, vyšetřovateli nebo policejnímu orgánu chová urážlivě nebo kdo bez dostatečné omluvy neuposlechne příkazu nebo nevyhoví výzvě, které mu byly dány podle tohoto zákona (tj. zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, v platném a účinném znění), může být předsedou senátu a v přípravném řízení státním zástupcem, vyšetřovatelem nebo policejním orgánem potrestán pořádkovou pokutou do 50 000 Kč.

Uložení pořádkové pokuty je jedním z krajních prostředků udržení autority orgánů činných v trestním řízení, respektování jejich příkazů a zachování důstojnosti jednání před nimi. Pořádkovou pokutou přitom může být potrestán každý, kdo ruší řízení nebo se k orgánu činnému v trestním řízení chová urážlivě anebo neuposlechne jeho příkazu nebo výzvy, tedy nejen účastník řízení (obviněný, svědek, znalec), ale např. i divák v jednacím sále při hlavním líčení. Dopustí-li se však takového jednání příslušník ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru v činné službě, může se přenechat příslušnému veliteli nebo náčelníku ke kázeňskému potrestání, dopustí-li se podobného počínání osoba, jež je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody (obviněný), může se přenechat řediteli vazební věznice nebo věznice k uložení pořádkového opatření nebo ke kázeňskému potrestání (srov. § 66 odst. 2 tr. ř.). Dopustí-li se podobného jednání obhájce či v řízení před soudem státní zástupce, předá se příslušnému orgánu ke kárnému postihu (viz § 66 odst. 3 tr. ř.). Všechna taková rozhodnutí se vydávají formou usnesení a dle § 66 odst. 4 tr. ř. je proti nim přípustná stížnost, která má odkladný účinek.

Podle § 141 odst. 1 tr. ř. je totiž opravným prostředkem proti usnesení zásadně stížnost, přičemž podle § 141 odst. 2 tr. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2001 lze stížností napadnout každé usnesení vyšetřovatele nebo policejního orgánu. Usnesení soudu a státního zástupce lze však stížností napadnout jen v těch případech, kde to zákon výslovně připouští a jestliže rozhodují ve věci v prvním stupni. Podle § 141 odst. 4 tr. ř. má stížnost odkladný účinek, jen kde to zákon výslovně stanoví.

Podle článku 6 odst. 1, věty první, Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (č. 209/1992 Sb.) má především každý právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoliv trestního obvinění proti němu. Zejména se ovšem podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod může každý domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.

Z práva na spravedlivý proces vyplývá nejen požadavek, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soud, ale i požadavek, aby rozhodnutí soudu v případě ulož-

ní pořádkové pokuty obviněnému (ale i v některých dalších případech, které se práv obviněného zásadně dotýkají, např. při rozhodování o jeho vazbě) podléhalo přezkumu soudem vyššího stupně. Jen tak lze realizovat právo na soudní ochranu podle hlavy páté Listiny základních práv a svobod a právo na spravedlivý proces. Pokud by v takových případech nebyla stížnost přípustná, znamenalo by to pro obviněného odepření práva na soudní ochranu.

Nejvyšší soud ostatně již ve svém usnesení ze dne 29. 3. 2001 sp. zn. 7 Tvo 28/2001 uvedl, že v některých případech považuje za důvodné přezkoumat z podnětu stížnosti i takové usnesení odvolacího soudu, proti kterému stížnost podle § 141 odst. 2 tr. ř. neshledává přípustnou. Je tomu tak v případech, kdy přezkum usnesení odvolacího soudu vyžadují zásady spravedlivého procesu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.), která je podle článku 10 Ústavy bezprostředně závazná a má přednost před zákonem. Typicky jde např. o stížnost podanou proti usnesení, jímž by odvolací soud sám s konečnou platností rozhodl o vyloučení svého soudce. S ohledem na shora citovanou dikci článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je přitom nutno v takových případech vztáhnout soudní ochranu i na jiné osoby, ať je jejich procesní pozice v trestním řízení jakákoliv, pokud by rozhodnutím odvolacího soudu bylo zasahováno do jejich práv.

Velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu tudíž dospěl k právnímu názoru v zásadě shodnému se stanovisky vyjádřenými mj. v nálezech Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 86/98 a sp. zn. III. ÚS 164/98, že zásada přezkumu rozhodnutí vydaných v soustavě obecných soudů náleží k základním ústavním principům spravedlivého procesu, resp. stanoveného postupu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty podle § 66 tr. ř. je ze zákona v zásadě přezkumnému řízení podrobeno (srov. § 66 odst. 4 tr. ř.), a proto z důvodů shora uvedených podle názoru velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu podléhá přezkumu vyšším soudem i tehdy, bylo-li vydáno odvolacím soudem.

Po přezkoumání správnosti výroku napadeného usnesení i řízení předcházejícího tomuto usnesení dle § 147 odst. 1 tr. ř. však Nejvyšší soud zjistil, že stížnost svědkyně Z. V. není důvodná, a proto ji jako nedůvodnou dle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

Předvolání svědka soudem k podání osobního svědectví je s ohledem na to, že podle § 97 tr. ř. je každý povinen se na předvolání dostavit a vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu a o pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení, skutečně nutno považovat za výzvu ve smyslu § 66 odst. 1 tr. ř., svědkyně Z. V. této výzvě bez dostatečné omluvy nevyhověla a svým opakovaným nerespektováním výzvy Vrchního soudu v Olomouci zapříčinila komplikace, dostatečně konkrétně specifikované v odůvodnění napadeného usnesení.

Okolnostem případu a osobním poměrům svědkyně, včetně její předpokládané finanční situace, je přitom podle zjištění Nejvyššího soudu adekvátní i konkrétní výše pokuty stanovená předsedou senátu odvolacího soudu. Podanému opravnému prostředku proto nebylo možno vyhovět, byť byl shledán přípustným.

Jestliže dovolatel ve shodě s požadavkem vyplývajícím z ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř. podal dovolání výslovně pouze proti rozsudku soudu prvního stupně, ačkoliv trestní stíhání bylo pravomocně skončeno rozhodnutím soudu druhého stupně, pak podal dovolání proti rozhodnutí, proti kterému je zákon nepřipouští (§ 265i odst. 1 písm. a/ tr. ř.). Jen do uplynutí dvouměsíční lhůty stanovené zákonem k podání dovolání (§ 265e tr. ř.) by dovolatel mohl učinit podání, kterým by napadl rozhodnutí soudu druhého stupně.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 5. 9. 2002 sp. zn. 6 Tdo 576/2002)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného R. B. proti rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 18. 2. 2002 sp. zn. 3 T 205/2001.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 18. 2. 2002 sp. zn. 3 T 205/2001 byl obviněný R. B. pod body 1. až 7. rozsudku uznán vinným trestným činem podílnictví dle § 251 odst. 1 písm. a) tr. zák., trestným činem krádeže dle § 247 odst. 1, 2 tr. zák., pokusem trestného činu krádeže dle § 8 odst. 1, § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák. a třemi trestnými činy maření výkonu úředního rozhodnutí dle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. Za to byl obviněný odsouzen dle § 247 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 30 měsíců, přičemž dle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. byl pro jeho výkon zařazen do věznice s ostrahou. Tímtož rozsudkem byli odsouzeni pro trestné činy podílnictví dle § 251 a § 251a tr. zák. obvinění R. M., M. K. a M. P. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byli poškozeni J. Č. a J. Š. odkázání s upltněným nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný R. B. odvolání, které bylo usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 4. 2002 sp. zn. 7 To 136/2002 podle § 256 tr. ř. zamítnuto. Usnesení odvolacího soudu bylo obviněnému doručeno dne 15. 5. 2002, jak ve spise prokazuje tzv. dodejka. Obhájce obviněného JUDr. J. K. osobně převzal usnesení odvolacího soudu dne 30. 4. 2002, jak je ve spise dokladováno příslušným záznamem a podpisem tohoto obhájce.

Vůči citovanému rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dne 19. 6. 2002 dovolání, které bylo Okresnímu soudu ve Vsetíně doručeno 20. 6. 2002. Obviněný v dovolání výslovně neuvádí, které výroky z rozsudku soudu prvního stupně napadá. Z obsahu mimořádného opravného prostředku, zejména z návrhu dovolatele, jak by měl Nejvyšší soud rozhodnout, je zřejmé, že dovolání směřuje do všech výroků rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 18. 2. 2002 sp. zn. 3 T 205/2001. Obviněný opřel své dovolání o důvody popsané v § 265b odst. 1 písm. b), d) a g) tr. ř.

Obviněný v podaném dovolání tvrdí, že u hlavního líčení konaného dne 28. 1. 2002 nebyl přítomen od 8.15 hod. do 9.00 hod. Tato skutečnost byla v rozporu s § 202 odst. 4 tr. ř., jelikož se nacházel ve vazbě.

Obviněný dále uvádí, že ve věci rozhodoval vyloučený orgán, přičemž námitka podjatosti byla již vznesena v rámci odvolání. Obviněný rovněž namítá, že soud prvního stupně dospěl v bodech 1. a 4. výroku o vině k závěru, že skutky popsané pod těmito body spáchal obviněný, přestože k tomu neměl dostatečné důkazy, a rovněž porušil zásadu objektivní pravdy podle § 2 odst. 5 tr. ř. Závěry učiněné soudem prvního stupně v bodech 2. a 3. výroku o vině označuje obviněný vzhledem k namítané podjatosti za tendenční.

Z těchto důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a věc přikázal soudu k novému projednání a rozhodnutí v jiném složení senátu.

Dne 26. 7. 2002 bylo doručeno Okresnímu soudu ve Vsetíně podání obviněného učiněné prostřednictvím obhájce, označené jako dovolání, které směřuje proti rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 18. 2. 2002 sp. zn. 3 T 205/2001, ve znění usnesení Krajského soudu v Ostravě, a které do značné míry opakuje námitky i návrh na rozhodnutí Nejvyššího soudu, jak je uvedeno v dovolání ze dne 19. 6. 2002. Podání bylo zasláno prostřednictvím pošty, která je přijala k přepravě dne 25. 7. 2002, jak vyplývá z podacího razítka na obálce.

K dovolání obviněného se ve smyslu § 265h odst. 2, věty první, tr. ř. písemně vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství. Uvádí, že dovolání bylo podáno proti rozhodnutí soudu prvního stupně a nikoliv proti rozhodnutí soudu druhého stupně. Přitom v souladu s § 265a odst. 1 tr. ř. lze dovoláním napadnout pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští. Z důvodu této vady proto státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. podané dovolání odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) předně zjišťoval, zda v předmětné trestní věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a tr. ř. Podle odst. 1 tohoto ustanovení dovoláním lze napadnout pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští, přičemž v § 265a odst. 2 písm. a) až h) tr. ř. jsou taxativně vypočtena rozhodnutí, která je možno považovat za rozhodnutí ve věci samé. Dovolací soud rovněž zkoumal, zda dovolání bylo podáno v zákonné lhůtě, na místě, kde lze podání učinit, a zda bylo podáno oprávněnou osobou.

V uvedených ohledech Nejvyšší soud shledal, že dovolání bylo podáno oprávněnou osobou (§ 265d odst. 1 písm. b/, odst. 2 tr. ř.) a že se tak stalo v zákonné lhůtě, jakož i na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 3 tr. ř.).

Naproti tomu dovolací soud dospěl k závěru, že dovolání obviněného R. B. není přípustné. V dovolání je totiž výslovně uvedeno, že směřuje proti rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně sp. zn. 3 T 205/2001 ze dne 18. 2. 2002. Dovolatel tak svým dovoláním napadl výhradně odsuzující rozsudek soudu prvního stupně. Rozhodnutí

soudu prvního stupně však dovoláním napadnout nelze, neboť ustanovení § 265a odst. 1 tr. ř. jako jednu ze zákonných obligatorních podmínek pro podání dovolání výslovně stanoví, že musí jít o rozhodnutí, které učinil soud ve druhém stupni.

Podání obviněného označené jako dovolání ze dne 25. 7. 2002, které směřovalo proti rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 18. 2. 2002 sp. zn. 3 T 205/2001, ve znění usnesení Krajského soudu v Ostravě, považuje Nejvyšší soud vzhledem k jeho obsahu za doplnění dovolání obviněného ze dne 19. 6. 2002. I přes toto doplnění je nutno konstatovat, že nelze učinit zjištění, že dovolání napadá rozhodnutí soudu druhého stupně ve věci.

Zákon v § 265f odst. 2 tr. ř. stanoví, že rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání.

Protože dvouměsíční lhůta k podání dovolání podle § 265e odst. 1, 3 tr. ř. obviněnému skončila uplynutím dne 15. 7. 2002, nelze při posuzování obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 2 tr. ř. přihlížet k případné později uplatněné okolnosti, která by znamenala, že je mimořádným opravným prostředkem ze dne 19. 6. 2002 napadáno i jiné rozhodnutí, než rozsudek Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 18. 2. 2002 sp. zn. 3 T 205/2001.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud dovolání obviněného R. B. podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. odmítl jako nepřípustné, a proto nemohl z jeho podnětu přezkoumat napadený rozsudek a předcházející řízení ve smyslu § 265i odst. 3 tr. ř., přičemž své rozhodnutí učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Předseda senátu při rozhodování podle ustanovení § 322 odst. 1 tr. ř., ve znění zák. č. 265/2001 Sb., o odložení výkonu trestu odnětí svobody na potřebnou dobu, pokud by výkon trestu ohrozil život nebo zdraví odsouzeného, není omezen pouze na lékařské zprávy předložené odsouzeným nebo vyžádané s jeho souhlasem, výslovně zmíněné v citovaném ustanovení. K rozhodnutí si může opatřit a použít případně i další důkazy (srov. § 89 odst. 2, věta první, tr. ř.). Vyloučeny jsou toliko ty důkazy, jejichž nepřípustnost vyplývá ze zákona.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 1. 2002 sp. zn. 7 To 130/01)

Vrchní soud v Praze zamítl stížnost odsouzené M. K. proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 9. 2001 sp. zn. 4 T 14/97.

Z odůvodnění:

Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 9. 2001 sp. zn. 4 T 14/97 byla podle § 322 odst. 1 tr. ř. účinného do 31. 12. 2001 zamítnuta žádost odsouzené M. K. o odklad výkonu úhrnného nepodmíněného trestu odnětí svobody, který jí byl uložen rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 11. 2000 sp. zn. 4 T 14/97, ve znění rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 6. 2001 sp. zn. 12 To 62/01, podle § 204 odst. 3 a § 35 odst. 1 tr. zák. za trestné činy kuplířství podle § 204 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. a ohrožování mravní výchovy mládeže podle § 217 písm. b) tr. zák. v trvání dvou a půl roku, pro jehož výkon byla podle § 39a odst. 3 tr. zák. byla zařazena do věznice s dohledem.

Proti tomuto rozhodnutí podala stížnost v zákonné lhůtě stanovené v § 143 odst. 1 tr. ř. odsouzená M. K., která v osobně vyhotoveném podání opravný prostředek odůvodnila jednak šetřením věci Kanceláří prezidenta republiky a Ministerstvem spravedlnosti a jednak zhoršením svého zdravotního stavu, k čemuž přiložila zprávy o svém zdravotním stavu.

Vrchní soud v Praze z podnětu stížnosti odsouzené M. K. přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení a řízení, které mu předcházelo, a shledal ji poté nedůvodnou.

Úvodem shledává vrchní soud za potřebné vyzdvihnout, že pro stěžovatelkou uváděná šetření nepřichází v úvahu odložit výkon uloženého trestu odnětí svobody, jestliže jeho výměra převyšuje dobu jednoho roku (viz § 323 odst. 1 tr. ř.), a nadto poznamenává, že má též pochyby, zda se u nich vůbec jedná o důležité či zvlášť důležité důvody pro odklad výkonu trestu ve smyslu ustanovení § 323 odst. 1, 2 tr. ř.

Předseda senátu Krajského soudu v Plzni, který měl k dispozici zdravotnickou dokumentaci připojenou k žádosti odsouzené M. K., zcela správně pro potřeby rozhodnutí o žádosti odsouzené o odklad výkonu výše uvedeného trestu podle § 322

odst. 1 tr. ř. účinného do 31. 12. 2001 opatřil nejen lékařskou zprávu se souhlasem jmenované, ale také stanovisko odboru zdravotnické služby Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky ohledně její schopnosti výkon trestu odnětí svobody nastoupit. Vytvořil si tak potřebnou důkazní základnu pro negativní rozhodnutí o žádosti, neboť výše uvedené stanovisko ze dne 4. 9. 2001 v návaznosti na obsah zdravotnické dokumentace vyloučilo, že by výkon trestu ohrozil život nebo zdraví odsouzené, jak má na mysli ustanovení § 322 odst. 1 tr. ř.

Vrchní soud v Praze se ovšem v souvislosti s novelizací ustanovení § 322 odst. 1 tr. ř. zákonem č. 265/2001 Sb., podle které s účinností od 1. 1. 2002 nově „předseda senátu odloží na potřebnou dobu výkon trestu odnětí svobody, jestliže z lékařských zpráv předložených odsouzeným nebo vyžádaných s jeho souhlasem vyplývá, že by výkon trestu ohrozil jeho život nebo zdraví,“ zabýval otázkou, zda tak v řízení o odkladu výkonu trestu z tzv. zdravotních důvodů nedošlo k omezení případné důkazní základny pouze na shora uvedené lékařské zprávy.

Závěr o použitelnosti i dalších důkazů opřel zde vrchní soud především o obecnou zákonnou směrnicí upravující demonstrativně výčet prostředků sloužících v trestním řízení k dokazování skutečností, které jsou jeho předmětem (viz § 89 odst. 2, věta první, tr. ř.) tak, že: „Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání.“ Z výše uvedeného plyne, že žádný z druhů důkazních prostředků nelze předem vyloučit, kromě případů, v nichž trestní řád či soudní praxe samy stanoví jejich nepřipustnost.

V posuzovaném řízení o odkladu výkonu trestu s ohledem na důvody legislativních změn ustanovení § 322 odst. 1 tr. ř., které především reagovaly na stávající zákonnou úpravu mlčenlivosti zdravotnického personálu vymezenou v § 57 odst. 2 písm. d) zák. č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, je nutno jako důkaz vyloučit výhradně ty důkazy (patrně pouze lékařské zprávy), které by byly opatřeny v rozporu s citovaným ustanovením zákona č. 20/1966 Sb.

Naopak takto vyjádřené omezení použitelných důkazních prostředků ve zmíněném řízení nebrání kupříkladu tomu, aby v případě potřeby (tj. opodstatněných pochyb soudu nebo jejich jiných neodstraněných vad) byl obsah předložených nebo řádně opatřených lékařských zpráv přezkoumán odborníky z příslušné specializace oboru zdravotnictví včetně možného vyšetření zdravotního stavu odsouzených, popřípadě předložen jako v posuzované věci k vyhotovení stanoviska odboru zdravotnické služby Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, přičemž nelze též vyloučit opatření důkazů dalších.

V posuzované věci reagoval vrchní soud dále na obsah odsouzenou M. K. nově či opakovaně předložených lékařských zpráv a lékařské zprávy vyžádané s jejím předchozím souhlasem, pokud k nim postupně vyžádal dvě stanoviska odboru zdravotnické služby Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, ze kterých zejména zjistil, že lékařskou péčí na potřebné odborné úrovni lze realizovat bě-

hem výkonu trestu odnětí svobody a odsouzená by sice i nadále měla absolvovat gynekologickou operaci ke zbavení obtíží s udržením moče, ovšem případný chirurgický zákrok, který není urgentní, je možné realizovat též v průběhu výkonu trestu odnětí svobody.

Ve shodě s napadeným rozhodnutím proto vrchní soud dospěl k závěru o nedůvodnosti žádosti odsouzené M. K., jestliže při absenci bezprostředního ohrožení života odsouzené nástupem výkonu trestu a srovnatelném ohrožení jejího zdraví ve výkonu trestu a mimo věznici nevyplývá, že by právě výkon trestu její život nebo zdraví ohrozil. Z těchto všech důvodů Vrchní soud v Praze zcela nedůvodnou stížnost odsouzené M. K. podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

Obžalovaný má podle čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a § 33 odst. 1 tr. ř. právo odmítnout výpověď, je však podle § 114 odst. 2, 3 tr. ř. povinen strpět úkony potřebné pro zjištění, zda je osobou, jež se zdržovala na místě činu. Sejmutí pachové stopy za účelem jejího srovnání s pachovou stopou zajištěnou na místě činu, jež soudní praxe uznává za přípustný důkaz (srov. nález Ústavního soudu ze dne 4. 3. 1998 sp. zn. I. ÚS 394/97), takovým úkonem je. K provedení tohoto důkazu lze přistoupit i přesto, že obžalovaný s tím nesouhlasí.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 10. 2001 sp. zn. 2 To 123/01)

Vrchní soud v Praze zrušil k odvolání obžalovaného I. V. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. 5. 2001 sp. zn. 49 T 23/2000 a vrátil věc soudu prvního stupně s tím, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 25. 5. 2001 sp. zn. 49 T 23/2000 byl obžalovaný I. V. uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1, 3 tr. zák., jehož se měl dopustit tím, že dne 19. 3. 1999 v době kolem 10.00 hodin v P. vešel společně s dvěma dosud neztotožněnými spolupachateli do prodejny videokamer E., kde požádal o předvedení zboží přítomným prodávacem poškozeným V. K., který však byl při vyndávání kamery stržen na zem, k hlavě mu byla přiložena pistole, následně byl spoután ocelovými pouty, přenesen do zadní místnosti a následně byly pachateli z prodejny odcizeny videokamery nejméně v hodnotě celkem 1 606 033,60 Kč a hotovost nejméně v částce 180 000 Kč, to vše v celkové hodnotě 1 786 033,60 Kč ke škodě majitele prodejny M. M. a ke škodě V. K. mobilní telefon v hodnotě 6296 Kč a svazek klíčů v hodnotě 63 Kč, celkem v hodnotě 6 359 Kč.

Při takto formulovaném výroku o vině uložil městský soud obžalovanému za tento trestný čin a za sbíhající se trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák., pro který byl již dříve odsouzen – podle § 234 odst. 3, § 35 odst. 2 tr. zák. souhrnný trest odnětí svobody v trvání deseti let, pro jehož výkon jej podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. zařadil do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 57 odst. 1 tr. zák. mu uložil též trest vyhoštění, a to na dobu neurčitou (§ 57 odst. 2 tr. zák.). Současně s uložením souhrnného trestu městský soud podle § 35 odst. 2 tr. zák. zrušil výrok o trestu z trestního příkazu, jímž byl obžalovaný již pravomocně odsouzen za zmíněný sbíhající se trestný čin.

Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný včasné odvolání, jež zaměřil do výroku o vině i trestu. Odvolatel dosavadnímu řízení vytýká zejména vadné provedení prvotních úkonů, k nimž došlo krátce po činu. Poukazuje na to, že protokol o ohledání místa činu je datován 19. 3. 1999, tedy ještě téhož dne, kdy k předmětnému trestné-

mu činu mělo dojít, ovšem s ohledáním bylo podle tohoto protokolu údajně započato 12. 1. 1999, kdy mělo být také ukončeno. Na místě činu bylo nalezeno 14 daktyloskopických stop, z nichž jedna byla shledána shodná s částí otisku ukazováku levé ruky obžalovaného. Na toho byl sice 8. 6. 1999 vydán příkaz k zatčení, ovšem naprosto zbytečně, když obžalovaný byl v této době prokazatelně v České republice ve vazbě a ve výkonu trestu odnětí svobody. Dále odvolatel poukázal na nepřesvědčivou rekonstrukci, při níž svědek – poškozený V. K. ml. označil obžalovaného jen jako typově podobného jednomu z pěti mužů, jejichž fotografie mu byly předloženy. Provedené důkazy podle odvolatele sice mohou ukazovat na obžalovaného jako na podezřelého z předmětného trestného činu, ovšem pouhé podezření pro dovození závěru o vině nestačí, když tento závěr musí být opřen o naprosto spolehlivé důkazy, nepřipouštějící jinou verzi stíhaného skutku.

V petitu podaného odvolání bylo proto navrženo, aby napadený rozsudek byl podle § 258 odst. 1 písm. a), b), d) tr. ř. zrušen a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obžalovaný se podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštuje obžaloby.

Vrchní soud v Praze z podnětu podaného odvolání podle § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku i správnost postupu řízení, jež mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům:

Napadený rozsudek je vadný jak ve výrokové části, tak i v odůvodnění.

Pokud jde o výrokovou část rozsudku, podle § 120 odst. 3 tr. ř. výrok, jímž se obžalovaný uznává vinným nebo jímž se obžaloby zproštuje, musí přesně označovat trestný čin, jehož se výrok týká, a to nejen zákonným pojmenováním a uvedením příslušného zákonného ustanovení, nýbrž i uvedením místa, času a způsobu spáchání, popř. i uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným ... Z výroku napadeného rozsudku městského soudu však není zjištělné, konkrétně kolika a kterých videokamer se měl obžalovaný s dalšími dvěma spolupachateli zmocnit. Tato konkretizace skutku chybí i v odůvodnění rozsudku. U trestných činů, jejichž objektem je majetek (což je i trestný čin loupeže podle § 234 tr. zák., jehož objektem je vedle osobní svobody též majetek), je přitom přesné označení věcí, které byly hmotným předmětem útoku, naprosto nezbytné nejen z hlediska vykonatelnosti rozsudku, nýbrž i proto, aby v případě nového trestního stíhání téhož obžalovaného bylo přezkoumatelné, zda se netýká téhož útoku ohledně týchž věcí a zda tedy toto nové trestní stíhání není nepřipustné z hlediska překážky rei iudicatae (věci rozsouzené) ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 9. 2000 sp. zn. 9 Tz 192/2000 publikovaný v č. 1/2001 Soudních rozhledů).

Náležitosti odůvodnění rozsudku jsou obsaženy v ustanovení § 125 tr. ř., podle kterého „... soud v něm stručně vyloží, které skutečnosti vzal za prokázané a o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporují. Z odůvodnění musí být patrné, jak se soud vypořádal s obhajobou, proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů

a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona v otázce viny a trestu ...". Odůvodnění napadeného rozsudku však těmto zákonným hlediskům nevyhovuje, když důkazy provedené v hlavním líčení jsou v něm v podstatě jen reprodukovány, nikoliv zhodnoceny, takže rozsudek je ve směru zjištění skutkového stavu věci nepřezkoumatelný.

Co se týče výše způsobené škody, městský soud v napadeném rozsudku „... vycházel toliko z ceny, kterou poškozený uvedl jako nákupní cenu + DPH 22 %, nezapočítal do této částky výši zisku, který byl poškozeným uveden zcela nekonkrétně, pouze jako průměrný 22%, přičemž v přípravném řízení se nevyjádřil poškozený k otázce zisku ...". Takto stanovená výše škody je však v rozporu s ustanovením § 89 odst. 12 tr. zák., podle kterého se při jejím stanovení zásadně vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku (v posuzovaném případě odcizené videokamery), v době a místě činu obvykle prodává. Teprve pokud nelze výši škody takto zjistit, vychází se z účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo uvedení v předešlý stav. Protože v posuzovaném případě dosahuje výše škody, vypočtená městským soudem jen z nákupních cen a daně z přidané hodnoty, téměř dvou miliónů Kč, nejde o jednoduchý případ, takže bude třeba, aby k jejímu stanovení byl podle § 105 odst. 1, věty první, tr. ř. přibrán znalec, z jehož posudku se bude v dalším dokazování vycházet (§ 89 odst. 1 písm. e/ tr. ř.).

Jedním z klíčových usvědčujících důkazů má být v této věci poznání obžalovaného svědkem – poškozeným V. K. ml. při rekognici provedené podle fotografií. Na přední straně alba s pěti fotografiemi, jež byly včetně fotografie obžalovaného tomuto svědkovi předloženy, je datum 14. 4. 1999, kdežto na protokolu o této rekognici je datum 2. 6. 1999. Není vyloučeno, že tato diskrepance v datech spočívá v tom, že album s fotografiemi bylo vyhotoveno 14. 4. 1999, kdežto vlastní rekognice proběhla až 2. 6. 1999. Vzhledem k tomu, že v té době ještě nebyl znám pachatel tohoto trestného činu, jenž byl na útěku, je nutno tento úkon považovat nejen za neopakovatelný (rekognice je uznávána za neopakovatelný úkon, neboť její opakování je důkazně prakticky bezcenné – srov. č. 59/1990 Sb. rozh. tr.), ale ve smyslu § 160 odst. 4, věty první, tr. ř. i za úkon neodkladný, tedy za úkon, který lze podle § 160 odst. 3 tr. ř. provést před zahájením trestního stíhání, resp. před sdělením obvinění (§ 160 odst. 1, věta druhá, tr. ř.). Aby však bylo možno tento úkon považovat za vyšetřovací úkon, tj. za důkaz použitelný před soudem, bylo třeba, aby jej provedl příslušný orgán činný v trestním řízení, tedy vyšetřovatel, jenž podle úředních záznamů a protokolu o ohledání místa činu již 19. 3. 1999 převzal od policejních orgánů další trestní řízení ve věci. V této souvislosti je třeba připomenout, že podle již vzpomenutého § 160 odst. 3 tr. ř. může policejní orgán provést neodkladný nebo neopakovatelný úkon, jen pokud nelze dosáhnout, aby jej provedl příslušný orgán, v posuzovaném případě tedy vyšetřovatel, jenž byl v uvedené době v této věci již činný, a který podle ustanovení § 158 odst. 1 tr. ř. provádí úkony před zahájením trestního stíhání u všech trestných činů spojených s trestem odnětí svobody, jehož horní hranice pře-

vyšuje tři roky. V posuzované věci šlo od počátku evidentně o trestný čin loupeže podle § 234 tr. zák., tj. o trestný čin, který i ve své základní skutkové podstatě spadá do této kategorie deliktů.

V dosud účinném trestním řádu je rekognice upravena jako součást výslechu obžalovaného (§ 93 odst. 2 tr. ř.), resp. svědka (§ 103 tr. ř.). Podle těchto ustanovení poznávající osoba musí ztotožňovaný objekt vždy nejdříve popsat a teprve poté jej může, mezi zpravidla několika přívratými objekty, ztotožnit. V posuzované věci však poškozený V. K. ml. před rekognicí jako svědek vyslechnut nebyl, když tento jeho výslech byl proveden až 24. 8. 2000.

Konečně z protokolu o rekognici z 2. 6. 1999 je patrné, že poškozený V. K. ml. při ní pouze uvedl, že osoba vyobrazená na fotografii č. 5 (obžalovaný I. V.) „typově odpovídá jednomu z pachatelů. Uvedeného jsem neměl možnost si prohlédnout.“

Ze všech těchto důvodů proto tuto rekognici lze považovat jen za operativně pátrací úkon podle zák. č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ne za přípustný důkaz, který by mohl být použit v tomto trestním řízení a stát se předmětem hodnocení (§ 89 odst. 2 tr. ř.). Tímto právním názorem odvolacího soudu na povahu tohoto důkazu (jeho přípustnost) bude soud prvního stupně v dalším řízení podle § 264 odst. 1 tr. ř. vázán.

Z výpovědi obžalovaného učiněné před vyšetřovatelem dne 20. 7. 2000 vyplývá, že obžalovaný poté, co odmítl vypovídat, odmítl se podrobit i odběru pachové stopy, která by byla srovnána s pachovou stopou zajištěnou na místě činu. Jak je ze spisu zřejmé, vyšetřovatel tento postoj obžalovaného akceptoval, takže pachová stopa zajištěná na místě činu nebyla srovnána s pachovou stopou odebranou obžalovanému. Jiné stanovisko k provedení a posuzování tohoto důkazu nezaulal ani státní zástupce, ani soud prvního stupně. Tyto orgány činné v trestním řízení však přehlédly, že zatímco obžalovaný má podle čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a § 33 odst. 1 tr. ř. právo odmítnout výpověď, je podle § 114 odst. 2, 3 tr. ř. povinen strpět úkony potřebné pro zjištění, zda je osobou, která se zdržovala na místě činu. Sejmутí pachové stopy za účelem jejího srovnání s pachovou stopou zajištěnou na místě činu, jež je soudní praxí uznáváno za přípustný důkaz (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 4. 3. 1998 sp. zn. I. ÚS 394/97, in Ústavní soud: Sbírka nálezů a usnesení 10, roč. 1998, díl I.), takovým úkonem nesporně je. K provedení tohoto úkonu mělo být proto přistoupeno i přesto, že obžalovaný I. V. se mu neoprávněně odmítl podrobit.

Pokud je proto předmětná pachová stopa zajištěná na místě činu ještě k dispozici, bude třeba tento úkon zákonným způsobem provést dodatečně a na jeho základě provést též její identifikaci (tzv. odorologickou expertizu). I když její výsledek „může být jen nepřímým důkazem, může jít současně o důkaz, jenž nikoli zanedbatelnou měrou přispěje ke zjištění skutkového stavu věci“ (§ 2 odst. 5 tr. ř.).

Dalším nedostatkem, na který je v podaném odvolání důvodně poukázáno, jsou rozporné údaje obsažené v protokolu o ohledání místa činu. Tento protokol měl být sepsán 19. 3. 1999, tedy ještě téhož dne, kdy k posuzovanému trestnému činu došlo,

takže údaj, že s ohledáním bylo započato 12. 1. 1999 v 11.00 hod. a ukončeno bylo 12. 1. 1999 ve 13.00 hod., evidentně neodpovídá skutečnosti. Není samozřejmě vyloučeno, že jde o písafskou chybu či jinou zřejmou nesprávnost, kterou v takovém případě bude třeba odstranit způsobem předpokládaným v ustanovení § 57 odst. 2 tr. ř. (Oprava protokolu) a patrně i vysvětlením podaným v rámci svědeckého výsledku vyšetřovatele, jenž tento protokol sepsal.

Obžalovaný I. V. byl napadeným rozsudkem uznán vinným trestným činem loupeže podle 3. odstavce § 234 tr. zák., neboť v době rozhodování městského soudu jím zjištěná škoda přesahovala 1 000 000 Kč a podle § 89 odst. 11 tr. zák. a nařízení vlády ČSFR č. 464/1991 Sb. byla škodou velkého rozsahu, jakožto zákonného znaku pro použití této vyšší trestní sazby. V současné době je však již platná a od 1. 1. 2002 bude i účinná novela trestního zákona č. 265/2001 Sb., podle které „škodou velkého rozsahu se rozumí škoda dosahující nejméně částky 5 000 000 Kč“ (§ 89 odst. 11 cit. novely trestního zákona). Pokud tedy bude městský soud nové řízení v této věci podle § 264 odst. 1 tr. ř. konat již v době účinnosti této novely, bude jednoznačně aplikovat retroaktivní ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák. o časové působnosti trestních zákonů a užije zmíněného pozdějšího zákona, který je pro obžalovaného příznivější. Pokud bude ve věci rozhodovat ještě za účinnosti stávajícího trestního zákona, přihlédne k této zásadní zákonné změně v rámci ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák. o materiální podmínce pro použití vyšší trestní sazby.

Z toho, co bylo až dosud uvedeno, je tedy zřejmé, že řízení provedené před soudem prvního stupně, skutkové zjištění, jež v něm bylo učiněno, i napadený rozsudek, který byl vydán na jeho podkladě, trpí nedostatky, které mají charakter vad předpokládaných v ustanovení v § 258 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. Vrchnímu soudu proto nezbylo, než z podnětu odvolání obžalovaného napadený rozsudek městského soudu podle výše uvedených ustanovení trestního řádu zrušit a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátit soudu prvního stupně, aby ji v potřebném rozsahu projednal a rozhodl. V novém řízení bude soud prvního stupně podle § 264 odst. 1 tr. ř. nejen vázán právními názory, které vyslovil odvolací soud v tomto svém kasačním rozhodnutí, ale provede též úkony a doplnění, jejichž provedení odvolací soud nařídil.

Obhájce podává odvolání vždy v zastoupení obviněného jako úkon obhajoby, nikoliv vlastním jménem, neboť není osobou se samostatným odvolacím právem ve smyslu ustanovení § 247 odst. 2 tr. ř.

Skutečnost, že pod textem odvolání je uvedeno pouze jméno obhájce, a nikoliv také jméno obviněného, není bez dalšího důvodem pro zamítnutí odvolání jako podaného osobou neoprávněnou podle ustanovení § 253 odst. 1 tr. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 6. 2002
sp. zn. 3 Tdo 294/2002)

Nejvyšší soud zrušil k dovolání obviněného B. T. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 3. 2002 sp. zn. 7 To 30/02 jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 51 T 84/2001 a Vrchnímu soudu v Praze přikázal, aby ve věci znovu jednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 1. 2002 sp. zn. 51 T 84/2001 byl obviněný B. T. uznán vinným trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák., za který mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání jedenácti let a šesti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou.

O odvolání, jež proti tomuto rozsudku podal za obviněného jeho obhájce, rozhodl Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 20. 3. 2002 sp. zn. 7 To 30/02 tak, že je podle § 253 odst. 1 tr. ř. zamítl jako podané osobou neoprávněnou.

Proti shora citovanému usnesení Vrchního soudu v Praze podal obviněný B. T. ve lhůtě stanovené v § 265e odst. 1 tr. ř. u Nejvyššího soudu dovolání. Tento mimořádný opravný prostředek obviněný uplatnil z důvodů uvedených v ustanovení § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. ve znění před novelou provedenou zákonem č. 200/2002 Sb., který nabyl účinnosti dne 24. 5. 2002.

Podle námitek dovolatele nevzal odvolací soud při posuzování odvolání podaného za něj jeho obhájcem v úvahu to, že pouze v důsledku administrativní chyby nebylo v písemném vyhotovení odvolání výslovně uvedeno, že tento úkon byl učiněn jménem obviněného, ačkoliv tomu tak ve skutečnosti bylo. Pokud soud za daného stavu následně rozhodl o zamítnutí odvolání jako podaného osobou neoprávněnou, zbavil obviněného bez jeho zavinění možnosti přezkoumání jeho věci v řízení o řádném opravném prostředku a dosažení tak změny rozhodnutí soudu prvního stupně v napadeném výroku o trestu ve svůj prospěch. V petitu dovolání proto obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí Vrchního soudu v Praze zrušil

a poté ve věci sám rozhodl rozsudkem, jímž by mu uložil trest blíže spodní hranici příslušné trestní sazby, případně přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby odvolání, které shora uvedeným usnesením zamítl, znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší státní zástupce se k dnešnímu dni k dovolání obviněného B. T. nevyjádřil.

Obviněný je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání, přičemž dovolání splňuje též podmínky ustanovení § 265d odst. 2 tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v předmětné věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle ustanovení § 265a tr. ř., a shledal, že dovolání je přípustné dle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., neboť napadá rozhodnutí, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku uvedenému v ustanovení § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř. Uplatněný dovolací důvod, tj. že v posuzované věci bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti výše uvedenému rozsudku, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, je způsobilým dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.

Za tohoto stavu Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroku napadeného rozhodnutí v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a dospěl k níže uvedeným závěrům:

Z odůvodnění napadeného usnesení Vrchního soudu v Praze vyplývá, že se předmětné rozhodnutí opírá o obsah písemného vyhotovení odvolání a v této souvislosti vychází z názoru, že tento řádný opravný prostředek proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem nepodal obhájce obviněného B. T. jeho jménem (§ 41 odst. 2 tr. ř.) jako oprávněné osoby, nýbrž jménem vlastním jako JUDr. J. V. Obhájce však není oprávněnou osobou uvedenou v ustanovení § 247 odst. 2 tr. ř. Z tohoto důvodu pak bylo rozhodnuto o zamítnutí odvolání podle § 253 odst. 1 tr. ř.

Názoru vyslovenému v napadeném usnesení lze přisvědčit v tom, že obhájce obviněného podává odvolání v zastoupení obviněného a nemá tedy samostatné odvolací právo. K tomu je třeba dále poznamenat, že samostatnost odvolacího práva osob podávajících odvolání ve prospěch obviněného vlastním jménem se projevuje v tom, že mohou podat odvolání i vedle odvolání podaného samotným obviněným.

Právo obviněného (obžalovaného) jako osoby oprávněné podat proti rozsudku odvolání stanoví zákon v § 246 odst. 1 písm. b) tr. ř. Z ustanovení § 34 tr. ř. a § 41 odst. 2 tr. ř. dále vyplývá, že v zastoupení obviněného (tzn. za něho, jeho jménem) mají odvolací právo jeho zákonný zástupce a obhájce (§ 35 tr. ř.).

V posuzované věci obviněného B. T. Nejvyšší soud ze spisu zjistil, že advokát JUDr. J. V. vykonával obhajobu obviněného od počátku trestního řízení. Podle protokolu o hlavním líčení se obviněný po vyhlášení rozsudku a po poučení o právu odvolání po poradě s obhájcem nevyjádřil, zda tohoto práva využije. Opis rozsudku byl následně doručen obviněnému a jeho obhájci JUDr. J. V., v obou případech dne 7. 2. 2002. Dne 13. 2. 2002, tj. ve lhůtě uvedené v § 248 odst. 1 tr. ř., podal obhájce obviněného odvolání, v němž přesně označil osobu obviněného, napadený rozsudek,

včetně výroku, proti kterému odvolání směřovalo, a uvedl též, jaké vady jsou rozsudku vytýkány. V odvolání výslovně uvedl, že je podává jako obhájce obžalovaného B. T. Je tedy zřejmé, že odvolání podal za obviněného, v jeho zastoupení jako úkon obhajoby předpokládaný ustanovením § 41 odst. 2 tr. ř. Skutečnost, že pod text odvolání obhájce uvedl své jméno a nikoliv jméno obviněného, svědčí o určitých formálních nedostatecích obsahu odvolání, jež mohou být relevantní do té míry, že nebylo možno jednoznačně stanovit, zda obhájce podal za obviněného odvolání v souladu s jeho vůlí. K objasnění této otázky si proto měl odvolací soud před svým rozhodnutím opatřit příslušné vyjádření obviněného. Nejvyšší soud ve svých závěrech současně považuje za nezbytné poukázat rovněž na to, že sama skutečnost, že se obviněný po vyhlášení rozhodnutí a po poučení o možnosti podat opravný prostředek nevyjádřil, neznamená, že opravný prostředek, který za něho podal jeho obhájce, byl podán proti vůli obviněného. Nelze jej proto bez dalšího zamítnout z důvodu, že byl podán neoprávněnou osobou (srov. č. 62/1972 Sb. rozh. tr.).

Důvodem dovolání podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. (jímž bylo zákonem č. 200/2002 Sb. s účinností od 24. 5. 2002 novelizováno původní ustanovení § 265b odst. 1 písm. k/ tr. ř.), je existence vady spočívající mj. v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v ustanovení § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí. Předmětný důvod patří mezi procesní dovolací důvody a jeho smyslem je náprava závažných vad, které vedou k tzv. zmatečnosti rozhodnutí. Dopadá tedy zejména na případy, kdy došlo k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání a procesní strana tak byla zbavena přístupu ke druhé instanci.

Ve výše uvedeném smyslu je dovolání obviněného B. T. důvodné, neboť Vrchní soud v Praze napadeným rozhodnutím vadně podle § 253 odst. 1 tr. ř. zamítl odvolání podané za obviněného jeho obhájcem jako podané osobou neoprávněnou a tím obviněného zbavil práva domáhat se přezkumu rozsudku soudu prvního stupně v odvolacím řízení.

Nejvyšší soud proto z podnětu dovolání obviněného podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. napadené usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 3. 2002 sp. zn. 7 To 30/02 zrušil a zrušil též další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Předmětná věc se tak vrací do stadia, kdy Vrchní soud v Praze jako soud odvolací bude muset o odvolání obviněného rozhodnout. V dalším řízení o této věci bude vázán právním názorem, který ve svém rozhodnutí vyslovil Nejvyšší soud (§ 265s odst. 1 tr. ř.).

Podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, neboť za stavu, kdy dosud nebylo rozhodnuto o řádném opravném prostředku, nemohl tuto vadu sám odstranit ve veřejném zasedání.

Škodou způsobenou trestným činem pojistného podvodu podle § 250a tr. zák. je částka, která se rovná rozdílu mezi skutečně poskytnutým pojistným plněním na straně jedné a pojistným plněním, které by náleželo, kdyby pachatel neuvedl nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo nezamlčel podstatné údaje při uplatnění nároku na pojistné plnění, na straně druhé. Za škodu nelze bez dalšího považovat celou výši poskytnutého pojistného plnění, je-li zřejmé, že k pojistné události došlo a že nárok na pojistné plnění vznikl, byť v nižší částce, než jakou pachatel vylákal.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2002 sp. zn. 7 Tdo 580/2002)

Nejvyšší soud k dovolání obviněného L. K. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 5. 2002 sp. zn. 7 To 213/2002 a rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 8. 3. 2002 sp. zn. 6 T 224/2001 a Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 8. 3. 2002 sp. zn. 6 T 224/2001 byl obviněný L. K. uznán vinným trestným činem pojistného podvodu podle § 250a odst. 1, 3 tr. zák. a odsouzen podle § 250a odst. 3 tr. zák. k trestu odnětí svobody na dva roky, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu stanovenou podle § 59 odst. 1 tr. zák. na čtyři roky, a podle § 53 odst. 1 tr. zák. k peněžitému trestu ve výši 100 000 Kč s náhradním trestem odnětí svobody stanoveným podle § 54 odst. 3 tr. zák. na jeden rok. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost zaplatit P. částku 252 936 Kč.

Proti rozsudku Okresního soudu ve Frýdku-Místku podal obviněný odvolání, o němž rozhodl Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 10. 5. 2002 sp. zn. 7 To 213/2002 tak, že podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil v rozsudku Okresního soudu ve Frýdku-Místku celý výrok o trestu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. sám obviněnému uložil podle § 250a odst. 3 tr. zák. trest odnětí svobody na osmnáct měsíců, jehož výkon podle § 58 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložil na zkušební dobu stanovenou podle § 59 odst. 1 tr. zák. na tři roky, a podle § 53 odst. 1 tr. zák. peněžitý trest ve výši 50 000 Kč s náhradním trestem odnětí svobody stanoveným podle § 54 odst. 3 tr. zák. na čtyři měsíce.

Obviněný L. K. podal prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě. Tento rozsudek napadl v celém rozsahu. Dovolání podal z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Namítl, že se soud omezil pouze na to, aby vyvrátil průběh pojistné události, jak ho popsal obviněný v oznámení pojistné události, a dodal, že z toho nevyplývá, že by se dopustil trestné-

ho činu pojišťovacího podvodu. Zdůraznil, že pojišťovně uvedl všechny informace, které byly relevantní pro pojistné plnění, s tím, že podstatný byl rozsah vzniklé škody a nikoli samotný popis průběhu nehody. Dále vytkl, že soudy nesprávně považovaly za škodu způsobenou trestným činem celou částku, kterou pojišťovna vyplatila ve formě pojistného plnění, a poukázal na to, že o škodě bylo možné uvažovat jen ve vztahu k případnému rozdílu mezi celým poskytnutým pojistným plněním a pojistným plněním, které by pojišťovna poskytla i za nepříznivějších podmínek předpokládaných pojistnou smlouvou. V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a aby přikázal nové projednání a rozhodnutí věci nebo ho sám zprostil obžaloby.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. napadený rozsudek a předcházející řízení a shledal, že dovolání je důvodné.

Jako trestný čin pojistného podvodu podle § 250a odst. 1, 3 tr. zák. oba soudy posoudily skutek spočívající podle zjištění Okresního soudu ve Frýdku-Místku v podstatě v tom, že obviněný dne 29. 12. 2000 v T. u tehdejší pojišťovny Č. v oznámení pojistné události uvedl, že dne 13. 12. 2000 v době kolem 21.00 hodin v G., na místní komunikaci ve směru od Ř. na T. v křižovatce u prodejny potravin havaroval s osobním vozidlem zn. Škoda Octavia tak, že ve snaze vyhnout se srážce s neznámým cyklistou strhl vozidlo vlevo, narazil do svodidel a způsobil tak na svém vozidle škodu 318 126 Kč, přestože k takto popsané dopravní nehodě nedošlo, a vzhledem k tomuto oznámení bylo dne 30. 1. 2001 na základě smlouvy o havarijním pojištění vyplaceno pojistné plnění ve výši 252 936 Kč, které bylo po odpočtu dlužného pojistného ve výši 23 239 Kč poukázáno na účet obchodní společnosti, která provedla opravu vozidla. Podle těchto zjištění obviněný způsobil škodu ve výši 252 936 Kč pojišťovně Č.

Takto zjištěným skutkem považovaly oba soudy za naplněné znaky trestného činu pojistného podvodu podle § 250a odst. 1, 3 tr. zák., které jsou vyjádřeny tím, že obviněný při uplatnění nároku na plnění z pojistné smlouvy uvedl nepravdivé údaje a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv malou.

Zákonné znaky trestného činu pojistného podvodu podle § 250a odst. 1 tr. zák. byly naplněny tou částí zjištěného skutku, která spočívala v tom, že obviněný v oznámení pojistné události uvedl nepravdivé údaje o dopravní nehodě. V této souvislosti považuje Nejvyšší soud za nutné poznamenat, že nijak nepřihlížel k té části dovolání, v níž obviněný vznášel výhrady proti zjištění, že k takto popsané dopravní nehodě nedošlo, a proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, které se staly podkladem tohoto zjištění. V rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. totiž lze namítat jen nesprávnost právní kvalifikace skutku zjištěného soudem, ale nelze namítat nesprávnost skutkových zjištění či hodnocení důkazů. Proto Nejvyšší soud přihlížel jen k těm námitkám, které měly vztah k právní kvalifikaci zjištěného skutku. Tyto námitky jsou relevantní ve vztahu ke kvalifikaci podle § 250a odst. 3 tr. zák., tj. ve vztahu k otázce, zda zjištěným skutkem byl naplněn také zákonný znak způsobení škody na cizím majetku, a to škody nikoliv malé.

Předpokladem toho, aby celá částka 252 936 Kč mohla být posouzena jako škoda na majetku pojišťovny, by bylo zjištění, že pojišťovna poskytla v této části pojistné plnění na náhradu škody, která ve skutečnosti vůbec nevznikla. O tento případ ovšem v posuzované věci nejde. Zjištění Okresního soudu ve Frýdku-Místku, že „k takto popsané dopravní nehodě nedošlo“, evidentně nemá ten význam, že by na vozidle obviněného nevznikla žádná škoda a že by tedy pojišťovna nahradila neexistující škodu, resp. že by vůbec nedošlo k pojistné události, tj. k dopravní nehodě. Citované zjištění má v souvislostech posuzovaného případu ten význam, že k dopravní nehodě došlo jinak, než jak ji obviněný popsal v oznámení pojistné události. Z takového zjištění ale nutně ještě nevyplývá, že pojistné plnění poskytnuté pojišťovnou bylo neopodstatněné v tom smyslu, že by jím byla kryta náhrada neexistující škody. Odlišný způsob vzniku škody totiž nemusí nezbytně znamenat, že by pojišťovna neposkytla pojistné plnění na náhradu škody. Sám Okresní soud ve Frýdku-Místku ostatně ve svém rozsudku výslovně z výpovědi svědka JUDr. J. B. zjistil, že plněno by bylo i v případě, že by řidič havaroval na jiném místě.

Pro úplnost pokládá Nejvyšší soud za vhodné konstatovat, že podle pojistných podmínek je určitý okruh důvodů, z nichž pojišťovna může v rámci náhrady škody, která skutečně vznikla, kráti rozsah pojistného plnění. Pachatel trestného činu pojistného podvodu podle § 250a odst. 1 tr. zák. tedy může svým jednáním, které spočívá v uvedení nepravdivých údajů při uplatnění nároku na plnění z pojistné smlouvy, dosáhnout toho, že pojišťovna poskytne pojistné plnění v celém rozsahu, ačkoli ve skutečnosti tu je důvod k jeho zkrácení. Škodou způsobenou trestným činem pak je částka, která se rovná rozdílu mezi skutečně poskytnutým pojistným plněním na straně jedné a pojistným plněním, které by náleželo s přihlédnutím k jeho důvodnému zkrácení, na straně druhé.

Z toho je zřejmé, že soudy nesprávně kvalifikovaly zjištěný skutkový stav, pokud za škodu způsobenou trestným činem pokládaly částku 252 936 Kč odpovídající pojistnému plnění ze strany pojišťovny, neboť samotné zjištění, že obviněný uvedl nepravdivé údaje o průběhu pojistné události, neznamenal, že k žádné pojistné události nedošlo a že pojistné plnění bylo v celém rozsahu neoprávněné. Proto nemůže obstát právní kvalifikace skutku podle § 250a odst. 3 tr. zák. V důsledku toho nemůže obstát ani výrok o trestu a výrok o náhradě škody.

Nejvyšší soud z těchto důvodů zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě i předcházející rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku. Zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením obou rozsudků pozbyla podkladu. Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH, OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Částečné zpětvzetí žaloby (§ 96 o. s. ř.) není změnou žaloby ve smyslu § 95 o. s. ř.; takový dispozitivní úkon žalobce vydání rozsudku pro zmeškání ohledně zbylé části nároku nebrání.

Jestliže žalobce při prvním jednání, které ve věci proběhlo, požadoval, aby mu žalovaná částka byla přiznána jako samostatný nárok a nikoliv jako původně uplatněné příslušenství pohledávky, šlo o změnu žaloby (§ 95 o. s. ř.), která vylučovala vydání rozsudku pro zmeškání (§ 153b o. s. ř.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2002, sp. zn. 29 Odo 247/2001)

Žalobkyně se žalobou z 27. 1. 2000 domáhala po žalované zaplacení částky 186 094,50 Kč s úrokem z prodlení ve výši 0,1 % z dlužné částky za každý započatý den prodlení za dobu od 16. 9. 1999 do zaplacení. Žalobu odůvodnila tím, že 30. 4. 1998 se po žalované původně domáhala (ve věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 33 Cm 430/98) zaplacení kupní ceny za dodané občerstvení a smluvní pokuty podle smlouvy ze 7. 11. 1996, že však poté, co se žalovanou uzavřela dohoda o narovnání, vzala žalobu v označené věci zpět. Podle dohody o narovnání se žalovaná zavázala zaplatit žalobkyni částku 186 094,50 Kč (se splatností 15. 9. 1999), přičemž bylo též dohodnuto, že od této částky budou odečteny platby za nájemné a z právních vztahů stran uhrazené žalovanou v době od podpisu dohody o narovnání do 31. 8. 1999; žalovaná však služeb žalobkyně nevyužila a platby z jiných právních důvodů jí neposkytla, takže se 15. 9. 1999 stala splatnou částka 186 094,50 Kč. Žalovaná splatný závazek nesplnila. Dohodou o narovnání sjednaly strany též smluvní pokutu ve výši 0,1 % z dlužné částky za každý den prodlení. Přes označení tohoto ujednání jako smluvní pokuty je podle žalobkyně nezbytné (dle projevu vůle smluvních stran v souvislosti s platnou úpravou obchodního zákoníku) sjednanou povinnost žalované pro případ prodlení právně kvalifikovat jako smluvený úrok z prodlení.

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozsudkem pro zmeškání ze dne 28. 8. 2000 zastavil (pro zpětvzetí žaloby v této části) řízení ohledně 0,1 % z částky 186 094,50 Kč za dobu od 27. 1. 2000 do zaplacení (bod I. výroku), uložil žalované, aby do tří dnů od právní moci rozsudku zaplatila žalobkyni 210 658,90 Kč (bod II. výroku) a zavázal ji v téže lhůtě nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 21 928 Kč (bod III. výroku). Soud prvního stupně dospěl k závěru, že byly splněny podmínky pro vydání rozsudku pro zmeškání dle § 153b odst. 1 o. s. ř., neboť řádně poučená žalovaná – ač včas obeslána – se k jednání nedostavila, žalobkyně vydání rozsudku pro zmeškání navrhla a existenci nároku osvědčila listinou (dohodou o narovnání). Soud též uvedl, že žalobkyně před prvním jednáním omezila žalobu tak, že požaduje zaplatit 186 094,50 Kč a 24 564,40 Kč na smluvní pokutě za dobu od 16. 9. 1999 do 26. 1. 2000.

K odvolání žalované V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 16. 2. 2001 odvolání žalované proti výroku rozsudku o povinnosti zaplatit 210 658,90 Kč odmítl (první výrok), ve výrocích o zastavení řízení a o nákladech řízení rozsudek potvrdil (druhý výrok) a uložil žalované zaplatit žalobkyni na náhradu nákladů odvolacího řízení 5500 Kč. Výrok o odmítnutí odvolání odvolací soud – odkazuje na ustanovení § 153b odst. 1 § 202 odst. 1 – odůvodnil závěrem, že všechny podmínky pro vydání rozsudku pro zmeškání byly splněny. K odvolatelčiným námitkám poznamenal, že tvrzení, podle něž nešlo o první jednání ve věci, je v rozporu s obsahem spisu a s průběhem řízení; rovněž uvedl, že omezí-li žalobce žalobu před prvním jednáním, nejde o změnu žaloby, jež by znemožňovala vydání rozsudku pro zmeškání.

Žalovaná napadla usnesení odvolacího soudu v plném rozsahu včas podaným dovoláním, namítajíc, že je v rozporu s hmotným právem. Konkrétně poukazuje na to, že nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání, jelikož soud prvního stupně rozhodoval o změně žalobě (oproti té, kterou žalovaná obdržela před jednáním), když žalobkyni přisoudil 210 658,90 Kč a nikoli v žalobě uvedených 186 094,50 Kč. Nešlo ani o první ve věci nařízené jednání. Dále dovolatelka uvádí, že dohoda o narovnání, z níž vyšel soud prvního stupně, není opatřena datem, takže není jasné, jak soud dospěl k závěru, že byla uzavřena 31. 8. 1999; nadto jde o dohodu neplatnou, neboť ji nepodepsaly k tomu oprávněné osoby. Konečně dovolatelka vyslovuje domněnku, že jí nebylo řádně doručeno předvolání k jednání. Proto požaduje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. lednem 2001). O takový případ jde i v této věci, jelikož odvolací soud odvolání – ve shodě s bodem 15., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb. – rovněž projednal a rozhodl o něm podle dosavadního znění občanského soudního řádu.

Dovolání proti těm výrokům usnesení, jimiž odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích o zastavení řízení a o nákladech řízení a rozhodl o nákladech odvolacího řízení, není přípustné.

N e j v y š š í s o u d proto rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Přípustnost dovolání proti usnesení odvolacího soudu je upravena v ustanoveních § 237, § 238a a § 239 o. s. ř.

Vady řízení dle § 237 odst. 1 o. s. ř. nejsou dovoláním namítány a ze spisu nevyplývají; dle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. není dovolání přípustné proto, že výše označené výroky nemají povahu měnicího usnesení a podle § 238a odst. 1 písm. b) až f) o. s. ř. proto, že nejde o žádný z tam vyjmenovaných případů. Podmínky stanovené v § 239 o. s. ř. daná věc též nesplňuje, jelikož ani výrok o zastavení řízení, ani výrok o nákladech řízení není rozhodnutím ve věci samé (v případě výroku o nákladech odvolacího řízení nejde ani o potvrzující usnesení).

Proto Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání v popsáném rozsahu jako nepřipustné odmítl (§ 243b odst. 4 a 5, § 218 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Dovolání proti výroku, jímž bylo odmítnuto odvolání žalované do výroku rozsudku soudu prvního stupně ve věci samé, je přípustné dle § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř. a je zčásti důvodné. Dovolací argumenty po obsahové stránce vystihují dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Pouze z pohledu tohoto dovolacího důvodu byl dotčený výrok také – ve shodě s ustanovením § 242 odst. 3 o. s. ř. – podroben dovolacímu přezkumu (existenci zmatečnostních vad řízení Nejvyšší soud již dříve vyloučil a dovolatelka netvrdí a spisový materiál nedokládá ani existenci jiných vad řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci). Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 153b o. s. ř., zmešká-li žalovaný, kterému bylo řádně doručeno předvolání nejméně 5 dnů předem, kdy se jednání má konat (§ 47), a který byl o následcích nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy první jednání, které bylo ve věci nařízeno, a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkajících se sporu, za nesporná a na tomto základě může soud rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání (odstavec 1). Rozsudek pro zmeškání nelze vydat ve věcech, v nichž nelze uzavřít a schválit smír (§ 99 odst. 1 a 2), nebo došlo-li by takovým rozsudkem ke vzniku, změně nebo zrušení právního poměru mezi účastníky (odstavec 3).

Podle § 202 odst. 1 o. s. ř. odvolání není přípustné proti rozsudku pro uznání nebo proti rozsudku pro zmeškání, ledaže je podáno proto, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání (§ 153a, § 153b), nebo že rozsudek spočívá v nesprávném právním posouzení věci.

Úprava přípustnosti odvolání proti rozsudkům pro uznání a rozsudkům pro zmeškání stála podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001 na zásadě, že odvolání je přípustné tam, kde je důvodné. Dovolacím důvodem byla okolnost, že nebyly splněny formální předpoklady pro vydání těchto rozsudků (srov. § 153a, § 153b o. s. ř.). Při závěru, že byly splněny ostatní předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání, se právní posouzení věci soudem prvního stupně omezuje v zásadě jen

na to, zda by vydáním rozsudku nedošlo ke vzniku, změně či zrušení právního poměru mezi účastníky (zjednodušeně řečeno, zda by nešlo o rozsudek konstitutivní povahy) a na závěr, že nejde o věci, v nichž nelze uzavřít či schválit smír (srov. § 153b odst. 3 a § 99 odst. 1 a 2 o. s. ř.). Další právní posouzení věci tkví v úvaze, zda podle žalobních tvrzení, která se pro zmeškání žalovaného stala nespornými, lze výrokem rozsudku přiznat právě to plnění, kterého se žalobce v žalobě domáhá (shodně srov. též rozhodnutí uveřejněná pod č. 45/1996 a 40/2001 Sb. rozh.).

Z pohledu závěru odvolacího soudu o splnění předpokladů pro vydání rozsudku pro zmeškání je zjevně nedůvodná námitka, že rozsudek nebyl vydán při prvním (nařízeném) jednání ve věci. Prvním jednáním ve smyslu § 153b odst. 1 o. s. ř. je jednání, které soud jako první nařídil k projednání věci samé, za předpokladu, že se uskutečnilo, tedy že nebylo zrušeno (odvoláno) nebo „odročeno“ na pozdější termín přede dnem, na který je soud nařídil. Ze spisu je přitom zjevné, že ve věci neproběhlo žádné jiné jednání, než to, jež se konalo 28. 8. 2000 a u nějž byl rozsudek pro zmeškání vydán.

Dovolatelka se dále domnívá, že jí nebylo řádně doručeno předvolání k jednání. Řádné a včasné doručení předvolání k jednání konanému 28. 8. 2000 dokládá podle obsahu spisu doručka (opatřená všemi nezbytnými údaji), podle které žalovaná předvolání převzala již 25. 5. 2000.

Doručenka má (v rozhodné době měla) povahu veřejné listiny, jež se od listin soukromých liší svou důkazní silou; není-li prokázán opak, potvrzuje – v intencích ustanovení § 134 o. s. ř. – pravdivost toho, co je v ní osvědčeno (shodně srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 1998, sp. zn. 2 Cdon 1532/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 18, ročník 1998, pod číslem 127). K tomu, aby mohla být vyvrácena správnost údajů o doručení obsažených v doručence, pak musí účastník řízení především tvrdit skutečnosti, jež vedou k závěru, že údaje v doručence nejsou pravdivé (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2756/99, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 10, ročník 2000, pod číslem 112). Dovolatelka skutková tvrzení, jež by vyvracela správnost údajů o doručení předvolání, podávajících se z doručky, netvrdí; i kdyby tak však učinila, nemohlo by k nim být přihlédnuto. Dovolatelka je totiž neuplatnila – ač tak mohla učinit – v odvolání, takže odvolací soud je logicky nemohl podrobit odvolacímu přezkumu. V dovolacím řízení pak nová skutková tvrzení uplatňovat nelze. Tvrzení dovolatelky o důvodech, pro které pokládá dohodu o narovnání za neplatnou, rovněž nejsou způsobilá zvrátit správnost právního posouzení věci odvolacím soudem co do předpokladů pro vydání rozsudku pro zmeškání. Dovolatelka totiž přehlíží, že podle ustanovení § 153b odst. 1 o. s. ř. soud při zmeškání žalovaného vychází (jako z nesporných) ze žalobních tvrzení a nikoliv z listin, jimiž jsou tato žalobní tvrzení dokládána (jež jsou nabízeny k důkazu). To platí bez zřetele k tomu, zda v průběhu prvního nařízeného jednání, v jehož závěru byl vydán rozsudek pro zmeškání, soud prováděl ve věci dokazování. V rozsudku pro zmeškání výsledky takového dokazování nehodnotí a hodnotit ani nesmí. Odvolání proti rozsudku pro zmeškání (a tedy ani následné dovolání) založené na zpo-

chybnění skutkového stavu plynoucího z nesporných žalobních tvrzení nemůže být úspěšné (shodně srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2001, sp. zn. 20 Cdo 1547/99, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 9, ročník 2001, pod číslem 111). Skutečnost, že soud prvního stupně v důvodech rozsudku (nikoliv již odvolací soud v napadeném usnesení) se dopustil zřejmě nesprávnosti tím, že jako datum uzavření dohody o narovnání (jež žaloba nezmiňuje) uvedl 31. 8. 1999, sama o sobě závěr o splnění podmínek pro vydání rozsudku pro zmeškání též nezpochybňuje.

Zbývá vypořádat se s námitkou, že soud rozhodoval o jiné (změněné) žalobě oproti té, jež byla žalované doručena. Odvolacímu soudu je třeba dát za pravdu potud, že částečné zpětvzetí žaloby (omezení žalobního nároku o část původně žalované jistiny pohledávky nebo jejího příslušenství) není změnou žaloby ve smyslu § 95 o. s. ř. a že takový dispozitivní úkon žalobce vydání rozsudku pro zmeškání ohledně zbylé části nároku nebrání. Uvedené nicméně platí jen pro tu část předmětu řízení, jež se týkala částky 186 094,50 Kč (původní jistiny pohledávky).

Ačkoli z kvantitativního hlediska další částka přisouzená žalobkyni ve výši 24 564,40 Kč odpovídá denní sazbě ve výši 0,1 % z částky 186 094,50 Kč za dobu od 17. 9. 1999 do 26. 1. 2000 včetně (to jest za 132 dnů prodlení), soudy obou stupňů zjevně přehlédly, že žalobou bylo v tomto rozsahu požadováno smluvené příslušenství pohledávky (sjednaný úrok z prodlení), kdežto při jednání 28. 8. 2000 žalobkyně prohlásila, že 24 564,40 Kč požaduje jako smluvní pokutu. Jako smluvní pokuta (tedy jako nárok sice akcesorické povahy, leč jinak samostatný) byla tato částka rozsudkem pro zmeškání též přiznána. Změnou žaloby se přitom rozumí i změna spočívající v tom, že žalobce na základě stejného skutkového základu požaduje jiné plnění (v právní teorii srov. např. Bureš J. – Drápal, L. – Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání. Praha C. H. Beck 1997, str. 219). Stejně jako je změnou žaloby změna druhu požadovaného příslušenství (tím, že se namísto úroku z prodlení požaduje poplatek z prodlení a naopak), jde o změnu žaloby také v případě, že žalobkyně (jako je tomu zde) požaduje stejnou částku nikoli jako příslušenství pohledávky (jako úrok z prodlení), nýbrž jako jiný (samostatný) nárok (zde smluvní pokutu). V rozsahu, v němž žalobkyně žalobu změnila až při jednání, při kterém byl vydán rozsudek pro zmeškání, tedy předpoklady pro vydání takového rozsudku splněny nebyly a dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. byl potud uplatněn právem. Nejvyšší soud tudíž, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené usnesení ve výroku o odmítnutí odvolání v rozsahu, který se týkal povinnosti žalované zaplatit žalobkyni 24 564,40 Kč na smluvní pokutě a v závislých výrociích o nákladech řízení zrušil; se zřetelem k tomu, že důvody, pro které bylo v popsané části zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud ve stejném rozsahu i je a věc potud vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1 a 2 o. s. ř.). Ve zbývajícím rozsahu (ohledně výroku o odmítnutí odvolání postihujícího změnou žaloby nedotčených 186 094,50 Kč) dovolání jako zjevně nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 1, část věty před středníkem, o. s. ř.).

Při zjišťování skutečností rozhodných pro posouzení, zda soudní písemnost byla řádně doručena, soud postupuje přiměřeně podle ustanovení § 122 a násl. o. s. ř. Účastníci proto mají, mimo jiné, právo být přítomni při výslechu svědků (§ 126 o. s. ř.), výslechu účastníků (§ 131 o. s. ř.) či provádění důkazu listinou (§ 129 o. s. ř.), ježž obsah je zaměřen ke zjištění rozhodných skutečností, vyjádřit se k její pravosti či správnosti a k výsledkům provedeného šetření (§ 123 o. s. ř.).

Rozhodnout o odvolání podaném proti usnesení soudu prvního stupně bez jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.) může odvolací soud jen tehdy, neprovádí-li dokazování. Zjišťuje-li rozhodné skutečnosti o včasnosti směnečných námitek pomocí šetření, aniž nařídí odvolací jednání a aniž dá účastníkům řízení možnost se při tomto jednání k výsledkům provedeného šetření vyjádřit, jde o nesprávný postup soudu v průběhu řízení.

Důvodem k tomu, aby soud odmítl provést navržený důkaz, nemůže být jeho nevěrohodnost. Závěr o věrohodnosti důkazu je již součástí jeho hodnocení ve smyslu § 132 o. s. ř., přičemž nelze hodnotit důkaz, který soud neprovedl.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2002, sp. zn. 29 Cdo 2893/2000)

K r a j s k ý o b c h o d n í s o u d v Brně usnesením ze dne 21. 7. 1997 odmítl jako opožděné námitky žalovaného proti směnečnému platebnímu rozkazu téhož soudu ze dne 17. 1. 1996. Soud prvního stupně – odkazuje na ustanovení § 57 odst. 1 a 3 a § 175 odst. 1 a 3 o. s. ř. – uzavřel, že směnečný platební rozkaz byl žalovanému doručen (podle § 47 odst. 2 o. s. ř.) uložením na poště. Zásilka byla uložena dne 20. 3. 1996, takže účinky doručení nastaly 25. 3. 1996. Žalovaný však podal námitky u soudu osobně až 24. 10. 1996, tedy po uplynutí třídenní zákonné lhůty k podání námitek.

K o d v o l á n í ž a l o v a n é h o V r c h n í s o u d v Olomouci usnesením ze dne 3. 8. 2000 usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

O d v o l a c í s o u d se ztotožnil se soudem prvního stupně v závěru, že námitky, jež žalovaný podal v říjnu 1996, jsou opožděné, maje rovněž za to, že písemnost obsahující směnečný platební rozkaz byla řádně uložena na poště dne 20. 3. 1996, s tím, že k náhradnímu doručení došlo 23. 3. 1996. Podle odvolacího soudu bylo prokázáno, že k doručení zásilky došlo v souladu se zákonem. Tvrzení žalovaného, že k řádnému doručení písemnosti nedošlo, odvolací soud neakceptoval, vycházející při jejich posouzení z obsahu procesních úkonů žalovaného v průběhu řízení. Zdůraznil, že v námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu, datovaných 23. 10. 1996, žalovaný napadl způsob doručení po formální stránce a pouze jako možnost připustil, že zásilku nepřevzal, protože v té době mohl být mimo své bydliště. Na nedostatky při doručování, zejména na absenci prvního pokusu o doručení, upozorňoval žalovaný

těž v odvolání, pomíjeje možnost, že by se v době doručování mohl zdržovat mimo trvalé bydliště. Teprve v podání ze dne 1. 3. 2000 (tři a půl roku po podání námitek) žalovaný „rezolutně“ tvrdil, že v době, kdy mu byla zásilka doručena, se v místě bydliště nezdržoval. Toto tvrzení odvolací soud vyhodnotil – s ohledem na dobu, která uplynula od doručení směnečného platebního rozkazu i od podání námitek – jako nepřesvědčivé, s tím, že jeho důvěryhodnost nezvyšují ani „prohlášení dalších osob“. Odvolací soud – uvádí se dále v usnesení – „by toto tvrzení byl ochoten akceptovat, pokud by bylo prokázáno objektivními důkazy (například dokladem vystaveným ukrajinskými orgány, fotokopii cestovního dokladu s otisknutým výstupním a vstupním razítkem, popřípadě dokladem o tom, že žalobce se na Ukrajině přihlásil k pobytu na policii apod.), žádné takové důkazy však předloženy nebyly.“ Žalovaný podal proti usnesení odvolacího soudu včas dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. namítaje, že je dán dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Konkrétně dovolatel poukazuje na to, že již v námitkách ze dne 23. 10. 1996 uvedl, že mu směnečný platební rozkaz nebyl doručen, přičemž jako důvod uplatnil jak to, že nebyl vyrozuměn o uložení zásilky na poště, tak to, že nebyl přítomen v důsledku pobytu v zahraničí. Skutečnost, že v době doručení písemnosti pobýval v zahraničí, je pravdivá a dokládají ji i písemná prohlášení svědků, jež nabídl odvolacímu soudu. Při pochybnostech o pravdivosti písemných prohlášení mohl soud osoby, které prohlášení učinily, předvolat k výslechu, případně zajistit jejich výslech prostřednictvím dožádaného soudu. K prokázání toho, že se v místě svého bydliště v době doručení směnečného platebního rozkazu nezdržoval, nabízí dovolatel Nejvyššímu soudu další důkazy, uzavíraje, že výše uvedené skutečnosti dokládají existenci jím uplatněného dovolacího důvodu. Zmatečnost řízení ve smyslu § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. spatřuje dovolatel v tom, že při vydání usnesení, jímž odvolací soud jeho námitky odmítl, nebyla splněna podmínka doručení směnečného platebního rozkazu, a v tom, že dosavadním postupem mu soud znemožnil obranu proti směnečnému platebnímu rozkazu, který měl být doručen náhradním způsobem, ač pro to nebyly podmínky. Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud usnesení soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. lednem 2001). O takový případ jde i v této věci.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání, kterou – jde-li o usnesení – upravují ustanovení § 237, § 238a a § 239 o. s. ř.

Podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. není dovolání přípustné proto, že usnesení odvolacího soudu nebylo usnesením měnicím, nýbrž potvrzujícím a napadené rozhodnutí nelze podřadit ani případům vyjmenovaným v § 238a odst. 1 o. s. ř. pod písmeny b) až f). Podmínky stanovené v § 239 o. s. ř. daná věc rovněž nesplňuje, neboť napadené usnesení nemá povahu usnesení ve věci samé; ostatně, odvolací soud výrokem svého rozhodnutí přípustnost dovolání nevyslovil (odstavec 1) a žalovaný návrh na vyslovení přípustnosti dovolání nepodal (odstavec 2). Zbývá posoudit přípustnost dovolání podle 237 odst. 1 o. s. ř. Toto ustanovení spojuje přípustnost dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkami zakotvenými v odstavci druhém) s takovými hrubými vadami řízení a rozhodnutí, které činí rozhodnutí odvolacího soudu zmatečným. Přípustnost dovolání však není založena již tím, že dovolatel příslušnou vadu řízení tvrdí, ale až zjištěním, že řízení takovou vadou skutečně trpí.

N e j v y š š í s o u d proto usnesení odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Protože jiné vady řízení dle § 237 odst. 1 o. s. ř. tvrzeny nebyly, je pro závěr o přípustnosti dovolání rozhodující především to, zda řízení je postiženo vadou, na kterou poukazuje dovolatel.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. je řízení zmatečné i tehdy, jestliže účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Odnětím možnosti jednat před soudem je přitom takový postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci těch procesních práv, která mu zákon přiznává.

O vadu ve smyslu tohoto ustanovení jde jen tehdy, jestliže šlo o postup nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu soudu určeného zákonem nebo dalšími obecně závaznými právními předpisy) a jestliže se postup soudu projevil v průběhu řízení a nikoliv také při rozhodování (srov. též rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněná pod čísly 27/1998 a 49/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Nejvyšší soud též ve svých rozhodnutích opakovaně vysvětlil, že hodnotící úsudek projevovaný v rozhodnutí není nesprávným postupem soudu „v průběhu řízení“ (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 887/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 5, ročník 1998, pod pořadovým číslem 42, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1957/98, uveřejněné v č. 1, ročníku 2000, téhož časopisu, pod číslem 8). Tvrdí-li dovolatel, že řízení je postiženo vadou dle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. proto, že směnečný platební rozkaz mu nebyl řádně doručen, pak tím ve skutečnosti zpochybňuje správnost úsudku soudů obou stupňů co do závěru o opožděnosti jím podaných námitek, tedy správnost rozhodnutí a nikoli „postupu soudu v průběhu řízení“. Z dovolatelovy argumentace tedy na existenci zmatečností vady řízení usuzovat nelze.

K vadám vyjmenovaným v § 237 odst. 1 o. s. ř. však Nejvyšší soud přihlíží i z úřední povinnosti (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.), přičemž z obsahu spisu se podává, že řízení před odvolacím soudem vadou dle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. vskutku trpí.

Z obsahu spisu je patrné, že v podání ze dne 1. 3. 2000, jímž doplnil odvolání, konkretizoval dovolatel argumenty, jimiž brojlil proti závěru o opožděném podání námitek, tvrzením, že v době doručování směnečného platebního rozkazu se zdržoval mimo území České republiky (od 13. 3. 1996 do 25. 3. 1996 na Ukrajině, od 25. 3. 1996 do 27. 3. 1996 na Slovensku a od 27. 3. 1996 do 30. 3. 1996 opět na Ukrajině). Podáním z 15. 3. 2000 pak soudu k prokázání tohoto tvrzení nabídl písemná prohlášení Ing. D. K., D. G. a V. D.

Odvolací soud poté vydal napadené usnesení, aniž nařídil jednání, odkazuje co do opodstatněnosti takového postupu na ustanovení § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř. Z odůvodnění jeho usnesení plyne, že předložená prohlášení neměl za dostatečně věrohodná.

Při zkoumání, zda směnečný platební rozkaz byl žalovanému doručen, vychází soud ze skutečností vyplývajících z obsahu spisu, popřípadě ze skutečností o okolnostech doručení zjištěných pomocí šetření, které provedl buď sám nebo prostřednictvím soudu prvního stupně jako soudu dožádaného. I když při zjišťování skutečností rozhodných pro posouzení, zda soudní písemnost byla řádně doručena, nejde o dokazování (dokazování se v řízení před soudem pojmově vztahuje jen k věci samé), soud při něm postupuje přiměřeně podle ustanovení § 122 a násl. o. s. ř. Účastníci proto mají mimo jiné právo být přítomni při výslechu svědků (§ 126 o. s. ř.), výslechu účastníků (§ 131 o. s. ř.) či provádění důkazu listinou (§ 129 o. s. ř.), jejíž obsah je zaměřen ke zjištění rozhodných skutečností, vyjádřit se k její pravosti či správnosti a k výsledkům provedeného šetření (§ 123 o. s. ř.). Srov. mutatis mutandis závěry formulované v usnesení Nejvyššího soudu uveřejněném pod číslem 25/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 25/2002“).

V mnoha svých rozhodnutích Nejvyšší soud také vysvětlil, že to, že soud neprovedl důkaz navržený ve sporném řízení procesní stranou zatíženou důkazním břemenem k prokázání okolnosti důležité pro rozhodnutí o věci, může představovat jen vadu řízení (jinou než uvedenou v § 237 odst. 1 o. s. ř.), která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a která naplňuje dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. (shodně srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 1998, sp. zn. 23 Cdo 75/98, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 20, ročník 1998, pod číslem 146). K takové vadě lze ovšem v dovolacím řízení přihlídnout pouze je-li dovolání přípustné (§ 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

Důvodem k tomu, aby soud odmítl provedení účastníkem navrženého důkazu, je vztah nabízeného důkazu k projednávané věci. Může jít například o to, že navržený důkaz nemůže žádným způsobem přispět k objasnění skutkového stavu věci, že jeho provedení by bylo nadbytečné, jelikož skutkový stav byl již úplně zjištěn dříve provedenými důkazy nebo že nejde o důkaz potřebný pro rozhodnutí (ačkoliv může

osvětlit skutkový stav věci), se zřetelem k soudem zaujatému právnímu názoru. Důvodem k odmítnutí důkazu však nemůže být jeho nevěrohodnost. Závěr o věrohodnosti důkazu je totiž již součástí jeho hodnocení ve smyslu § 132 o. s. ř., přičemž nelze regulérně hodnotit důkaz, kterým soud neprovedl dokazování.

Možnost rozhodnout o odvolání podaném proti usnesení soudu prvního stupně podle ustanovení § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř. má odvolací soud jen tehdy, rozhoduje-li bez provádění dokazování (bez zjišťování rozhodných skutečností). Přistoupí-li odvolací soud k dokazování (ke zjišťování skutečností o okolnostech doručení pomocí šetření), musí i v případě uvedeném v ustanovení § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř. nařídít jednání; využití postupu podle ustanovení § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř. nesmí být na újmu práv, která občanský soudní řád účastníkům poskytuje. Jen při jednání mohou totiž účastníci uplatnit své právo vyjádřit se k výsledkům provedeného šetření (§ 122 odst. 1, § 123 a § 129 odst. 1 o. s. ř.). Jestliže odvolací soud takto nepostupuje a při rozhodování o odvolání proti usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí směnečných námitek pro opožděnost zjišťuje rozhodné skutečností o včasnosti námitek pomocí šetření, aniž nařídí odvolací jednání a aniž dá účastníkům řízení možnost se při tomto jednání k výsledkům provedeného šetření vyjádřit, trpí řízení vadou dle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. (shodně srov. opět R 25/2002). Jestliže tedy odvolací soud v této věci hodnotil věrohodnost žalovaným nabízených prohlášení, aniž nařídil odvolací jednání, při němž by tyto listiny četl nebo sdělil jejich obsah (srov. § 129 o. s. ř.) a při němž by dal účastníkům řízení možnost se k výsledkům provedeného šetření vyjádřit, pak jeho postup správný nebyl a odvolací řízení je postiženo zmatečností dle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

Tento závěr činí podané dovolání nejen přípustným, nýbrž i důvodným; Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 a 5 o. s. ř.). Za daného stavu věci již Nejvyšší soud pokládal za nadbytečné zabývat se dovoláním též z hlediska dovolacího důvodu dle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř.

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný (§ 243d odst. 1, věta druhá, o. s. ř.).

Na odvolacím soudu bude, aby se v rámci šetření o doručení směnečného platebního rozkazu zabýval i dalšími důkazními návrhy žalovaného, uplatněnými v souvislosti s podaným dovoláním. Přitom již nyní lze říci, že závěr o opožděnosti námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu nebude možné učinit, aniž soud nařídí odvolací jednání, při němž k důkazu nabízené listiny (jejich originály) přečte nebo sdělí jejich obsah (§ 129 o. s. ř.).

Proti usnesení odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí odvolání pro opožděnost, není dovolání přípustné.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2001, sp. zn. 21 Cdo 1124/2001)

Žalobce se (žalobou změněnou se souhlasem soudu prvního stupně) domáhal, aby mu žalovaný zaplatil na odstupném poskytovaném při rozvázání pracovního poměru a na náhradě mzdy za nevyčerpanou dovolenou 44 047 Kč s 3% úrokem od 1. 5. do 14. 7. 1994 a s 16% úrokem od 15. 7. 1994 do zaplacení. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že žalovaný, který s ním rozvázal pracovní poměr výpovědí podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) zák. práce, mu odmítá vyplatit odstupné a nahradit mzdu za 4 dny nevyčerpané dovolené.

O k r e s n í s o u d v Chomutově rozsudkem ze dne 21. 11. 2000 žalovanému uložil, aby zaplatil žalobci 40 036,60 Kč s 3% úrokem od 1. 5. do 14. 7. 1994 a s 16% úrokem od 15. 7. 1994 do zaplacení a na náhradě nákladů řízení 1604 Kč, a žalobu o zaplacení dalších 4010,40 Kč s příslušenstvím zamítl. Na základě provedeného dokazování dospěl k závěru, že žalobce má nárok na odstupné poskytované při rozvázání pracovního poměru ve výši 40 036,60 Kč a že náhrada za nevyčerpanou dovolenou již byla žalobci uhrazena.

Odvolání, které podal žalovaný proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně, Okresní soud v Chomutově usnesením ze dne 18. 1. 2001 odmítl a rozhodl, že žalovanému se vrací soudní poplatek ve výši 1764 Kč. Soud prvního stupně dovodil, že žalovanému byl rozsudek ze dne 21. 11. 2000 doručen uložením na poště dne 27. 12. 2000 a že patnáctidenní lhůta k podání odvolání uplynula dnem 11. 1. 2001. Protože žalovaný podal odvolání osobně u soudu až dne 17. 1. 2001, jde o opožděné odvolání. Při svém rozhodování soud prvního stupně postupoval podle ustanovení § 207 odst. 1 (správně § 208 odst. 1) občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001.

K odvolání žalovaného K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem usnesením ze dne 28. 2. 2001 usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud dospěl ze shodných důvodů jako soud prvního stupně k závěru, že žalovaný podal odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně ze dne 21. 11. 2000 opožděně. Při svém rozhodování vycházel – jak vyplývá z odůvodnění usnesení – z občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Namítá, že v souvislosti s podáním odvolání proti usnesení soudu prvního stupně předložil soudu potvrzení, z něhož vyplývá, že byl od 18. 12. 2000 pro nemoc upoután na lůžko a že se v místě doručování (na adrese Ch., ul. T. č. 3931) nezdržoval. Rozsudek soudu prvního stupně mu proto nemohl být účinně doručen uložením na poště. Přípustnost dovolání žalovaný dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) „ve vztahu“ k ustanovení § 239

odst. 3 občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001 a navrhuje, aby dovolací soud napadené usnesení zrušil a aby věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákonů č. 36/1967 Sb., č. 158/1969 Sb., č. 49/1973 Sb., č. 20/1975 Sb., č. 133/1982 Sb., č. 180/1990 Sb., č. 328/1991 Sb., č. 519/1991 Sb., č. 263/1992 Sb., č. 24/1993 Sb., č. 171/1993 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 152/1994 Sb., č. 216/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 118/1995 Sb., č. 160/1995 Sb., č. 238/1995 Sb. a č. 247/1995 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 31/1996 Sb., zákona č. 142/1996 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 269/1996 Sb., zákonů č. 202/1997 Sb., č. 227/1997 Sb., č. 15/1998 Sb., č. 91/1998 Sb., č. 165/1998 Sb., č. 326/1999 Sb. a č. 360/1999 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 2/2000 Sb., zákonů č. 27/2000 Sb., č. 30/2000 Sb., č. 46/2000 Sb., č. 105/2000 Sb., č. 130/2000 Sb., č. 155/2000 Sb., č. 204/2000 Sb., č. 220/2000 Sb., č. 227/2000 Sb., č. 367/2000 Sb. a č. 370/2000 Sb., tedy podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001, neboť dovoláním je napadeno rozhodnutí odvolacího soudu vydané po 1. 1. 2001 a po řízení provedeném podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001 (srov. část dvanáctou, hlavu I, bod 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po přezkoumání věci dospěl k závěru, že dovolání žalovaného proti usnesení odvolacího soudu není přípustné a proto je odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Dovolání je také přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo změněno usnesení soudu prvního stupně nebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak než v dřívějším usnesení proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější usnesení zrušil, anebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, jestliže dovolání není jinak přípustné a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené usnesení má po právní stránce zásadní význam, a to v případech, kdy usnesením odvolacího soudu bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o žalobě na obnovu řízení, o zamítnutí návrhu na změnu rozhodnutí podle ustanovení § 235h

odst. 1, věty druhé, o. s. ř., ve věci konkursu a vyrovnání, o žalobě pro zmatečnost, o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, ve věci zastavení výkonu rozhodnutí, ve věci udělení příklepu ve výkonu rozhodnutí, o rozvrhu rozdělované podstaty ve výkonu rozhodnutí nebo o povinnostech vydražitele uvedeného v ustanoveních § 336m odst. 2 (§ 336n) a v § 338za o. s. ř. (§ 238 a § 238a o. s. ř.).

Dovolání je rovněž přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně zrušeno a řízení zastaveno, popřípadě věc byla postoupena orgánu, do jehož pravomoci náleží (§ 239 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), jímž bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka, o zastavení řízení podle ustanovení § 107 odst. 5 o. s. ř., o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka podle ustanovení § 107a o. s. ř., o přistoupení dalšího účastníka podle ustanovení § 92 odst. 1 o. s. ř. a o záměně účastníka podle ustanovení § 92 odst. 2 o. s. ř. (§ 239 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. (§ 239 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), jímž bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka, o zastavení řízení podle ustanovení § 107 odst. 5 o. s. ř., o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka podle ustanovení § 107a o. s. ř., o přistoupení dalšího účastníka podle ustanovení § 92 odst. 1 o. s. ř. a o záměně účastníka podle ustanovení § 92 odst. 2 o. s. ř. (§ 239 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), nebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí návrhu (žaloby), ledaže by byl odmítnut návrh na předběžné opatření podle ustanovení § 75a o. s. ř. (§ 239 odst. 3 o. s. ř.).

V posuzovaném případě žalovaný dovoláním napadá usnesení odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí odvolání pro opožděnost.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 o. s. ř. není dána, a to již proto, že usnesením odvolacího soudu nebylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým by bylo rozhodnuto ve věci samé. Dovolání není přípustné podle ustanovení § 238 a § 238a o. s. ř., protože usnesením soudu prvního stupně nebylo rozhodnuto ve věcech, v uvedených ustanoveních taxativně vyjmenovaných. Přípustnost dovolání nevyplývá rovněž z ustanovení § 239 odst. 1 a 2 o. s. ř., neboť nejde o případy v těchto ustanoveních uvedené. Přípustnost dovolání nelze důvodně dovozovat ani z ustanovení § 239 odst. 3 o. s. ř., neboť podle tohoto ustanovení lze podat dovolání jen tehdy, bylo-li potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, jímž byla postupem podle ustanovení § 43 o. s. ř. odmítnuta žaloba, popřípadě jímž byl podle tohoto ustanovení odmítnut jiný návrh na zahájení řízení, a nikoliv odmítl-li soud prvního stupně podle ustanovení § 208 odst. 1 o. s. ř. odvolání pro opožděnost.

Z uvedeného vyplývá, že dovolání žalovaného směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný. Nejvyšší soud proto dovolání žalovaného podle ustanovení § 243b odst. 5, věty první, a § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Po prohlášení konkursu na majetek povinného již dlužník povinného nesmí vyplatit oprávněnému jinou peněžitou pohledávku přikázanou oprávněnému ve smyslu ustanovení § 312 a násl. o. s. ř.; to platí bez zřetele k tomu, zda dlužník povinného obdržel vyznění soudu výkonu rozhodnutí o tom, že usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí přikázáním jiné peněžitě pohledávky nabylo právní moci.

Plnění, které dlužník povinného poskytl oprávněnému na základě pravomocně nařízeného výkonu rozhodnutí v době po prohlášení konkursu na majetek povinného, je plněním bez právního důvodu (§ 451 obč. zák.), k jehož vymození od oprávněného je aktivně věcně legitimován dlužník povinného, nikoli povinný nebo správce konkursní podstaty povinného. Takovým plněním dlužníkův dluh vůči povinnému (úpadci) nezaniká.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 364/2001)

O k r e s n í s o u d Praha-východ rozsudkem ze dne 26. 1. 2000 uložil žalovanému zaplatit žalobci (správci konkursní podstaty úpadce Zemědělského družstva M. v likvidaci) do tří dnů od právní moci rozhodnutí částku 350 000 Kč s dvacetiprocentním úrokem z prodlení za dobu od 10. 11. 1998 do zaplacení. Soud prvního stupně dospěl po provedeném dokazování k závěru, že žalovaný se na úkor úpadce bezdůvodně obohatil tím, že dne 3. 9. 1997 přijal od úpadcovy dlužnice – společnosti SŽ, s r. o. (dále též jen „společnost s ručením omezeným“), na úhradu své pohledávky za úpadcem částku 350 000 Kč, přesto, že již dne 10. 7. 1997 byl na majetek družstva prohlášen konkurs. Šlo o plnění přijaté na základě usnesení ze dne 23. 5. 1997, jímž Okresní soud v Kolíně nařídil výkon rozhodnutí k uspokojení pohledávky oprávněného (žalovaného) přikázáním pohledávky povinného (úpadce) za společností s ručením omezeným, a které nabylo právní moci 18. 6. 1997. Soud prvního stupně – cituje ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) a e) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „ZKV“) – poukázal na to, že k vlastnímu výkonu rozhodnutí došlo až po prohlášení konkursu na majetek povinného, ačkoliv v té době již výkon rozhodnutí postihující úpadcův majetek nebylo možné realizovat. Žalovaný tak ve smyslu ustanovení § 451 odst. 2 obč. zák. získal majetkový prospěch plněním bez právního důvodu.

K odvolání žalovaného K r a j s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 18. 1. 2001 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl. Odvolací soud odkázal na ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) ZKV, § 312 odst. 1 a § 312 o. s. ř., přičemž se neztotožnil s názorem žalovaného, že zákazem výplaty pohledávky povinnému v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je výkon rozhodnutí dle § 312 o. s. ř. proveden. Účelem výkonu rozhodnutí je uspokojení pohledávky oprávněného a ten-

to účel nenaplní, zákaz výplaty pohledávky povinnému, nýbrž až výplata plnění oprávněnému (jak to mimo jiné plyne z ustanovení § 314 odst. 1 o. s. ř.). Pro posouzení věci proto není rozhodné, že společnosti s ručením omezeným bylo zakázáno vyplatit úpadci jeho pohledávku ještě před prohlášením konkursu. Výplatě provedené až po prohlášení konkursu i podle odvolacího soudu bránilo ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) ZKV a ta podle jeho názoru neměla účinky uvedené v ustanovení § 314 odst. 2 o. s. ř., neboť šlo o neplatný právní úkon ve smyslu ustanovení § 39 obč. zák. Úpadce tedy má – uzavřel odvolací soud – i nadále proti společnosti s ručením omezeným splatnou pohledávku. Žalobce jako správce konkursní podstaty je ve smyslu ustanovení § 27 odst. 4 ZKV aktivně legitimován k vymáhání dluhů od dlužníků úpadce, tedy v konkrétním případě od společnosti SŽ, s. r. o., ve vztahu k žalovanému mu však aktivní legitimace nesvědčí, neboť přijetím plnění při výkonu rozhodnutí se žalovaný dlužníkem úpadce nestal.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce včas dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2001, s tím, že je dán dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. (jehož prostřednictvím lze odvolacímu soudu vytýkat, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci). Konkrétně dovolatel poukazuje na to, že rozsudkem odvolacího soudu mu nebylo umožněno dodržet zákon o konkursu a vyrovnání a získat do konkursní podstaty prostředky, které tam patří. To, že žalovaný získal prostředky patřící do konkursní podstaty na základě neplatného právního úkonu, uznaly oba soudy nižších stupňů. Touto neoprávněnou výplatou došlo ke krácení všech ostatních věřitelů. Společnost s ručením omezeným dobrovolně nepřistoupila na to, aby od žalovaného žádala vyplacenou částku zpět a vložila ji do konkursní podstaty. I když z rozsudku vyplývá, že žalovaný se neoprávněně obohatil, tento není pro společnost s ručením omezeným závazný (není stranou sporu). Dovolatel nemůže tuto společnost žádným právním prostředkem donutit, aby závazek vůči úpadci, který neoprávněně vyplatila žalovanému, vymohla od žalovaného zpět. Proto tuto částku požadoval přímo po jejím držiteli (po žalovaném). Dovolatel s ohledem na uvedené navrhl, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Žalovaný ve vyjádření navrhl dovolání jako zjevně nedůvodné odmítnout, jelikož není dovolatelovým dlužníkem, ale naopak věřitelem, a žalovaná částka mu byla přisouzena pravomocným rozhodnutím ještě před prohlášením konkursu, s tím, že před prohlášením konkursu byl rovněž zahájen výkon rozhodnutí. Argument, že se neoprávněně obohatil, tedy nemůže obstát a není pravdou, že výplatou prostředků k jeho rukám došlo k poškození dalších věřitelů.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních práv-

ních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001). O takový případ jde – v intencích bodu 15., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb. – i v této věci.

Dovolání je tedy přípustné dle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Dovolatel uplatněnému dovolacímu důvodu pro dobu do 31. 12. 2000 odpovídá ustanovení § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. Dovoláním však nejsou namítány žádné vady řízení; po obsahové stránce jsou v něm obsažené argumenty ve skutečnosti kritikou právního posouzení věci odvolacím soudem, čemuž odpovídá dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.

Vady řízení, k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se nepodávají ani z obsahu spisu. Nejvyšší soud se tedy v hranicích právních otázek formulovaných dovoláním zabýval správností právního posouzení věci odvolacím soudem co do nedostatku žalobcovy aktivní věcné legitimace ve sporu.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, nebyl dovoláním zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Pro právní posouzení věci jsou rozhodné skutkové závěry, podle kterých:

- 1) Usnesením ze dne 23. 5. 1997 Okresní soud v Kolíně nařídil podle vykonatelného rozsudku téhož soudu ze dne 10. 6. 1996 k vymození pohledávky oprávněného (žalovaného) ve výši 633 770 Kč s osmnáctiprocentním úrokem z prodlení od 21. 9. 1996 do zaplacení a nákladů výkonu rozhodnutí ve výši 6880 Kč výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky povinného (družstva) na nájemném za společností s ručením omezeným. Usnesení nabylo právní moci 18. 6. 1997.
- 2) Usnesením ze dne 10. 7. 1997 Krajský obchodní soud v Praze prohlásil konkurs na majetek povinného (družstva) a správcem konkursní podstaty úpadce ustavil Ing. P. R.; účinky prohlášení konkursu nastaly téhož dne.
- 3) Společnost s ručením omezeným (dlužník povinného) dne 3. 9. 1997 uhradila na základě nařízeného výkonu rozhodnutí žalovanému (oprávněnému) částku 350 000 Kč.

Podle ustanovení § 312 o. s. ř. výkon rozhodnutí přikázáním jiné peněžité pohledávky než pohledávky z účtu peněžního ústavu se provede zákazem výplaty pohledávky povinnému (odstavec 1). Takto se postupuje i v případě, že pohledávka povinného se stane splatnou teprve v budoucnu, jakož i v případě, že povinnému budou dílčí pohledávky z téhož právního důvodu v budoucnu postupně vznikat (odstavec 2). Výkon rozhodnutí postihuje pohledávku povinného jen do výše pohledávky oprávněného, pro kterou byl nařízen, a jejího příslušenství (odstavec 3).

Ustanovení § 313 o. s. ř. pak určuje, že v nařízení výkonu rozhodnutí zakáže soud povinnému, aby se svou pohledávkou jakkoli nakládal. Dlužníkovi povinného zakáže soud, aby po tom, kdy mu bylo doručeno nařízení výkonu rozhodnutí, povinnému jeho pohledávku vyplatil (odstavec 1). Nařízení výkonu rozhodnutí doručí soud oprávněnému, povinnému a dlužníkovi povinného; dlužníkovi povinného je doručí do vlastních rukou (odstavec 2). Povinný ztrácí právo na vyplacení pohledávky dnem, kdy bylo dlužníkovi povinného doručeno nařízení výkonu rozhodnutí (odstavec 3).

Z ustanovení § 314 o. s. ř. se pak podává, že jakmile nabude nařízení výkonu rozhodnutí právní moci, vyrozumí o tom soud dlužníka povinného. Dlužník povinného vyplatí pohledávku, jestliže je již splatná, oprávněnému; není-li pohledávka povinného dosud splatná, vyplatí ji oprávněnému, jakmile se stane splatnou (odstavec 1). Výplatou oprávněnému se zproští dlužník povinného své povinnosti vůči povinnému (odstavec 2).

S přihlédnutím k době prohlášení konkursu na majetek družstva a době, kdy žalobce obdržel vymáhanou částku od společnosti s ručením omezeným, je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodný především výklad zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb. a č. 94/1996 Sb.

Podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) ZKV má prohlášení konkursu i ten účinek, že ode dne prohlášení konkursu nelze provést výkon rozhodnutí (exekuci) postihující majetek patřící do podstaty a k tomuto majetku nelze ani nabýt právo na oddělené uspokojení (§ 28).

Ustanovení § 312 odst. 1 o. s. ř. sice stanoví, že výkon rozhodnutí příkazáním jiné peněžité pohledávky než pohledávky z účtu peněžního ústavu se provede zákazem výplaty pohledávky povinnému, nicméně provedení výkonu rozhodnutí je ukončeno teprve výplatou pohledávky oprávněnému namísto povinnému (§ 314 o. s. ř.).

Dle ustanovení § 451 obč. zák., kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat (odstavec 1). Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů (odstavec 2).

Nejvyšší soud již ve stanovisku svého občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 17. 6. 1998, uveřejněném pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „stanovisko“) vysvětlil, že z ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) ZKV plyne požadavek, aby se (exekuční) soud (a osoby, které ve vykonávacím řízení poskytují soudu nezbytnou součinnost) po prohlášení konkursu na majetek povinného (po dobu trvání konkursu) zdržel všech úkonů, jimiž má být výkon rozhodnutí bezprostředně realizován, včetně toho, že při výkonu rozhodnutí příkazáním jiných peněžitých pohledávek nesmí po prohlášení konkursu na majetek povinného (obdobně jako tomu je při výkonu rozhodnutí příkazáním pohledávky z účtu

u banky) dát dlužníkovi povinného pokyn k vyplacení pohledávky povinného oprávněnému – tedy (ve shodě s ustanovením § 314 odst. 1 o. s. ř.) vyrozumět dlužníka povinného o tom, že usnesení o nařízení výkonu nabylo právní moci (srov. bod XXVI. stanoviska, str. 194 /370/). Tamtéž také uvedl, že zákaz provést výkon rozhodnutí postihující majetek patřící do podstaty směřuje nejen proti soudu samotnému, nýbrž i proti těm osobám, které jsou na základě usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí exekuci povinny provést (zde dlužník povinného), a že možný nesoulad mezi pokyny (příkazy, zákazy), které těmto osobám plynou z rozhodnutí soudu při exekuci na majetek úpadce, a účinky, jež nastaly prohlášením konkursu, musí být vždy řešen ve prospěch konkursní podstaty (srov. bod XVII. stanoviska, str. 196 /374/). Jinak řečeno, byl-li konkurs na majetek povinného prohlášen 10. 7. 1997, pak dlužník povinného již dne 3. 9. 1997 nebyl povinen ani oprávněn vyplatit pohledávku povinného oprávněnému (srov. též např. Winterová, A. a kol. in: Občanský soudní řád a předpisy související. 10. vydání. Linde Praha a. s. 2001, str. 575). Jestliže k úhradě přesto došlo, plnil dlužník povinného oprávněnému bez právního důvodu (§ 451 odst. 2 obč. zák.). Potud se vyslovené závěry shodují se závěry soudů nižších stupňů. Zbývá se vyjádřit k tomu, zda odvolací soud z těchto východisek odvodil správné závěry v otázce aktivní věcné legitimace žalobce. Ustanovení § 27 odst. 4, věty první, části věty před středníkem, ZKV určuje, že peněžité pohledávky, které má úpadce za svými dlužníky nebo osobami, které zajišťují tuto pohledávku, je správce povinen uplatnit a vymáhat ve prospěch podstaty.

Povinnost společnosti s ručením omezeným plnit žalovanému závazek, jež měla u družstva, založil výkon rozhodnutí vedený žalovaným (oprávněným) vůči družstvu (povinnému). Jestliže prohlášení konkursu na majetek povinného bránilo provedení (dokončení) výkonu rozhodnutí, pak od toho dne (od 10. 7. 1997) odpadla i povinnost společnosti s ručením omezeným plnit žalovanému. Uhradila-li společnost s ručením omezeným přesto po dni prohlášení konkursu dotčenou částku žalovanému, pak již plnila bez právního důvodu (pokračovat ve výkonu rozhodnutí nebylo možné a jiného důvodu zde nebylo). Plnění žalovanému proto ke dni 3. 9. 1997 již nemohlo vyvolat účinky uvedené v ustanovení § 314 odst. 2 o. s. ř. a povinný má právo vymáhat dluh v dotčeném rozsahu nadále na svém dlužníku. Odtud mimo jiné plyne, že správnost napadeného rozhodnutí nelze zpochybnit tvrzením dovolatele, že nemůže donutit společnost s ručením omezeným, aby závazek vůči úpadci, který neoprávněně vyplatila žalovanému, vymohla od žalovaného zpět. Podstatné je, že dovolatel – jak uvádí i odvolací soud – měl právo domáhat se zaplacení uvedené částky přímo proti společnosti s ručením omezeným (bez zřetele k tomu, zda jde o společnost solventní a zda je tedy pohledávka dobytá).

Odhlédnuto od situace ovlivněné výkonem rozhodnutí a konkursem obecně platí, že dluh zanikne splněním (srov. § 559 odst. 1 obč. zák.), jen plní-li dlužník věřiteli, případně osobě oprávněné přijmout plnění namísto věřitele (srov. § 562 obč. zák.). Plnil-li dlužník peněžitý dluh někomu jinému než svému věřiteli, pak osoba,

jíž takto plnil, získala bezdůvodné obohacení (plněním bez právního důvodu) na úkor dlužníka a nikoli na úkor jeho věřitele. Poměry dlužníkovy věřitele se tímto plněním nikterak nezměnily, jelikož jeho pohledávka vůči dlužníku trvá v nezměněném rozsahu (dluh nebyl včas a řádně splněn – srov. § 559 odst. 2 obch. zák.).

Žalovaný se proto tím, že přijal peněžitě plnění od společnosti s ručením omezeným poté, co byl prohlášen konkurs na majetek povinného (tedy v době, kdy tato společnost již nebyla oprávněna uhradit svůj závazek vůči povinnému jinak než do konkursní podstaty povinného), bezdůvodně obohatil na úkor společnosti s ručením omezeným a nikoli na úkor úpadce. Aktivně věcně legitimován k vymození takto získaného bezdůvodného obohacení od žalovaného je proto ten, kdo plnil (společnost s ručením omezeným), a nikoliv dovolatel. Dovolatel je oproti tomu osobou aktivně věcně legitimovanou k uplatnění pohledávky na nájemném (jež plněním vůči žalovanému – oprávněnému nezanikla) proti společnosti s ručením omezeným (srov. ustanovení § 27 odst. 4, věty první, části věty před středníkem, ZKV).

Lze tudíž uzavřít, že právní posouzení věci odvolacím soudem se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu zpochybnit nepodařilo. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) dovolání zamítl (§ 243b odst. 1 a 5 o. s. ř.).

O výpovědní důvod ve smyslu § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 116/1990 Sb. ve znění pozdějších předpisů jde i tehdy, bylo-li pozastaveno provozování živnosti nájemcem nebytových prostor; uplatnění tohoto výpovědního důvodu však nesmí být v rozporu s dobrými mravy (§ 39 obč. zák.).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2002, sp. zn. 26 Cdo 2876/2000)

O b v o d n í s o u d pro Prahu 9 rozsudkem ze dne 25. 6. 1999 uložil žalovanému zaplatit žalobcům částku 242 293 Kč s příslušenstvím do tří dnů od právní moci rozsudku; v části, v níž se žalobci domáhali 26% úroku z částky 44 053 Kč od 6. 10. 1998 do zaplacení, žalobu zamítl. Dále rozhodl o nákladech řízení.

K odvolání žalovaného (směřujícímu proti vyhovujícímu výroku rozsudku obvodního soudu a proti výroku o nákladech řízení) M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 17. 4. 2000 rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku o věci samé potvrdil ohledně částky 132 160 Kč s příslušenstvím, a změnil ohledně částky 110 133 Kč s příslušenstvím tak, že žalobu v této části zamítl; současně rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud, vycházející ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, vzal za prokázáno, že mezi účastníky byla dne 16. 4. 1997 uzavřena nájemní smlouva (dále „předmětná nájemní smlouva“), na základě které žalobci přenechali žalovanému do nájmu nemovitosti – pozemky p. č. 884/3, p. č. 887/4 a budovu (opravárenskou dílnu) na nich postavenou (dále „předmětné nemovitosti“, „předmětná budova“), na dobu určitou (pět let), za účelem provozování opravárenské činnosti. Podnikatelská činnost žalovaného v oboru opravy motorových vozidel byla na jeho vlastní žádost pozastavena rozhodnutím příslušného živnostenského úřadu ke dni 24. 8. 1998; tuto skutečnost uplatnil žalovaný jako výpovědní důvod v písemné výpovědi z nájmu ze dne 28. 8. 1998 (dále „předmětná výpověď“), doručené téhož dne právnímu zástupci žalobců. Odvolací soud dovodil, že žalovaný tento výpovědní důvod uplatnil opodstatněně, neboť i když se nájemní vztah mezi účastníky „řídil“ nikoliv zákonem č. 116/1990 Sb., ale občanským zákoníkem“, účastníci si v rámci smluvní volnosti (§ 678 obč. zák.) sjednali v předmětné nájemní smlouvě možnost výpovědi z důvodů uvedených v § 9 zákona č. 116/1990 Sb., mezi něž patří i důvod upravený v jeho odstavci třetím pod písm. a), podle něhož může nájemce vypovědět smlouvu před uplynutím sjednané doby, jestliže ztratí způsobilost k provozování činnosti, pro kterou si nebytový prostor najal. Podle názoru odvolacího soudu uvedené ustanovení „nerozlišuje, zda tato ztráta způsobilosti byla způsobena objektivními okolnostmi (neodvislými na vůli podnikatele), nebo zda byla způsobena přímo podnikatelem, např. jeho jednáním“. Pozastavení provozování živnosti žalovaným (uvedl dále odvolací soud) je proto třeba považovat za „dovolený výpovědní důvod ve smyslu uzavřené smlouvy“. Dospěl k závěru, že nájemní vztah mezi účastníky zanikl na základě výpovědi žalovaného uplynutím jednoměsíční výpovědní lhůty (dne

30. 9. 1998). Ve shodě se soudem prvního stupně shledal přitom důvodným žalobní požadavek na zaplacení částky 132 160 Kč, představující dlužné nájemné za třetí čtvrtletí roku 1998 (po odečtení částky ve výši jednoměsíčního nájemného, uhrazené žalovaným předem jako „kauce“), včetně úroků z prodlení, neboť nájemné za toto období bylo splatné 5. 7. 1998. Na rozdíl od něj však dovodil, že pokud jde o částku 110 133 Kč, přiznanou soudem prvního stupně jako bezdůvodné obohacení, získané žalovaným neoprávněným zadržováním předmětných nemovitostí v období od 1. 10. 1998 do 20. 11. 1998 (kdy klíče od nich předal žalobcům), není žaloba důvodná. Dovodil, že v uvedeném období žalovaný předmětné nemovitosti neužíval, nezadržoval je, ani je neodmítl žalobcům předat; naopak měl zájem na jejich dřívějším předání, což však žalobci odmítli. Odvolací soud uzavřel, že neexistoval-li mezi účastníky smluvní vztah a žalovaný nepřijímal od žalobců plnění bez právního důvodu, nelze za uvedené období žalobcům tuto částku přiznat ani jako nájemné a ani z titulu bezdůvodného obohacení.

Rozsudek odvolacího soudu – v měnícím zamítavém výroku ohledně částky 110 133 Kč s příslušenstvím a ve výroku o nákladech řízení – napadli žalobci dovoláním, jehož přípustnost opřeli o ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a v němž výslovně uplatnili dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. Odvolacímu soudu vytýkají nesprávnost jeho závěru, že pozastavení provozování živnosti na žádost podnikatele lze považovat za ztrátu způsobilosti k provozování činnosti ve smyslu ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 116/1990 Sb. Dovolatelé mají za to, že při výkladu citovaného ustanovení „je třeba použít obecnou úpravu práva občanského a zákona č. 455/1991 Sb.“ a že pozastavení provozování živnosti na žádost podnikatele na dobu určitou neznamená zánik živnostenského oprávnění ve srovnání s ukončením podnikatelské činnosti dle § 58 odst. 1 písm. c) uvedeného zákona. Odvolacímu soudu dále vytýkají, že „nevzal zřetel na jednání žalovaného při přípravě tohoto výpovědního důvodu, které je evidentním zneužitím práva a je v rozporu s dobrými mravy“. V této souvislosti poukazují na okolnost, že téhož dne (24. 8. 1998), kdy bylo žalovanému vyznačeno pozastavení provozování jeho živnostenské činnosti, bylo jeho matce uděleno oprávnění k provozování stejné činnosti prostřednictvím odpovědného zástupce, kterým byl ustanoven žalovaný. Dále poukazují na to, že jednání žalovaného bylo účelové, sledující dosažení výhodnějších podmínek nájmu v jiných nebytových prostorech, a že žalovaný fakticky svou podnikatelskou činnost nepřerušil. Navrhli, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve svém dovolacím vyjádření ztotožnil s právním posouzením věci odvolacím soudem a navrhl, aby dovolání bylo jako nedůvodné zamítnuto.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno

17. 4. 2000, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2000.

Dovolání bylo podáno včas, osobami k tomu oprávněnými – účastníky řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatelů (§ 240 odst. 1 a 2 o. s. ř.), a je podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné.

N e j v y š š í s o u d rozhodnutí odvolacího soudu – v rozsahu napadeném dovoláním a v akcesorickém výroku o nákladech řízení – zrušil a věc mu vrátil v tomto rozsahu k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Vady uvedené v § 237 odst. 1 o. s. ř. ani tzv. jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o. s. ř.), k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti, nebyly dovoláním namítány a z obsahu spisu se jejich existence nepodává. Z ustanovení § 241 odst. 3, věty první, o. s. ř. vyplývá, že s výjimkou těchto vad je dovolací soud vázán nejen rozsahem dovolání, ale i uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil. Dovolací soud proto posoudil napadené rozhodnutí z hlediska uplatněného dovolacího důvodu a shledal dovolání důvodným.

O nesprávné právní posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.) jde tehdy, posoudil-li odvolací soud věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 676 odst. 1 obč. zák. nájem skončí uplynutím doby, na kterou byl sjednán, nedohodne-li se pronajímatel s nájemcem jinak. Dohodou pronajímatele a nájemce, podle níž může ve smyslu ustanovení § 676 odst. 1 obč. zák. nájem sjednaný na dobu určitou skončit „jinak“ (než uplynutím doby), je třeba rozumět i dohodu o skončení nájmu výpovědí (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2000, sp. zn. 30 Cdo 714/2000, a rozsudek ze dne 27. 9. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2685/99, uveřejněný pod C 759 v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, svazek 10). Z uvedeného logicky vyplývá, že si pronajímatel a nájemce mohou – sjednají-li si ukončení nájmu na dobu určitou výpovědí – dohodnout i výpovědní důvody, např. i formou odkazu na příslušný právní předpis (jeho konkrétní ustanovení). Ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, z nichž vycházel i soud odvolací, vyplývá, že si účastníci v předmětné nájemní smlouvě sjednali možnost ukončení nájemního vztahu před uplynutím dohodnuté doby nájmu z důvodů uvedených v § 9 zákona č. 116/1990 Sb. Podle § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění zákonů č. 403/1990 Sb., č. 529/1990 Sb., č. 229/1991 Sb. a č. 540/1991 Sb. (dále jen „zákon č. 116/1990 Sb.“) nájemce může písemně vypovědět smlouvu uzavřenou na dobu určitou před uplynutím sjednané doby, ztratí-li způsobilost k provozování činnosti, pro niž si nebytový prostor najal. Citované ustanovení výslovně nevymezuje, co se rozumí „ztrátou způsobilosti k provozování činnosti“ v pronajatých nebytových prostorech, nicméně ze smyslu zde upraveného výpo-

vědního důvodu vyplývá, že je třeba ji spojovat se ztrátou způsobilosti k provozování podnikatelské činnosti, vykonávané buď na základě živnostenského oprávnění nebo za podmínek stanovených zvláštními předpisy.

Podmínky živnostenského podnikání upravuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 2 citovaného zákona je živnost soustavná činnost, provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za podmínek stanovených živnostenským zákonem. Tento zákon též upravuje způsoby zániku živnostenského oprávnění – srov. § 57 a 58 zákona č. 455/1991 Sb. ve znění účinném před novelou provedenou zákonem č. 157/1998 Sb. (tj. ve znění účinném v době rozhodné pro právní posouzení věci). Uvedená ustanovení jsou zařazena pod marginální rubrikou „Zánik živnostenského oprávnění“, přičemž v § 58 jsou upraveny též případy pozastavení provozování živnosti, a to mimo jiné i na žádost podnikatele (srov. § 58 odst. 6). Ze systematického zařazení posléze citovaného ustanovení tedy dlužno soudit, že pozastavení provozování živnosti je kladeno na roveň zániku (zrušení) živnostenského oprávnění. Má-li totiž podnikatel – být na omezenou dobu – pozastaveno provozování živnosti, není oprávněn vykonávat živnost samostatně, vlastním jménem, tak jak to má na mysli ustanovení § 2 citovaného zákona.

V souzené věci nebylo dovoláním zpochybněno, že žalovaný (nájemce) dal dne 28. 8. 1998 žalobcům (pronajímatelům) písemnou výpověď z nájmu z důvodu ztráty způsobilosti k provozování autoopravárenských činností, pro které si předmětnou budovu najal, a že rozhodnutím živnostenského odboru Obvodního úřadu městské části P. 9 ze dne 24. 8. 1998 bylo žalovanému na jeho žádost pozastaveno provozování živnostenské činnosti, a to do 31. 12. 2000. Odvolací soud tedy nepochybil, pokud dovodil, že pozastavení provozování živnosti žalovaným naplňuje výpovědní důvod podle § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 116/1990 Sb. Nelze však přehlédnout, že výpověď z nájmu je jednostranným (adresovaným) právním úkonem a jako taková musí vyhovovat obecným náležitostem právních úkonů, stanoveným v § 34 a násl. obč. zák.

Podle ustanovení § 39 obč. zák. je neplatný právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu anebo se přiči dobrým mravům. Jde o ustanovení kogentní povahy, které spojuje se zde uvedenými vadami absolutní neplatnost právního úkonu, k níž soud přihlíží z úřední povinnosti. V projednávané věci se odvolací soud posouzením výpovědi dané žalovaným žalobcům z pohledu tohoto zákonného ustanovení nezabýval. V řízení přitom byly tvrzeny (prokázány) okolnosti, jež mohou být z hlediska tohoto ustanovení právně relevantní (např. časová souslednost pozastavení provozování živnosti žalovanému a vydání živnostenského oprávnění jeho matce, jež jej ustanovila svým odpovědným zástupcem, a skutečnost, že žalovaný fakticky vykonával i nadále autoopravárenskou činnost).

Právní posouzení věci odvolacím soudem je tak neúplné a tudíž i nesprávné. Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 1, věty za středníkem, o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu – v rozsahu napadeném dovoláním a v akcesorickém výroku o nákladech řízení – zrušil a věc mu vrátil v tomto rozsahu k dalšímu řízení.

K 1. 4. 1964 se stala smlouva o převodu nemovitosti účinnou, i když strany nepožádaly o souhlas ONV k převodu podle zákona č. 65/1951 Sb.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 22 Cdo 122/2001)

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové jako soud odvolací rozsudkem ze dne 6. 9. 2000 změnil rozsudek O k r e s n í h o s o u d u v Chrudimi ze dne 30. 4. 1999 tak, že se zamítá „žaloba o určení, že vlastníkem pozemků st. p. č. 2627/2, 2398/2, 2399, 2627/1 a parc. č. 506/13 – ostatní plocha v katastrálním území a obci Ch. je žalobce“, a rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že právní předchůdkyně žalované, M. S., prodala kupní smlouvou uzavřenou 20. 10. 1960 právnímu předchůdci žalobce pozemkovou parcelu č. 506/13 za 7177 Kč. Z této parcely později vznikly parcely uvedené ve výroku rozsudku. Protože změna vlastnictví, ke které došlo na základě této kupní smlouvy, nebyla zapsána do evidence nemovitostí, byly sporné pozemkové parcely předmětem dodatečného projednání dědictví po M. S., k němuž došlo v roce 1977, a na základě rozhodnutí bývalého Státního notářství v S. z 1. 9. 1977 se jejich vlastníci měla stát žalovaná. Jako vlastnice byla zapsána v příslušném katastru nemovitostí. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že shora uvedená kupní smlouva byla uzavřena v souladu s tehdy platným občanským zákoníkem z roku 1950, vlastnictví parcely přešlo na žalobce, a proto žalobě vyhověl.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, po opětovně provedeném důkazu obsahem kupní smlouvy z 20. 10. 1960 však dospěl k závěru, že údaje v ní uvedené byly doplňovány jednak rukopisně, jednak jiným psacím strojem a částka představující kupní cenu je nesrozumitelná a zmatečná. Proto předmětnou kupní smlouvu shledal absolutně neplatnou. I kdyby bylo možné dovodit, že jde o platnou kupní smlouvu, spočívala další závada ve skutečnosti, že k uzavření smlouvy nebyl dán souhlas bývalého příslušného okresního národního výboru ve smyslu § 1 zákona č. 65/1951 Sb. Pro tento nedostatek nenabyla kupní smlouva právního účinku, žalobce se vlastníkem sporné parcely nestal a žalobu bylo třeba zamítnout.

Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu ve znění před novelou provedenou zákonem č. 30/2000 Sb. a uplatňuje dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. Odkazuje na argumentaci soudu prvního stupně a namítá, že souhlas příslušného okresního národního výboru vztahující se k pozemkové parcele č. 506/13 je vyjádřen v územním rozhodnutí ze 14. 11. 1960, který příkládá. V. (správně M.) S. si byla vědoma, že pozemek již nevlastní, jestliže jej nezahrnula do své závěti, a proto nebyl ani předmětem dědického řízení. Žalovaná odmítla převzít vysvětlující dopis notářky A. V. z 23. 1. 1998, který dovolatel příkládá. Soud se nezabýval otázkou vydr-

žení vlastnického práva, ač byl žalobce v době od 6. 10. 1960 do roku 1977 v dobré víře, že je vlastníkem předmětného pozemku. Kupní cena 7177 Kč je správná, neboť představuje 706 m² po 4 Kč za 1 m², to je 2824 Kč, cenu trvalých porostů ve výši 3000 Kč a oplocení za 1353 Kč, a pokud bylo ve smlouvě do řádku za 1 m² dopsáno 2824 Kč, pak šlo o omyl, neboť šlo o 706 m² pozemku za celkových 2824 Kč. Navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud v řízení o dovolání postupoval podle procesních předpisů, platných k 31. 12. 2000 (část dvanáctá, hlava první, bod 17 zák. č. 30/2000 Sb., tedy podle o. s. ř. ve znění před novelou, provedenou tímto zákonem), a po zjištění, že dovolání je podáno osobou k tomu oprávněnou, je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř., že je uplatněn dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o. s. ř.), dovoláním napadené rozhodnutí přezkoumal a shledal dovolání důvodným.

Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

V době, ve které byla smlouva o převodu nemovitosti uzavřena, platil občanský zákoník č. 141/1950 Sb. (dále jen „obč. zák. z roku 1950“). Projev vůle je třeba vykládat tak, jak to se zřetelem k okolnostem, za kterých byl učiněn, odpovídá pravidlům socialistického (dnes: občanského) soužití (§ 31 odst. 1 obč. zák. z roku 1950).

Samotná okolnost, že k uzavření smlouvy bylo použito předtištěného vzoru, který byl vyplněn rukou, příp. jiným psacím strojem, není důvodem pro neplatnost smlouvy (ostatně odvolací soud na tuto skutečnost poukazuje, aniž by z ní neplatnost výslovně dovozoval). Nesrozumitelnost a zmatečnost smlouvy spatřoval odvolací soud v tom, že ve smlouvě bylo uvedeno, že cena za 1 m² činí 2824 Kčs, takže by podle něj měla cena za 706 m² činit 1 993 744 Kčs, nikoliv sjednaných 7177 Kčs. Dovolací soud však má za to, že jde jen o nepřesnou formulaci, kterou lze překlénout výkladem smlouvy. Do formuláře sloužícího k uzavření smlouvy byla totiž na místo předtištěné ceny za 1 m² pozemku dopsána částka, odpovídající ceně za celý pozemek, tedy 2824 Kčs, což spolu s cenou za oplocení (1353 Kčs) a za porosty (3000 Kčs) představuje sjednanou částku. Tuto částku také prodávající obdržela a nebylo tvrzeno ani prokázáno, že by proti ní měla námitky. Je tedy zřejmé, že předmětem smlouvy byl prodej parcely v něm uvedené za celkovou kupní cenu 7177 Kč. Nepřesnou formulaci smlouvy lze překlénout výkladem a nemůže mít za následek neplatnost smlouvy pro nesrozumitelnost (§ 32 obč. zák. z roku 1950). Pokud odvolací soud hodnotil obsah smlouvy jako nesrozumitelný, je jeho postup v rozporu s § 31 odst. 1 a § 32 obč. zák. z roku 1950; jeho rozhodnutí tak spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.).

Podle § 111 odst. 1 obč. zák. z roku 1950 vlastnictví k věcem jednotlivě určeným převádí se už samou smlouvou, není-li umluveno jinak anebo nevyplývá-li nic jiného ze zvláštních předpisů. Zvláštním předpisem byl v případě převodu pozemků zákon č. 65/1951 Sb., o převezech nemovitostí a o pronájmech zemědělské a lesní půdy. Stanovil, že k převodu nemovitosti a k pronájmu zemědělské nebo lesní půdy je třeba přivolení okresního národního výboru (§ 1 odst. 1). Zákon nevyžadoval, aby souhlas ONV byl dán již před uzavřením smlouvy. Systematickým výkladem s přihlédnutím k § 111 odst. 1 obč. zák. z roku 1950 je třeba dovodit, že smlouva o převodu nemovitosti byla v takovém případě – pokud splňovala ostatní zákonné podmínky – platná, k její účinnosti však bylo třeba přivolení okresního národního výboru (ONV). Zákon nestanovil lhůtu, do které bylo třeba o souhlas požádat. Tuto lhůtu původně neupravoval ani občanský zákoník č. 40/1964 Sb. Ten v § 47 stanovil, že jestliže se účastníci v předepsané formě shodli na obsahu smlouvy a k jejímu vzniku je třeba ještě rozhodnutí příslušného orgánu, jsou svými projevy vázáni až do tohoto rozhodnutí. Je-li rozhodnutí záporné, ke smlouvě nedojde. Novelou, provedenou zákonem č. 131/1982 Sb., byl § 47 obč. zák. změněn mimo jiné tak, že do něj byl zařazen odstavec 3, podle kterého nedošlo-li na návrh podaný do tří let od uzavření smlouvy k rozhodnutí příslušného orgánu nebo k registraci, platí, že účastníci od smlouvy odstoupili. Do té doby nebylo možno ze zákona dovodit omezení lhůty pro podání návrhu na vydání úředního rozhodnutí, nutného ke smlouvě, a tím i zánik vázanosti smluvních stran uzavřenou smlouvou v důsledku toho, že návrh nebyl podán.

Dnem 1. 4. 1964 nabyl účinnosti občanský zákoník č. 40/1964 Sb., který zrušil zákon č. 65/1951 Sb., o převezech nemovitostí a pronájmech zemědělské a lesní půdy (§ 509 bod 8). Podle § 134 odst. 2 obč. zák. (v tehdy platném znění) bylo ke smlouvě o převodu nemovitosti zapotřebí její registrace státním notářstvím. Vlastnictví pak přecházelo registrací příslušné smlouvy, pokud nešlo o převod do tzv. socialistického vlastnictví. Souhlas ONV s převodem nemovitostí pak vyžadoval § 492 odst. 2 obč. zák., podle kterého nezastavěné stavební pozemky smějí občané převádět jen na stát nebo na socialistickou organizaci k tomu zvláštním předpisem oprávněnou. Pokud by nezastavěné stavební pozemky vzhledem k svému určení a výměře mohly být předmětem práva osobního užívání (§ 200), mohou je občané darovat příbuzným v řadě přímé a sourozencům. K smlouvě o převodu budovy, která je v soukromém vlastnictví, a k smlouvě o převodu nebo nájmu zemědělského (lesního) pozemku je třeba souhlasu okresního národního výboru. Jinak se na smluvní převody věcí, které jsou předmětem soukromého vlastnictví, vztahují přiměřeně ustanovení § 134. Je zřejmé, že nadále nebyl souhlas ONV ke smlouvě o převodu nemovitosti – v té době již zastavěného stavebního pozemku – vyžadován. Proto ke dni, kdy nabyl účinnosti občanský zákoník č. 40/1964 Sb., tedy k 1. 4. 1964, se stala smlouva o převodu nemovitosti do tzv. družstevního socialistického vlastnictví, uzavřená před tímto dnem, účinnou, i když strany smlouvy nepožádaly o souhlas ONV k převodu podle zákona č. 65/1951 Sb. Lze poznamenat, že z obdob-

ného přístupu vychází i rozhodnutí publikované pod č. 27/1996 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. I v této části tak rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Naopak námitky dovolatele, týkající se možného vydržení pozemku, neobstojí. Žalobce totiž své vlastnické právo o vydržení neopíral, a proto se touto otázkou odvolací soud nezabýval.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je důvodné. Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit (§ 243b odst. 1, věta za středníkem, o. s. ř.) a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (243b odst. 2 o. s. ř.).

Na základě pouhého tvrzení, že je původním vlastníkem majetku, který podle § 29 zákona č. 229/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů nelze převádět do vlastnictví jiným osobám do přijetí zákonů o tomto majetku, se žalobce nemůže úspěšně domáhat určení neplatnosti smlouvy o převodu takového majetku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1866/2000)

K r a j s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 15. 2. 2000 změnil rozsudek O k r e s n í h o s o u d u v Benešově sp. zn. 8 C 1023/97 tak, že zamítl žalobu, již se žalobkyně domáhala určení neplatnosti kupní smlouvy, uzavřené ohledně označených nemovitostí dne 16. 12. 1996 mezi první žalovanou coby prodávající a ostatními žalovanými jako kupujícími. Soudu prvního stupně sice přisvědčil v tom, že k přechodu vlastnictví žalobkyně na stát došlo způsobem stanoveným v § 6 odst. 1 písm. b) zákona č. 229/1991 Sb. a v rozhodném období, jež tento zákon vymezil, protože na další převody tohoto majetku dopadá blokační § 29 tohoto zákona, přesto, byť v důsledku toho je neplatnost smlouvy „pravděpodobná“, podle odvolacího soudu žalobě vyhovět nelze; oproti soudu prvního stupně dospěl totiž k závěru, že není splněna podmínka, aby na navrženém určení byl naléhavý právní zájem (§ 80 písm. c/ o. s. ř.). Právní zájem směřuje k tomu, uvedl odvolací soud, aby „se pozitivním způsobem odrazil v právním postavení nositele tohoto zájmu,“ přičemž nepostačí pouhý zájem psychický, morální či ekonomický, pokud nemá nezbytný aspekt právní, což znamená mít „nějaký (byť nepřímý) vliv na právní postavení nositele tohoto zájmu v jeho subjektivní právní sféře.“ Znakem naléhavosti právního zájmu „ve smyslu časovém“ je, že potřeba odstranění nejistoty v právním postavení žalobkyně již nastala, nikoli to, že by v budoucnu teprve nastat mohla. V tvrzení žalobkyně, že nevyslovením neplatnosti předmětné smlouvy bude ohroženo její postavení budoucího restituenta, naléhavý právní zájem proto spatřovat nelze; žalobkyně ani případným vyhověním žalobě pro sebe nedosáhne zlepšení své právní pozice, resp. se tím nijak nezmění. Nelze předem přizpůsobovat skutečný stav tomu, jak by případně mohl být „v budoucnu koncipován právní předpis“, a i ve vztahu k němu, založí-li pro žalobkyni postavení oprávněné osoby, bude v případném řízení soud otázku platnosti dotčené smlouvy posuzovat jako předběžnou.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (zastoupena advokátem) včasné dovolání, v němž odvolacímu soudu oponuje tím, že určovací výrok k odstranění stavu nejistoty (jenž ostatně není ani v zájmu žalovaných) potřebný je, a odložení posouzení otázky neplatnosti kupní smlouvy až na dobu po přijetí zákona o restitučních církevního majetku může zhoršit její právní poměry v důsledku nezvratných změn, učiněných na sporných nemovitostech v mezidobí žalovanými, popř. jejich převodem na třetí osoby. Potřeba odstranění nejistoty v těchto vztazích již tedy nastala (ostat-

než ochrana má být poskytnuta dříve, než právní postavení „bylo porušeno“) a odvolací soud uvažoval způsobem, který jinak zpochybnil; předjímal totiž rovněž podobu budoucího restitučního předpisu.

Žalovaní se k dovolání nevyjádřili.

Nejvyšší soud dovolání jako nedůvodné zamítl.

Z odůvodnění:

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. 30/200 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 1. 1. 2001 – dále jen „o. s. ř.“).

Dovolání je ve smyslu ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. přípustné, neboť směřuje proti rozsudku, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), a dovolatelka jím – z obsahového hlediska – uplatnila způsobilý dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Jelikož vady řízení vyjmenované v § 237 o. s. ř. a jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, jež dovolací soud posuzuje z úřední povinnosti, se z obsahu spisu nepodávají, je – vzhledem k vázanosti uplatněným dovolacím důvodem (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) – předmětem dovolacího přezkumu posouzení správnosti právního závěru odvolacího soudu (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.), že žalobkyně nesvědčí naléhavý právní zájem na určení, jehož se podle § 80 písm. c) o. s. ř. domáhala.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 80 písm. c) o. s. ř. se lze žalobou domáhat určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Soudní praxe je jednotná v tom, že naléhavý právní zájem je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo právo žalobce ohroženo, popřípadě tam, kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým. Určovací žaloba má povahu preventivní; jejím účelem je poskytnout ochranu právnímu postavení (právu) žalobce dříve, než dojde k porušení právního vztahu nebo práva, a naopak, není namístě tam, kde právní vztah nebo právo již porušeny byly a kde je žalobci k dispozici žaloba o splnění povinnosti podle § 80 písm. b) o. s. ř.; prevence již pozbývá smyslu a přílišnou se stává reparace v podobě odstranění následků porušení práva, protože žalobce právní zájem na určení právního vztahu nebo práva již mít nemůže.

Avšak i v případě, že lze žalovat o splnění povinnosti, je naléhavý právní zájem na určení ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. dán, jestliže je rozhodnutí o určovací žalobě způsobilé vytvořit pevný základ pro právní vztahy účastníků sporu a svými důsledky předejít případným dalším žalobám na plnění, anebo jestliže případná žaloba o splnění povinnosti nevystihuje (nemůže vystihnout) celý obsah a dosah sporného právního vztahu nebo práva, a naopak určovací žaloba je k tomu způsobilejší než procesní prostředky jiné. Přitom nejde o určovací žalobu jako takovou, nýbrž o to, jakého konkrétního určení se žalobce domáhá a z jakých konkrétních právních poměrů vychází. Za nedovolenou – při možnosti žaloby o plnění – lze považovat určovací žalobu tehdy, nesloužila-li by potřebám praktického života, nýbrž jen k neefektivnímu zmnožování soudních sporů.

Ve sporu o určení neplatnosti právního úkonu nejde jen o to, zda konkrétní subjekt (žalobce) mohl mít podle hmotného práva vliv na vznik napadeného právního úkonu, resp. dotkl-li se jej právní úkon při svém vzniku, ale též o to, jak se následně určení, že úkon byl učiněn neplatně, promítne do jeho právních poměrů (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 1997, sp. zn. 2 Cdon 223/96, uveřejněný pod č. 47/1998 v časopise Soudní judikatura).

Naléhavý právní zájem se váže k žalobě, resp. k otázce, zda určovací žaloba může být způsobilým procesním instrumentem ochrany práva, zatímco identifikace rozhodného hmotněprávního vztahu, o jehož (preventivní) určení z potřeby ochrany žalobce (dopadu do jeho majetkové sféry) jde, vystihuje ve sporu otázku aktivní a pasivní věcné legitimace. Od žalobce naléhavého právního zájmu na požadovaném určení je tedy třeba odlišovat otázku jeho věcné legitimace; tu v řízení o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, má ten, kdo je účasten právního vztahu nebo práva, o něž v řízení jde, nebo jehož právní sféry se sporný právní vztah nebo sporné právo týká.

Tyto závěry lze považovat za konformní těm, jež v soudní praxi dominují (srov. kupř. nálezy Ústavního soudu ČR z 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 17/95, publikovaný pod č. 35 ve svazku č. 3 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, rozhodnutí publikovaná pod č. 115/1967, č. 17/1972, č. 33/1975, č. 19/1983 a č. 6/1984 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, pod č. 11/1994 v Bulletinu Vrchního soudu v Praze, jakož i rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 1997, sp. zn. 3 Cdon 1097/96, ze dne 27. 3. 1997, sp. zn. 3 Cdon 1338/96, uveřejněná pod č. 20 a č. 21/1997 v časopise Soudní judikatura, a další).

Platí pravidlo, že dospěje-li soud k závěru o nedostatku naléhavého právního zájmu na určení (určovací žaloba se nejeví být způsobilým procesním instrumentem ochrany práva), zamítne žalobu, aniž by se musel zabývat meritem (otázkami aktivní a pasivní legitimace). Nedostatek doložení naléhavého právního zájmu je samostatným a prvořadým důvodem, pro který nemůže určovací žaloba obstát a který sám o sobě vede k jejímu zamítnutí. Nelze však pustit se zřetele, že uvedená zásada se uplatní – z povahy věci – tehdy, když je (jen) pochybné, zda mělo být žalováno o jiné určení (kupř. o určení vlastnictví namísto určení neplatnosti kupní smlouvy),

anebo když – oproti žalobě o určení – byla k dispozici žaloba o splnění povinnosti (§ 80 písm. b/ o. s. ř.); zpravidla půjde – z hlediska aktivní věcné legitimace – o situaci, kdy naopak není pochyb, že žalobce je „účasten právního vztahu nebo práva, o něž v řízení jde.“

V případech, kdy žalobcova aktivní legitimace může být založena toliko na tom, že sporný právní vztah nebo právo se má (pouze) „týkat jeho právní sféry“ (a o to jde v dané věci), se posuzování této legitimace na straně jedné a naléhavého právního zájmu na straně druhé jeví jinak; jestliže se sporný právní vztah nebo právo právní sféry žalobce netýká, nemůže mít logicky naléhavý právní zájem na jeho určení. Nejde-li i zde výjimečně o otázku vhodného právního instrumentu (žaloby o plnění nebo o určení – viz kupř. spor jednoho z manželů proti druhému a jeho smluvnímu partneru, resp. mezi žalobami o určení – kupř. žaloby o určení práva nebo neplatnosti právního úkonu v dědických vztazích), stává se rozhodným, že podmínky věcné legitimace žalobce a naléhavého právního zájmu na požadovaném určení fakticky splývají. Ten, jehož právní sféry se právní úkon mezi třetími osobami netýká, nemůže přirozeně doložit, že by bez určení neplatnosti tohoto úkonu se jeho právní postavení stalo nejistým nebo bylo jinak ohroženo. Pojmově (bez ohledu na to, že argumentačně půjde zpravidla o totéž) se tak primárně stává odpověď nikoli na otázku danosti naléhavého právního zájmu, nýbrž na otázku, zda žalobce je k navrhovanému určení (aktivně) věcně legitimován.

To ilustruje i odůvodnění rozsudku odvolacího soudu; ačkoli výslovně formuloval závěr, že na určení neplatnosti právního úkonu není naléhavého právního zájmu, implicitně – a fakticky – odůvodnil, že právní úkon, o určení neplatnosti kterého se žádá, se právní sféry žalobkyně netýká, resp. do jejího právního postavení nezasahuje.

Při respektování toho, že soud je vázán uplatněným dovolacím důvodem, jde tedy v daném dovolacím řízení o posouzení, zda se žalobkyně, která tvrdí, že je původním vlastníkem majetku, dispozičně omezeného ve smyslu § 29 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákonem č. 229/1991 Sb.), může s úspěchem domáhat určení neplatnosti smlouvy, jíž měl být tento majetek (přesto) na třetí osobu převeden.

Dospěl-li odvolací soud k závěru zápornému, nelze než se s ním ztotožnit.

Podle § 29 zákona č. 229/1991 Sb. platí, že majetek, jehož původním vlastníkem byly církev, náboženské řády a kongregace, nelze převádět do vlastnictví jiným osobám do přijetí zákonů o tomto majetku.

Z tohoto ustanovení plyne, že převod takového majetku, došlo-li k němu, je ve smyslu § 39 obč. zák. neplatný, neboť svým obsahem – jak tato norma předpokládá – odporuje zákonu. Kdo se určení této neplatnosti může domáhat, § 29 zákona č. 229/1991 Sb. nestanoví, proč se uplatní obecné zásady; legitimovanými jsou především (a nezpochybnitelně) účastníci smlouvy, na jejímž základě mělo být vlastnictví tohoto majetku převedeno.

Z třetích subjektů je – právním předpisem – k tomu legitimováno státní zastupitelství, neboť podle § 42 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, může podat návrh na zahájení občanského soudního řízení o neplatnost smlouvy o převodu vlastnictví v případech, kdy při jejím uzavírání nebyla respektována ustanovení omezující volnost jejich účastníků, a tato podmínka v případě porušení tzv. blokačních ustanovení restitučních předpisů splněna je.

Již citované ustanovení nasvědčuje tomu, že původní (církevní) vlastník, identifikovaný ustanovením § 29 zákona č. 229/1991 Sb., tuto legitimaci nemá, neboť měl-li by ji, nebylo by zapotřebí v jeho zájmu působit z veřejnoprávních pozic.

Zjevným smyslem ustanovení § 29 zákona č. 229/1991 Sb. je totiž zajištění všeobecných předpokladů pro budoucí – obsahově však nepředjímatelnou – normativní úpravu restituční obnovy tzv. církevního majetku, a nikoli – jak se domnívala dovolatelka – ochrana subjektivních práv (každého) konkrétního původního vlastníka.

Jen z „možná budoucích“ restitučních oprávnění dovolatelka dovozovala ohrožení svých subjektivních práv stávajících. Tím však aktivní legitimaci k žalobě o určení neplatnosti právního úkonu, jak byla výše vymezena, založit nelze; nejenže není účastna určitého právního vztahu nebo práva (o něž v řízení jde), ale není ani subjektem, do jehož – existující – právní sféry se sporný právní vztah nebo sporné právo promítá.

Názor, jež vyslovil odvolací soud, že ani rozhodnutí, jímž by žalobě bylo vyhověno, dovolatelce nemůže zajistit (ve srovnání se stavem stávajícím) postavení příznivější (což ve svých důsledcích rovněž znamená, že sporný právní úkon se jejího právního postavení netýká), je správný.

Eventuální budoucí „nezvratné změny“ (na dotčených nemovitostech), jimiž argumentovala dovolatelka, ani případným určením neplatnosti dotčené smlouvy vyloučit nelze, a všude tam, kde půjde o subjektivní práva závislá na sporné kupní smlouvě, budou nutně hodnocena též z hlediska toho, zda tato smlouva byla (či nikoli) uzavřena neplatně. Jelikož přichází v úvahu neplatnost absolutní, posoudí soud tuto otázku ve sporu bez dalšího, i kdyby se neplatnosti smlouvy účastníci řízení nedovolávali.

Zamítnutí žaloby o určení neplatnosti kupní smlouvy pro nedostatek aktivní legitimace žalobkyně nevede samozřejmě k relevantnímu úsudku, že smlouva je naopak platná.

Uplatnit vyložený právní názor nepředpokládá, aby byla prověřena správnost závěru odvolacího soudu, že napadenou smlouvou převáděný majetek je tím, jenž je režimem ustanovení § 29 zákona č. 229/1991 Sb. skutečně podroben (z procesního hlediska to ani nebylo možné).

Výsledek sporu, jak jej ustavil odvolací soud, je tak s dovozenými závěry zjevně v souladu; dovolatelce se prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu správnost právního posouzení věci zpochybnit nepodařilo. Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), proto dovolání jako nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 1 o. s. ř.).

Z ustanovení § 14 odst. 1 a § 18 odst. 1 dekretu prezidenta republiky č. 95/1945 Sb. vyplývá, že původní vlastníci akcií, které nebyly složeny do otevřené úschovy podle tohoto dekretu, pozbyli v důsledku propadnutí těchto akcií státu svá akcionářská práva.

Jestliže byly akcie složeny do otevřené úschovy podle § 14 odst. 1 dekretu, zůstala jejich majitelům zachována akcionářská práva s výjimkou již vzniklých majetkových práv (např. práva na již přiznanou dividendu).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2002, sp. zn. 29 Odo 841/2001)

Napadeným usnesením ze dne 11. 9. 2001 potvrdil V r c h n í s o u d v Praze usnesení K r a j s k é h o o b c h o d n í h o s o u d u v Praze ze dne 5. 12. 2000, kterým tento soud zamítl návrh, jímž se navrhovatelé domáhali zmocnění ke svolání valné hromady M., a. s., v P. (dále jen „společnost“), a připustil dovolání pro otázku výkladu účinků ustanovení § 18 odst. 1 dekretu prezidenta republiky č. 95/1945 Sb. (dále jen „dekret“) a § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 41/1953 Sb., na práva akcionářů.

V odůvodnění svého usnesení odvolací soud uvedl, že věc je třeba posuzovat podle obchodního zákoníku ve znění platném do 31. 12. 2000.

Navrhovatelé prokazují svoji aktivní legitimaci zápisy v knihách akcionářů týkajících se akcií na jméno a doložením listinných akcií na majitele. Listinné akcie na jméno v materiální podobě navrhovatelé doložit nemohou, protože jejich faktická existence a osud jim není znám. První navrhovatel pouze uvedl, že JUDr. Š., který akcie nabyl se souhlasem valné hromady konané dne 26. 8. 1945, považoval za nebezpečné ponechávat si akcie na jméno, ukryval je a posléze je odvezla státní bezpečnost.

Podle § 156 odst. 3 obch. zák. je práva spojená s akcií na jméno oprávněna ve vztahu ke společnosti vykonávat osoba uvedená v seznamu akcionářů, resp. její právní nástupci, pokud zákon nestanoví jinak. Zápisu do seznamu akcionářů nelze přičítat konstitutivní význam, je pouze završením úkonů při nabytí akcií. Je-li v seznamu akcionářů nadále veden ten, kdo akcionářem není, samotný zápis jeho akcionářská práva nezakládá.

Podle výpisu z obchodního rejstříku vznikla společnost dnem 5. 8. 1924, tedy za účinnosti všeobecného zákoníku obchodního č. 1 z roku 1863. Ani podle tehdejší právní úpravy (čl. 183 a čl. 223) neměl zápis do tzv. knihy akciové konstitutivní účinek, neboť převod akcií se „přihlásil u společnosti a poznamenal v knize akciové“. Ustanovení všeobecného zákoníku obchodního o akciových společnostech byla zrušena až zákonem č. 243/1949 Sb.

V souvislosti s první měnovou reformou podle dekretu všechny cenné papíry, které byly na území Československé republiky a nebyly uloženy na jméno vlastníka v otevřené úschově u některé úschovny, musely být nejpozději do 15. 11. 1945 do

takové úschovny složeny. Tyto cenné papíry a cenné papíry složené do úschovy již v den nabytí účinnosti dekretu musely být přihlášeny nejpozději do 31. 12. 1945 (§ 14–17 dekretu). Cenné papíry, které nebyly podle dekretu přihlášeny, propadly ve prospěch státu (§ 18 dekretu).

V projednávané věci navrhovatelé netvrdili, tím méně prokázali, že by akcie společnosti, jimiž prokazují svoji aktivní legitimaci, byly složeny do úschovy a přihlášeny podle dekretu. Naopak skutečnost, že navrhovatel A. má fakticky v držení akcie na majitele, nasvědčují tomu, že akcie do úschovy dány nebyly. Potom by akcie propadly státu a tehdejší akcionáři by tak pozbyli svých akcionářských práv – bez ohledu na jejich zápis v knize akcionářů.

I kdyby odvolací soud vycházel z předpokladu, že akcie společnosti byly přihlášeny v souladu s dekretem, potom by se na ně vztahovalo ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 41/1953 Sb. o (druhé) peněžní reformě, podle něhož se dnem 1. 6. 1953 ruší pohledávky a závazky z tuzemských cenných papírů v povinné úschově podle dekretu. Již Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. III. ÚS 462/98 (uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 17, ročník 2000, pod číslem 2) dospěl k závěru, že tím dotčené akcie ztratily charakter cenného papíru.

Akcie představuje podíl akcionáře na společnosti. V projednávané věci se navrhovatelé pokoušejí o „oživení“ společnosti, které byl znárodněn veškerý majetek. Zde je zcela odlišná situace od té, která je řešena ve shora uvedeném nálezu Ústavního soudu, jehož se navrhovatelé dovolávají. Ten vycházel z toho, že všechny akcie společnosti C., a. s., byly v souvislosti s první měnovou reformou složeny do nucené úschovy a že znárodnění uvedenou společnost postihlo jen v její knižtiskářské části, zatímco nemovitosti, včetně L. d., znárodněny nebyly a byly ponechány společnosti C., a. s. Potom byla řešena otázka kontinuity akcionářských práv ve vztahu k tomuto majetku.

V případě společnosti byl podle zákona č. 123/1948 Sb. znárodněn veškerý majetek a vyhláškou ministra informací a osvěty č. 1076/1950 Ú. I. byla akciová společnost (po odečtení hotovosti 500 000 Kč, která byla začleněna do národního podniku ČZP) začleněna do národního podniku S., t. z. Otázkou znárodnění společnosti a jeho rozsahu se zabýval Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 26. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1393/97 (uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek sešitu 2 ročník 1999 pod číslem 9), v němž konstatoval, že byl znárodněn veškerý majetek společnosti a že soud je oprávněn zkoumat dopad tehdejších znárodnovacích správních aktů pouze z hlediska v úvahu přicházejících restitučních nároků podle zvláštních předpisů. Ve sporech vedených podle obecných předpisů existenci těchto aktů pominout nelze (shodně i nálezu Ústavního soudu ze dne 9. 11. 1995, sp. zn. IV. ÚS 32/95 uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 4, ročník 1995, pod číslem 76). Při první variantě (tj. jestliže akcie nebyly ve smyslu dekretu složeny do úschovy a přihlášeny – přičemž navrhovatelé netvrdili ani neprokazovali opak) přešly akcie do vlastnictví státu. Navrhovatelé by tedy nebyli akcionáři a nebyli by v tomto řízení aktivně legitimováni.

Při druhé variantě (tj. jestliže akcie byly složeny do úschovy a přihlášeny, následně byl znárodněn majetek společnosti a nastaly účinky zákona č. 41/1953 Sb.) pozbyly akcie oba základní znaky, jimiž jsou charakterizovány (cenný papír a vazba na majetek společnosti). Akcie nebylo možno spojit s žádným majetkem společnosti a být společnost nebyla vymazána z obchodního rejstříku, zůstala jako „holá společnost bez jakéhokoli majetku, který by tvořil její podstatu.“ O akciích a výkonu akcionářských práv s nimi spojených nelze za takové situace uvažovat. Ani v takovém případě by navrhovatelé nebyli v řízení aktivně legitimováni. Obě uvedené varianty tak vyústí ve stejný závěr, na kterém nic nemění ani zápis v knize akcionářů, ani faktické držení akcií na majitele. Proto odvolací soud neshledal naplnění předpokladů stanovených v § 181 odst. 3 obch. zák.

Proti usnesení odvolacího soudu podali navrhovatelé v otevřené lhůtě dovolání, a to z důvodu nesprávného právního posouzení (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.). V dovolání uvedli, že v § 18 odst. 1 dekretu se stanovilo, že cenné papíry, které nebyly přihlášeny podle jeho ustanovení, propadají ve prospěch státu, což znamená, že došlo k jejich vyvlastnění.

V předválečné literatuře nebyly nikdy vyslovovány pochybnosti o tom, že vztah majitele k cennému papíru je vlastnickým vztahem a lze na něj aplikovat obecnou úpravu vlastnického práva. Cenné papíry byly považovány za věc v právním slova smyslu. Pojem věc v právním slova smyslu upravoval § 285 ABGB tak, že „všechno, co od osoby je rozdílné a slouží k užívání lidí, sluje věc v právním slova smyslu.“ Tehdejší odborná literatura, např. Rouček, Sedláček a Hermann-Otavský, pokládala vlastníka cenného papíru za věžitele.

Vyvlastnění bylo v době platnosti dekretu upraveno v § 365 obecného zákoníku občanského (dále též jen „o. z. o.“) a v § 109 Ústavy z roku 1920 (dále jen „Ústava“). Ustanovení § 109 odst. 2 Ústavy znělo: „Vyvlastnění je možné jen na základě zákona a za náhradu, pokud zákonem není nebo nebude stanoveno, že se náhrada dáti nemá.“ Ústava, jako vnitrostátní předpis nejvyšší síly, tak stanovila bezvýjimečné pravidlo, podle něhož bylo možno vyvlastňovat pouze na základě zákona. Zároveň připouštěla, aby zákon vyloučil náhradu za vyvlastnění, pokud se o ní vůbec nezmiňoval nebo naopak výslovně určoval, že se náhrada dáti nemá. Dovolatelé upozorňují na to, že dekret zákonem nebyl, jednalo se o právní předpis exekutivy.

Ustanovení § 365 o. z. o. určovalo, že „žádá-li toho obecné dobro, musí člen státu za přiměřené odškodnění i úplné vlastnictví věci odstoupiti.“ Toto ustanovení tedy vyžadovalo jako podmínky vyvlastnění veřejný zájem a přiměřené odškodnění. Jeho podmínky byly chápány jako obecné, zatímco řada dalších zákonů obsahovala zvláštní úpravu (např. vyvlastnění pro letiště a pod.). Vůči zvláštním úpravám bylo ustanovení § 365 o. z. o. subsidiární, nebylo-li zvláštní úpravy, uplatnilo se toto ustanovení přímo. Protože vyvlastnění cenných papírů nebylo v roce 1945 upraveno zákonem, ale pouze dekretem, vztahoval se na takové vyvlastnění § 365 o. z. o. se svými obligatorními obecnými podmínkami.

Přitom veřejným zájmem podle § 365 o. z. o. byl podle nauky tzv. veřejný zájem bezprostřední, kdy se vyvlastněním řešil střet zájmu soukromého se zájmem celku ve prospěch zájmu celku (viz Rouček, Sedláček: Komentář, díl II., str. 280). Takový bezprostřední veřejný zájem podle názoru dovolatelů při vyvlastnění – propadnutí cenných papírů podle dekretu v roce 1945 dán nebyl.

Druhou podmínkou vyvlastnění podle § 365 o. z. o. i podle Ústavy bylo poskytnutí přiměřené náhrady. Výjimku z poskytnutí náhrady mohl podle Ústavy udělit pouze zvláštní zákon. Obecný zákoník občanský však takovým zvláštním zákonem nebyl. Předcházejícímu vlastníkovi akcií – JUDr. V. Š. – žádná náhrada poskytnuta nebyla a je obecně známo, že nebyla poskytována nikomu. Zároveň se nejednalo o konfiskaci (která není vyvlastněním), tj. o odnětí věci bez náhrady jako trestní opatření.

S uvedenými dvěma podmínkami souvisí podmínka třetí, totiž provedení tzv. expropriačního řízení, které bylo aktem veřejné správy a skládalo se ze dvou částí. V první se stanovilo, co se vyvlastňuje – toto řízení prováděly správní úřady. Ve druhé, náhradové části, se určovala výše náhrady a prováděly ji zpravidla soudy. Ani tato třetí podmínka splněna nebyla.

Nesplnění uvedených podmínek způsobilo podle dovolatelů neplatnost vyvlastnění – propadnutí akcií – podle dekretu a vlastnictví JUDr. V. Š. tak zůstalo nedotčeno. Dovolatelé jako následní vlastníci těchto akcií jsou jejich legitimními vlastníky se všemi právy a povinnostmi z toho vyplývajícími. Tím, že vyvlastnění cenných papírů nebylo provedeno platně, pozbývá na důležitosti skutečnost, zda tyto cenné papíry byly dány do úschovy podle dekretu či nikoliv.

K účinkům ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 41/1953 Sb., které stanoví, že dnem 1. 6. 1953 se ruší pohledávky a závazky z tuzemských cenných papírů v povinné úschově podle dekretu, což podle odvolacího soudu znamená, že tímto dnem ztratily dotčené akcie charakter cenného papíru, dovolatelé uvádějí, že v odkazovaném nálezu Ústavního soudu se uvádí: „Zákon o (druhé) peněžní reformě č. 41/1953 Sb. pohledávky a závazky z tuzemských cenných papírů v povinné úschově dle vpředu označeného dekretu zrušil, čímž dotčené akcie ztratily charakter cenného papíru, zákon o vlastnictví k akciím jako k takovým mlčí.“

S akciemi jsou obecně spojena práva majetková i nemajetková. Majetkovým právem je např. právo na dividendu a nemajetkovým např. právo hlasovat na valné hromadě. Vlastník akcie tak může s akcií nakládat v celém rozsahu vlastnických oprávnění, akcie drží, užívá, požívá (v ideálním případě dividendy, tedy civilní plody) a disponuje jimi. Z právního hlediska je důležité, že vlastník může být všech výše uvedených oprávnění zbaven nebo mohou být omezena, jeho vlastnictví tím však není dotčeno. Zvláštností vlastnického práva je, že odpadnou-li existující omezení jednotlivých oprávnění vlastníka, tato oprávnění se vlastníkovi v původní šíři obnoví, aniž k tomu bylo z jeho strany třeba nějakého zvláštního nabývacího aktu. U cenných papírů uložených do povinné úschovy podle dekretu došlo pouze ke zrušení pohledávek a závazků z nich vyplývajících, nikoliv ke zrušení vlastnického práva

k nim. Vlastníci byli ze zákona zbaveni práva akcie užívat a požívat, nebyli však zbaveni dalších dvou oprávnění – držet je a disponovat jimi, ačkoliv tato oprávnění nemohli fakticky vykonávat, protože akcie neměli fyzicky u sebe.

Dovolatelé dále uvádějí, že právní kontinuita právní subjektivity společnosti nebyla od vzniku v roce 1924 ničím přerušena. Dovolatelé usilují o obnovení její (převážně vydavatelské) činnosti. S ohledem na zvláštní situaci společnosti, která byla nucena dlouhodobě pozastavit veškeré své aktivity, není vhodné ani účelné využívat při posuzování jejího postavení důsledně pozitivněprávní úpravu obsaženou v obchodním zákoníku, včetně ustanovení upravujících základní kapitál společnosti, se kterými chtějí navrhovatelé uvést společnost v soulad.

Základní kapitál obchodních společností má obecně několik funkcí. Slouží jako garance vůči věřitelům, jako měřítko zisku a ztráty a jako ukazatel účasti akcionáře na společnosti. V praktickém obchodním životě však první dvě funkce ustupují do pozadí. Protože společnost v důsledku absence hospodářské činnosti žádné věřitele ani dlužníky nemá, pozbývají první dvě funkce základního kapitálu významu a zásadní význam má pouze třetí funkce základního kapitálu. Dovolatelé jsou podle akcí, které mají ve vlastnictví, akcionáři, jejichž rozsah nemajetkových práv určený v poměru k základnímu kapitálu společnosti jim umožňuje žádat představenstvo o svolání mimořádné valné hromady. K dostatečnému prokázání této skutečnosti stačí nahlédnout do obchodního rejstříku. Tato jediná funkce základního kapitálu společnosti je v otázce řízení o zmocnění svolat valnou hromadu rozhodující. Dovolatelé navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Podáním ze dne 7. 5. 2002 dovolatelé doplnili dovolání sdělením, že průzkumem archivního fondu společnosti zjistili, že všechny akcie JUDr. V. Š. byly odevzdány do úschovy a přihlášeny, což dokládá potvrzující dopis Živnostenské banky.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17., zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001).

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř., není však důvodné. Nejvyšší soud je proto zamítl.

Z odůvodnění:

Odvolací soud připustil dovolání pro otázku výkladu účinků ustanovení § 18 odst. 1 dekretu prezidenta republiky č. 95/1945 Sb. a § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 41/1953 Sb., na práva akcionářů. Protože dovolatelé nepožádali o připsuštění dovolání ve smyslu ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř., mohl se Nejvyšší soud zabývat pouze právními otázkami, ohledně kterých odvolací soud připustil dovolání.

K první posuzované právní otázce dovolací soud konstatuje, že není oprávněn přezkoumávat ústavnost dekretů prezidenta republiky k námitce dovolatelů o neústavnosti. Takové oprávnění přísluší podle ustanovení čl. 67 Ústavy České republiky pouze Ústavnímu soudu. Ústavní soud pak se opětovně ve svých nálezech zabýval důsledky vyvlastňovacích dekretů prezidenta republiky, přičemž uzavřel, že byly v době svého vydání nejen legální, ale také legitimním aktem (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 3. 1995 sp. zn. Pl. ÚS 14/94, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 3, ročník 1995 pod č. 14).

Z uvedeného nálezu vyplývá, že vzhledem k tomu, že dekret již splnil svůj účel a po dobu více než padesát let již nezakládá právní vztahy a nemá tedy již nadále konstitutivní charakter, nelze již dnes za uvedené situace zkoumat jeho rozpor s ústavním zákonem, neboť takový postup by podle názoru Ústavního soudu zpochybnil princip právní jistoty, jenž je jednou ze základních náležitostí současných demokratických právních systémů.

V ustanovení § 14 odst. 1 a § 16 odst. 1 dekretu se stanoví, že všechny cenné papíry, které jsou na území Československé republiky a nejsou uloženy na jméno vlastníka v otevřené úschově u některé úschovny, musí být nejpozději do 15. 11. 1945 do takové úschovny složeny. Tyto cenné papíry a cenné papíry složené do otevřené úschovy již v den nabytí účinnosti dekretu, musí být přihlášeny nejpozději do 31. 12. 1945. V ustanovení § 18 odst. 1 dekretu se určuje, že cenné papíry, které nebyly takto přihlášeny, propadají ve prospěch státu. Z toho pak nelze než dovodit, že původní vlastníci těchto akcií v důsledku jejich propadnutí státu pozbyli svá akcionářská práva.

Ke druhé posuzované otázce uzavřel dovolací soud, že v ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 41/1953 Sb. se určuje, že dnem 1. 6. 1953 se ruší pohledávky a závazky z tuzemských cenných papírů v povinné úschově podle dekretu. V uvedeném ustanovení (a ani v žádném jiném právním předpisu) se nestanoví, že by tím tyto cenné papíry ztratily charakter cenných papírů. Jestliže Ústavní soud ve věci sp. zn. III. ÚS 462/98 v části I. svého rozhodnutí nadepsané „skutková stránka posuzované věci“ uvedl, že v důsledku dekretu ztratily akcie charakter cenných papírů, nelze toto konstatování považovat za právní závěr Ústavního soudu, ale pouze za závěr směřující ke zjištění skutkového stavu v projednávané věci. To ostatně vyplývá i z toho, že Ústavní soud citovaným rozhodnutím stěžovatele přiznal práva vyplývající z vlastnictví akcií podrobených režimu dekretu.

Akcie je cenným papírem, se kterým jsou spojena práva jejího vlastníka jako akcionáře ve vztahu k akciové společnosti. Na rozdíl od některých jiných cenných papírů (např. dluhopisů) nejde pouze o práva majetková (závazky a pohledávky).

Podle ustanovení čl. 216 a násl. obecného zákoníku obchodního ze dne 17. 12. 1862 (dále též jen „obch. z.“) obsahovalo členské právo akcionářovo nárok na dividendu (čl. 216 obch. z.), nárok na účast na správě společenských záležitostí (čl. 224 obch. z.) a nárok na poměrný podíl z čistého jmění společnosti (čl. 245 obch. z.) – viz např. Arnošt Malovský Wenig: Příručka obchodního práva, str. 260.

Jestliže tedy ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) zák. č. 41/1953 Sb. určuje, že dnem 1. 6. 1953 se ruší pohledávky a závazky z tuzemských cenných papírů v povinné úschově podle dekretu, znamená to pouze, že se majitelé akcií nemohli od uvedeného data domoci vyplacení dividendy, byť bylo již o její výplatě rozhodnuto, ani výplaty podílu na čistém jmění společnosti při jejím zrušení, byť jim na ně již vznikl nárok. Ostatní akcionářská práva však jim zůstala zachována a není proto důvodu dovozovat, že akcie přestaly být cenným papírem. Jakýkoli jiný výklad by nepřiměřeným způsobem rozšiřoval újmu způsobenou akcionářům zákonem č. 41/1953 Sb. Ke stejnému závěru zjevně dospěl i Ústavní soud, byť jej v rozhodovacích důvodech výslovně neformuloval, neboť uznal rozhodnutí jediného akcionáře majícího akcie zbavené práv podle ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) zák. č. 41/1953 Sb. v působnosti valné hromady, za platné a přiznal tedy majiteli práva akcionáře. V tom směru tedy napadené usnesení odvolacího soudu neobstojí. Skutkové závěry odvolacího soudu však nedovolují zpochybnit správnost jeho závěru založeného na ustanovení § 18 odst. 1 dekretu.

V projednávané věci učinil odvolací soud skutkové zjištění, že navrhovatelé nevrátili, tím méně prokázali, že by akcie společnosti, jimiž prokazují svoji aktivní legitimaci, byly složeny do úschovy a přihlášeny podle dekretu. Naopak skutečnost, že navrhovatel A. má fakticky v držení akcie na majitele, nasvědčuje tomu, že akcie do úschovy dány nebyly. Potom nelze než uzavřít, že akcie propadly státu podle ustanovení § 18 odst. 1 dekretu. Na základě tohoto skutkového zjištění a shora uvedeného právního posouzení otázky důsledku ustanovení § 18 odst. 1 dekretu dovolací soud uzavřel, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné. Proto dovolání podle ustanovení § 243b odst. 1 o. s. ř. zamítl.

Pokud jde o sdělení dovolatelů, že dodatečně vyšly najevo důkazy, osvědčující, že skutková zjištění odvolacího soudu jsou nesprávná, nemohl k tomu dovolací soud přihlídnout (srov. ustanovení § 243a odst. 2, věta první, o. s. ř.). K takovým důkazům by bylo možno přihlížet pouze v rámci návrhu na povolení obnovy řízení nebo nového návrhu na zmocnění ke svolání valné hromady založeného na nové žádosti o její svolání. Ostatně, u dovolání přípustného dle § 239 o. s. ř. správnost odvolacího rozhodnutí skutkovými argumenty nelze zpochybnit (srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 1. 1993, sp. zn. 7 Cdo 14/92 uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek sešitu 3 ročník 1994 pod číslem 34).

Při výkonu dohlédací činnosti (§ 12 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů) není soud oprávněn uložit správci konkursní podstaty, jaký postoj má zaujmout k přihlášeným pohledávkám nebo které pohledávky za podstatou má v průběhu konkursu uspokojit.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2002, sp. zn. 1 Ko 556/2001)

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 14. 10. 1999 byl na majetek společnosti s ručením omezeným J. B. (dále jen úpadce) prohlášen konkurs a správcem konkursní podstaty ustavena JUDr. J. B. (dále jen správce).

Napadeným usnesením z 26. 11. 2001 čj. 93 K 6/99-226 soud prvního stupně zamítl návrh na zproštění správce funkce, jenž podal v záhlaví uvedený jednatel úpadce J. M. (dále též odvolatel). V odůvodnění rozhodnutí soud uvedl, že v postupu správce neshledal taková pochybení či jiná jednání, která by byla v rozporu se zákonem o konkursu a vyrovnání (dále též ZKV) či v rozporu s odpovědností správce při správě konkursní podstaty. Soud vyložil, jakými principy se správce při výkonu své funkce musí řídit a za jakých podmínek lze ustaveného správce této funkce zprostit. Shledal, že odvolatelem uváděné důvody nejsou dostatečně relevantní. Vyšel přitom též z toho, že věřitelský výbor se k návrhu na zproštění nepřipojil.

Soud připustil, že správce mohl zajistit úpadcovo účetnictví v kratším časovém intervalu, než se fakticky stalo, nelze však klást správci k tíži, že nevěděl o nájemních smlouvách uzavřených mezi úpadcem a odvolatelem, o nichž měl být správce informován především úpadcem samým. K argumentaci týkající se neuspokojení pohledávek odvolatele soud zmínil, že v tomto směru je správce samostatným subjektem, jemuž soud nemůže uložit, které pohledávky má v průběhu konkursu uspokojit (jde-li o pohledávky za podstatou) a které nemá zpochybňovat (ostatní pohledávky, jež je třeba přihlásit do konkursu). Důvodnými neshledal soud ani výtky týkající se údajného prodlení s podáním návrhu na výmaz zástavních práv, když poukázal na to, že správce takový návrh podal a nelze mu klást za vinu, že Katastrální úřad v K. byl v prodlení. K poškození konkursních věřitelů nemohlo dojít ani v případě zastavení trestního stíhání ve věci vztahů úpadce s firmou P. – S. K., s. r. o., jež správce dle svého tvrzení napadl stížností. Konečně soud neshledal pochybení v činnosti správce při převzetí odstupného při postoupení leasingových smluv.

Proti usnesení z 26. 11. 2001 podal odvolatel odvolání a navrhl, aby je odvolací soud zrušil. Vytýkal soudu prvního stupně, že o jeho návrhu rozhodl bez podrobného studia spisu. Především namítal, že správce věděl o tom, že sídlo úpadce je v bytě odvolatele, jakož i o tom, že vozidla, jež úpadce užívá, jsou v úpadcově vlastnictví (míněno zřejmě ve vlastnictví odvolatele, jak je zřejmé z kontextu). Musel si proto být vědom toho, že v tomto rozsahu existovalo mezi úpadcem a odvolatelem smluv-

ni ujednání o nájmu, a mohl se to dozvědět z úpalcova účetnictví, které zkoumal a též ofotografoval. Dle odvolatele správce předložením vadných dokladů způsobil prodlení při rozhodování o výmazu zástavního práva váznoucího na nemovitostech odvolatele. Dále uváděl, že soud ve svém rozhodnutí neuvádí, zda správce měl právo požadovat odstupné ve výši 350 000 Kč za převod kamiónů, které nevlastnil úpalcce, ale odvolatel. Soud ani nezkoumal, zda tvrzení věřitelského výboru jsou pravdivá, a spokojil se s jeho stanoviskem, jež mu plně vyhovuje. Správce ani věřitelský výbor přitom nejednají v souladu se zákonem, o čemž svědčí to, že odvolateli je upíráno plnění, jež mu může být v průběhu konkursu správcem vyplaceno. Záměrné jednání směřující ke zkrácení úpalcce na jeho právech spatřuje odvolatel v tom, že soupis konkursní podstaty úpalcce nebyl předán a ten se proto nemůže vyjádřit k jeho jednotlivým položkám. Konečně poukazoval na to, že činnost správce i JUDr. S., jednající za jednoho člena věřitelského výboru, přezkoumávají orgány činné v trestním řízení, což soud prvního stupně zcela pominul.

V r c h n í s o u d v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí i řízení jeho vydání předcházející dle § 212 a 212a o. s. ř. a odvolání neshledal důvodným. Proto rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í:

Podle § 8 odst. 5 ZKV věřitelé se mohou usnést na návrhu, aby byl správce zproštěn funkce a ustaven správce nový. Soud může takový návrh zamítnout jen tehdy, má-li o změně v osobě správce závažné pochybnosti. Podle první věty šestého odstavce soud může na návrh některého z účastníků nebo správce anebo i bez návrhu z důležitých důvodů zprostit správce funkce.

Zákon o konkursu a vyrovnání tak v zásadě dvojím způsobem upravuje možnost vyměnit již ustaveného správce správcem jiným. V případě úpravy dle pátého odstavce je soud omezen ve svém uvážení, zda správce jeho funkce zprostit či nikoliv za situace, kdy je dáno kvalifikované stanovisko věřitelů, tedy takové, o němž lze tvrdit, zjednodušeně řečeno, že je vyjádřením vůle většiny věřitelů. V takovém případě může soud návrh věřitelů nerespektovat jenom při závažné pochybnosti o změně v osobě správce. Při postupu dle odstavce šestého, jenž v daném případě jediné může přicházet v úvahu, však soud, lhostejno zda postupuje z popudu jiného či na základě vlastního uvážení, může správce zprostit funkce jen z důležitého důvodu, jenž musí vyjádřit v odůvodnění svého rozhodnutí. Za takový důvod by jistě bylo nutné pokládat např. správcovu podjatost, nedůvodná pro věc podstatná prodlení při výkonu funkce či neplnění povinností vyplývajících přímo ze zákona nebo soudem v průběhu konkursu uložených.

Ve smyslu výše zmíněného § 8 odst. 6 ZKV tedy může soud stávajícího správce zprostit funkce v případě, že pro takové rozhodnutí jsou dány důležité důvody. Za takové však odvolací soud v zásadě shodně se soudem prvního stupně nepokládá tu argumentaci, o níž odvolatel svůj návrh opírá. Výhrady odvolatele proti činnosti správce

či proti napadenému usnesení soudu prvního stupně lze dle jejich obsahu a společných znaků zahrnout do čtyř skupin. Do první se řadí námitky vůči tvorbě soupisu konkursní podstaty a položkám do něj zahrnutým, do druhé údajné prodlení správce při řízení před Katastrálním úřadem v K. Další výtky směřují proti tomu, že správce dosud nespokojil nároky odvolatele, ač tak již učinit měl a mohl. Konečně je správcí vytýkán postup při přebírání úpalcova účetnictví a soudu nedostatečná znalost případu a spisu.

Především je třeba při posuzování důvodnosti odvolání v dané věci vyjít z toho, že vlastní průběh konkursu podléhá dohledu soudu, v jehož rámci lze po správcí požadovat vysvětlení jeho dosavadního postupu a jednotlivých úkonů (popř. jeho nečinnosti). Soud též může správcí uložit, aby v rámci konkursu postupoval určitým způsobem a plnil takto soudem uložené povinnosti (např. zahrnul do soupisu konkursní podstaty určitou věc, vymáhal úpalcovu pohledávku, atd.). Vždy se však musí jednat o ovlivňování správce v rámci soudního dohledu ve smyslu § 12 ZKV, které musí respektovat, že nad rámec zákonem dovoleného jít nelze. Není proto možné např. ukládat správcí, jaký postoj má zaujmout k jednotlivým pohledávkám při přezkumném jednání či které pohledávky za podstatou má v průběhu konkursu uspokojit. V tomto směru odkazuje odvolací soud pro stručnost na odůvodnění napadeného usnesení, kde soud prvního stupně přesvědčivě a správně vymezil rozsah a meze svých oprávnění vyplývajících z dohlédací činnosti. Pro úplnost je možno dodat, že proti rozhodnutím soudu učiněným v rámci dohlédací činnosti není odvolání přípustné (§ 66b odst. 2 ZKV).

Pokud se týká procesu tvorby soupisu konkursní podstaty a případných výhrad k němu, nutno vyjít ze zákonné úpravy obsažené v § 18 a 19 ZKV. Soupis provádí správce podle pokynů soudu za použití seznamu předloženého úpalcem a za součinnosti věřitelského výboru. Z obsahu spisu plyne, že soud ani věřitelský výbor zásadní námitky vůči činnosti správce v této oblasti neměli. Rovněž tak odvolací soud neshledává v postupu správce žádné pochybení, jež by odůvodňovalo jeho zproštění funkce. Je samozřejmé, že z obecného hlediska na věc nahlíženo, úpalcce i konkursní věřitelé mají právo nahlížet do soupisu konkursní podstaty a reagovat na skutečnosti zde zachycené. To konkrétně znamená, že pokud tyto oprávněné osoby mají výhrady vůči soupisu, mohou se obrátit na „konkursní“ soud, aby v rámci dohlédací činnosti zjednal nápravu, tedy např. aby správcí uložil do soupisu další věc zahrnout, popř. ji ze soupisu vyňal. Nevyhoví-li soud požadavku na vynětí věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty ze soupisu, má osoba uplatňující nesprávnost takového zařazení do soupisu možnost domoci se svého práva excindační žalobou ve smyslu § 19 odst. 2 ZKV. Postoj správce by mohl vést ke zproštění funkce v těchto případech pouze tehdy, pokud by nerespektoval závazný pokyn soudu; o takový případ se však v dané věci nejedná.

Soud prvního stupně se ve svém rozhodnutí zabýval tvrzeným pochybením správce při podání návrhu na výmaz zástavního práva a v postupu správce pochybení neshledal. Odvolací soud je toho názoru, že jde nad rámec potřeby tohoto odvolacího řízení zabývat se okolnostmi vztahujícími se k řízení před katastrálním úřadem a možným správcovým prodlením v té věci. I pokud by totiž správce v prodlení byl,

mohlo by přicházet za daného stavu věci v úvahu toliko udělení pořádkové pokuty ve smyslu § 8 odst. 4 ZKV. K takovému úkonu je však výlučně povolán soud prvního stupně a nelze toto oprávnění přenášet na soud odvolací. Neshledal-li proto okresní soud podmínky pro rozhodnutí dle § 8 odst. 4 ZKV, je vyloučeno, aby tak učinil vrchní soud.

Rovněž tak soud prvního stupně nepochybil, když neshledal důvodnými námitky vytýkající správci, že odmítá uspokojit odvolatelovy nároky. V této souvislosti je možné odkázat na to, co uvedeno výše stran rozsahu dohlédací činnosti soudu, jakož i k možnosti třetích osob, tedy i odvolatele, domoci se postupem dle § 19 odst. 2 ZKV vyloučení věcí, práv nebo jiných majetkových hodnot ze soupisu konkursní podstaty, přičemž lze dodat, že do doby, než je o takové žalobě pravomocně rozhodnuto, jsou práva oprávněné osoby chráněna způsobem popsaným v § 19 odst. 3 ZKV. Domnívá-li se odvolatel, že má za úpadcem pohledávku v konkursu uspokojitelnou, bylo namístě ji postupem dle § 20 a násl. ZKV přihlásit a v případě jejího popření podat incidenční žalobu na určení její pravosti. Pokud je odvolatel přesvědčen o tom, že jeho pohledávka za úpadcem je pohledávkou za podstatou, a správce s tímto jeho stanoviskem není srozuměn, lze podat žalobu na určení této pohledávky (proto, že její existenci správce popírá), jinak věc bude muset být řešena až v rámci rozvrhového usnesení. Ani v případě, že by správce byl srozuměn s tím, že odvolatel má pohledávku za podstatou, nelze mu zásadně ukládat, jak o tom pojednáno shora, v jakém rozsahu, popř. zda vůbec má v průběhu konkursu tyto pohledávky uspokojovat. Není proto vyloučeno, že správce všechny pohledávky za podstatou uspokojí až na základě rozvrhového usnesení, kde též s konečnou platností bude určena výše plnění připadajícího na jednotlivé věřitele.

Z odůvodnění napadeného rozhodnutí neplyne, že by se soud prvního stupně v potřebném rozsahu s projednávaným případem neseznámil a že by jeho rozhodnutí bylo povrchní a nevyčerpalo všechny pro věc relevantní okolnosti, o něž důvodnost svého návrhu odvolatel opírá. Odvolací soud je naopak přesvědčen o tom, že soud prvního stupně věci věnoval potřebnou péči a že ve svém rozhodování nikterak správce na úkor odvolatele či úpadce nepreferoval. To je ostatně zřejmé i z toho, že zmínil správcovo dílčí prodlení při zajišťování úpadcova účetnictví, jež by však vzhledem k okolnostem případu zde v krajním případě mohlo snad být důvodem pro udělení pořádkové pokuty, nikoliv však již oním závažným důvodem, jehož existenci zákon podmiňuje zproštění správce funkce. Dospěl-li soud prvního stupně k závěru, že zde rozhodnutí dle § 8 odst. 4 ZKV nepřichází v úvahu, je odvolací soud ve smyslu shora uvedeného povinen tento postoj akceptovat.

Vzhledem k tomu, co uvedeno v předchozích odstavcích, má odvolací soud za to, že soud prvního stupně nepochybil, když dovodil, že odvolatelovu návrhu není namístě vyhovět, přičemž v dalším lze pro stručnost na odůvodnění napadeného usnesení odkázat. Z tohoto důvodu odvolací soud postupoval dle § 219 o. s. ř. a napadené usnesení jakožto věcně správné potvrdil.

INHALT*)

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 24 Aus dem Recht auf gerechten Prozess (Artikel 6 Absatz 1 der Vereinbarung über den Schutz der menschlichen Rechte und Grundfreiheiten) geht unter anderem auch das Erfordernis hervor, dass die Beschlüsse des Gerichtes über die Auferlegung der Ordnungsstrafe durch das Gericht der höheren Stufe nachgeprüft wäre, und zwar auch dann, erlegte die Ordnungsstrafe das Berufungsgericht auf. Dasselbe gilt auch für manchere andere Fälle, wenn der Beschluss des Berufungsgerichtes bedeutsam die Person des Beklagten (z.B. Beschluss über die Haft) berührt.
- Nr. 25 Reichte der Revisionsbeschwerder im Einklang mit der aus dem § 265f Absatz 1 der Strafsordnung hervorgehenden Forderung eine Revisionsbeschwerde ausdrücklich nur gegen das Urteil des Gerichtes der ersten Stufe ein, obwohl die Strafverfolgung durch den Beschluss des Gerichtes der zweiten Stufe rechtskräftig beendet wurde, dann reichte er die Revisionsbeschwerde gegen den Beschluss ein, gegen den das Gesetz lässt keine Revisionsbeschwerde zu (§ 265i Absatz 1 Buchstabe a/ der Strafsordnung). Nur bis dem Ablauf der zweimonatlichen Frist, die durch das Gesetz für die Einreichung der Revisionsbeschwerde festgelegt wird (§ 265e der Strafsordnung) konnte der Revisionsbeschwerder die Einreichung machen, durch die focht er den Beschluss des Gerichtes der zweiten Stufe an.
- Nr. 26 Der Senatsvorsitzender wird während der Entscheidung über den Auschub der Freiheitsstrafe für notwendige Zeit, wenn die Strafe konnte das Leben oder die Gesundheit des Verurteilten bedrohen, im Einklang mit der Bestimmung des § 322 Absatz 1 der Strafsordnung im Wortlaut des Gesetzes No. 265/2001 Sb., nicht nur mit den durch den Verurteilten oder mit seinem Zustimmung vorgelegten Arztberichte, die in der genannten Bestimmung ausdrücklich angegeben werden, begrenzt. Er kann wegen des Beschlusses möglicherweise auch andere Beweise anschaffen und verwenden. Ausgeschlossen werden nur solche Beweise, deren Unzulässigkeit geht aus dem Gesetz hervor.
- Nr. 27 Der Angeklagte wird im Einklang mit Artikel 37 Absatz 1 der Urkunde der Grundrechte und -freiheiten und § 33 Absatz 1 der Strafsordnung berechtigt die Aussage zurückweisen, ist er jedoch im Einklang mit dem § 114 Absatz 2, 3 der Strafsordnung verpflichtet die notwendigen Handlungen ertragen, die zur Feststellung, ob er die Person, die sich auf der Tatort verweilt, ist. Herunternehmen der Geruchsspur wegen derer Komparation mit der Geruchsspur, die auf der Tatort erwirkt wurde, das durch die Gerichtspraxis für zulässigen Beweis würdigt (vgl. Befund des Konstitutionsgerichtes vom 04.03.1998, Aktenzeichen I. ÚS 394/97), solcher Beweis wird. Zur Durchführung dieses Beweises kann man auch gleichwohl schreiten, dass der Angeklagte stimmt damit nicht zu.
- Nr. 28 Der Verteidiger reicht die Berufung immer im Vertreten des Angeklagten ein, als die Handlung der Verteidigung, und nicht im seinen Namen, denn er die Person mit selbständigem Berufsrecht im Sinne der Bestimmungen des § 247 Absatz 2 der Strafsordnung wird. Die Tatsache, dass unter dem Berufungstext nur der Namen des Verteidigers angegeben wird, und nicht auch der Namen des Angeklagten, wird ohne Weiteren kein Grund für die Zurückweisung der Berufung werden, da diese durch die nichtbefugte Person im Sinne des § 253 Absatz 1 der Strafsordnung eingereicht wurde.
- Nr. 29 Unter dem Schaden, die durch die Straftat des Versicherungsbetruges nach dem § 250a des Strafgesetzes wird die Summe verstanden, die wird der Differenz zwischen die wirklich gewährte Leistung auf einer Seite und die Versicherungsleistung, die ordnungsmässig wäre, wenn der Täter unwahrheitsgetreuen oder grob verzerrten Angaben gab nicht an, oder die wichtigen Angaben für die Inanspruchnahme auf die Versicherungsleistung nicht verschweigte, auf der anderen Seite. Für den Schaden kann man die ganze Summe der gewährten Versicherungsleistung nicht halten, wenn offensichtlich wird, dass zur gegenständliche Versicherungsbegebenheit wirklich kam, und dass der Anspruch auf die Versicherungsleistung wirklich entstand, obgleich in niedrigerer Summ, als die Summe, die der Täter herausgelockt hat.

Entscheidungen in bürgerlichen, handelsrechtlichen und verwaltungsrechtlichen Sachen

- Nr. 39 Teilzurücknahme der Klage (§ 96 der Zivilgerichtsordnung) wird keine Änderung der Klage im Sinne des § 95 der Zivilgerichtsordnung werden; solche dispositive Tätigkeit des Klägers behindert nicht die Erlassung des Urteils wegen Versäumung mit Rücksicht auf den restlichen Teil des Anspruches. Verlangte der Kläger während der ersten Verhandlung, die sich in gegenständlichen Sache abgespielt wurde, dass der beklagte Betrag ihm als selbständiger Anspruch zuerkannt wäre, und nicht als ursprünglich verlangtes Zubehör der Anforderung, handelte es sich um eine Änderung der Klage (§ 95 der Zivilgerichtsordnung), die schloss die Erlassung des Urteils wegen Versäumung aus (§ 153b der Zivilgerichtsordnung).

*) Dieser Text wurde in der deutschen Sprache zwecks Informationen der Leser vom ORAC – Verlag vorbereitet.

Bei der Feststellung der zur Beurteilung, ob das Gerichtsschriftstück ordentlich zugestellt wurde, entscheidenden Wirklichkeiten, operiert das Gericht angemessen den Bestimmungen von § 122 und folgenden der Zivilgerichtsordnung. Die Teilnehmer werden daran, unter anderem, berechtigt, bei dem Verhör der Zeugen ein (§ 126 der Zivilgerichtsordnung), Verhör der Teilnehmer (§ 131 der Zivilgerichtsordnung) oder die Durchführung des Beweises durch die Urkunde (§ 129 der Zivilgerichtsordnung), deren Inhalt wird auf die Feststellung der entscheidenden Tatsachen orientiert, Äusserung über die Echtheit oder Fehlerlosigkeit solcher Urkunde und zu den Ergebnissen der durchgeführten Untersuchung (§ 123 der Zivilgerichtsordnung) anwesend sein..

Entscheiden über die gegen den Beschluss des Gerichtes der ersten Stufe erhobene Berufung ohne Verhandlung (§ 214 Absatz 2 Buchstabe c/ der Zivilgerichtsordnung) kann das Berufungsgericht nur dann, wenn die Beweisführung nicht durchgeführt wird. Stellt das Gericht die entscheidenden Tatsachen über die Rechtzeitigkeit der Wechseleinreden mittels der Untersuchung fest, ohne Befehlen der Berufungsverhandlung und ohne Ermöglichen den Teilnehmern der Verhandlung sich zu den Ergebnissen der durchgeführten Untersuchung zu äussern, handelt es sich um ein fehlerhaftes Verfahren des Gerichtes im Gang der Verhandlung.

Grund dazu, dass das Gericht lehnte die Durchführung des vorgeschlagenen Beweises ab, kann seine Unglaubwürdigkeit nicht werden. Beschluss über die Glaubwürdigkeit des Beweises ist schon ein Bestandteil seiner Bewertung im Sinne des § 132 der Zivilgerichtsordnung, wobei kann man den Beweis nicht bewerten, der durch Gericht nicht durchgeführt wurde.

Gegen den Beschluss des Berufungsgerichtes, durch den der Beschluss des Gerichtes der ersten Stufe über das Ablehnen der Berufung wegen der Verspätung, wird die Berufung nicht zulässig werden.

Nach der Eröffnung des Konkurses auf das Eigentum des Pflichtigen dürfte der Schuldner dem Berechtigten schon kein anderes, im Sinne der Bestimmungen von § 312 und folgenden der Zivilgerichtsordnung dem Berechtigten befohlenes Geldguthaben solvieren; diese Bestimmung gilt ohne Berücksichtigung auf die Tatsache, ob der Schuldner des Berechtigten die Verständigung des Gerichtes, dass der Beschluss über das Befehlen der Beschlussdurchführung durch Überweisung anderes Geldguthabens die Rechtskraft erlangte, erhalten hat.

Die Leistung, die der Schuldner dem Berechtigten aufgrund der rechtskräftig befohlener Durchführung des Beschlusses im Zeitraum nach der Konkurseröffnung auf das Eigentum des Pflichtigen geleistet hat, ist die Leistung ohne den Rechtsgrund (§ 451 des Bürgerlichen Gesetzbuches), zur Forderung deren von dem Berechtigten der Schuldner des Pflichtigen aktiv sachlich legitimiert wird, und nicht der Pflichtige oder der Konkursmasseverwalter des Pflichtigen. Durch solche Leistung geht der Schuld gegen den Pflichtigen (Kridater) nicht unter.

Es handelt sich über den Kündigungsgrund im Sinne von § 9 Absatz 3 Buchstabe a) des Gesetzes No. 116/1990 Sb., im Wortlaut der späteren Vorschriften auch dann, wenn das Betreiben des Gewerbes durch den Pächter der gewerblichen Räume beanstandet wurde, das Durchsetzen dieses Kündigungsgrundes darf gegen die guten Sitten nicht werden (§ 39 des Bürgerlichen Gesetzbuches).

Zum 01.04.1964 wurde der Vertrag über die Übertragung unbeweglicher Sachen wirksa, obwohl die Vertragsparteien um die Zustimmung des Bezirksrates (ONV) mit der Übertragung im Einklang mit Gesetz No. 65/1951 Sb. nicht ersucht haben.

Aufgrund der blossen Bestätigung, dass eine Person ursprünglicher Besitzer eines Eigentum, das im Einklang mit § 29 des Gesetzes No. 229/1991 Sb., im Wortlaut der späteren Vorschriften, ist, kann man das Eigentum bis der Abstimmung der Gesetze über dieses Eigentum anderen Personen nicht übertragen, und der Kläger kann elforegich auf die Festsetzung der Ungültigkeit des Vertrages über die Übertragung solches Eigentums nicht dringen.

Aus den Bestimmungen des § 14 Absatz 1 und § 18 Absatz 1 des Dekrets des Präsidenten der Republik No. 95/1945 Sb. geht hervor, dass die ursprünglichen Besitzer der Aktien, die in die offene Verwahrung im Einklang mit genanntem Dekret nicht deponiert wurden, verloren in Konsequenz des Verfalls dieser Aktien dem Staat ihre Aktionärsrechte.

Wurden die Aktien in die offene Verwahrung im Einklang mit § 14 Absatz 1 des genannten Dekrets deponiert, ihren Besitzer die Aktionärsrechte geblieben sind, mit der Ausnahme der schon entstandenen Eigentumsrechte (z.B. Rechte auf die schon eingeräumte Dividende).

Während der Leistung der Aufsichtstätigkeit (§ 12 Absatz 2 des Gesetzes No. 328/1991 Sb., im Wortlaut der späteren Vorschriften) wird das Gericht nicht berechtigt dem Konkursmasseverwalter befehlen, welche Stellung soll er zu den Forderungen einnehmen, oder welche Forderung auf die Konkursmasse soll er während des Konkurses befriedigen.

Resolution in Criminal Law Cases:

No. 24

The request to review the court decisions inflicting the procedural fine by the appellate court, also in the case when the appellate court imposed the fine, results from the right to the fair trial (the provision of article 6 clause 1 of The European Convention of Human Rights). This should be applied also to another cases when the decision of the appellate court affects the rights of the defendant significantly (for example: decision about the custody).

No. 25

No remedy shall be permitted (section 265i subs. 1 letter a/ of the Penal Procedure Code – PPC) if the defendant, in accordance with the request resulting from the provision of section 265f subs. 1 of PPC, lies an appellate review explicitly from the 1st instance court judgement, although the criminal proceeding was finally closed upon the judgement of an appeal court (2nd instance). The appellant could only, in legally stated 2 months period (sec. 265e of PPC), file an appellate review against the judgement of the appeal court (2nd instance court).

No. 26

The presiding judge (chairman) when determining about the suspension of the service of imprisonment for needful period, if convict's health or life is endangered according the provision of sec. 322 subs. 1 of PPC as amended by the Act N° 265/2001 Coll. is not bound by the medical reports presented by the convicted person or required with his assent expressly mentioned in the quoted provision. The judge may acquire and introduce also other evidence to decide (compare the provision of sec. 89 subs. 2 1st sentence). The only evidence excluded is the one which inadmissibility results from Statute.

No. 27

An accused has right to remain silent, pursuant to the provision of article 37 subs. 1 The Charter of Rights and Freedoms and pursuant to the provision of sec. 33 subs. 1 of PPC, but still has the duty according the provision of sec. 114 subs. 2, 3 of PPC to submit to the acts necessary to detect whether he is the person dwelled at the scene of crime. Taking of the scent trace with a view to compare it with another one collected at the scene of crime is, according the judicial practise (vide the judgement of The Constitutional Court from 4th March, 1998, file N° I. ÚS 394/1997), evidence admissible in trial. This evidence shall be adduced also if the defendant has given no consent.

No. 28

An advocate files an appeal always on behalf of the defendant as the act of the defence counsel, for he is not the person granted with the separate right to appeal according the provision of section 247 subs. 2 of PPC

The appeal cannot be dismissed, as filed by an inappropriate person according the provision of sec. 253 subs. 1 of PPC, merely upon the fact that it was undersigned only by the advocate and no by the defendant as well.

No. 29

The damage caused due to the crime of insurance fraud (sec. 250a of Penal Code) is the balance between the truly provided payment of the insurance claim and the performance upon the insurance contract which would be provided if the defendant proving a claim would not introduce false or grossly misrepresented facts or would not conceal substantial data.

The whole amount of the performance upon the insurance contract cannot represent the damage caused due to the crime if it is evident that the insurance incident had really happened and the insurance claim had occurred although at the lower amount as the defendant claimed.

Resolution in Civil Law, Business Law and Administrative Law Cases:

No. 39

The partial withdrawal of an action (pursuant the provision of section 96 of Civil Procedure Code – CPC) cannot be regarded as its alteration pursuant to the provision 95 of the CPC, such a disposal act of the plaintiff does not impede to issue the default judgement concerning residual portion of the claim. It is a case of an alteration of an action (according provision of section 95 of CPC) allowing no issue of the judgement for default, if the plaintiff, during the first hearing held on the merits, applied for an adjudication of the claimed sum on the grounds of the self-contained claim and no initially claimed accessions (provision of sec. 153b of CPC).

epravo

Sbírka zákonů pro
zákazníky T-MOBILE

- No. 40 The court proceeds pursuant to the provision of sec. 122 a. f. of Civil Procedure Code – CPC accordingly when considering whether the written instrument was delivered properly. The parties to a case have therefore right to be present at the questioning of the witnesses (sec. 126 of CPC) and the parties (sec. 131 of CPC) and also when adducing a documentary evidence focused on the ascertainment of the decisive facts (sec. 129 of CPC). They have right to express their view on matter of the authenticity and the correctness of the instrument and to comment the outcome of the search done (sec. 123 of CPC).
The court can decide about the appeal contrary the 1st instance court resolution without hearing (sec. 214 subs. 2 letter c/ of CPC) only when not adducing the evidence. If the court discovers the facts decisive for the timeliness of the draft protest by means of search without ordering a trial and giving an opportunity to the parties to comment the outcome of the search it is the case of an undue course of the trial.
The court may not refuse tendered evidence only on the grounds of its unreliability. The conclusion about it is the component part of the weighing of the evidence according the provision of sec. 132 of CPC, and evidence may not be evaluated if it was not adduced.
- No. 41 An appellate review is not admissible contrary an appeal court resolution confirming the first instance court resolution to dismiss the appeal due to delay.
- No. 42 After the bankruptcy was adjudicated upon the obliged person's property the debtor of the obliged person must not satisfy, pursuant to the provision of section 312 a. f. of CPC, other monetary claim ordered in favour of the entitled person. This should be applied no matter the fact whether the debtor of an obliged person received the court notification that court order to execute has become final and conclusive.
There is not a legal title for such debtor's performance even provided to entitled person upon the final and conclusive order to execute (sec. 451 of CPC).
The person entitled to sue for recovery of an unlawful acquisition of the property is the debtor and not the obliged person or the bankruptcy trustee.
This kind of performance cannot cause the extinguishment of the debtor's due against the obliged person (bankrupt).
- No. 43 It is also a reason for notice in the meaning of the provision of sec. 9 subs. 3 letter a) of the Act N° 116/1990 Coll. as amended if the tenant of non-residential premises suspended the trade. Above mentioned may not be asserted in contravention of good morals.
- No. 44 The contract about the transfer of the property (real estate) came into effect to 1st April, 1964 even though the parties of the contract did not asked for the consent of the state administrative authority (district people's committee) pursuant to the provisions of the Act N° 65/1951 Coll.
- No. 45 The plaintiff cannot successfully claim an invalidity of the contract dealing with the assignment of the property, which according the provision of sec. 29 of the Act N° 229/1991 Coll. as amended may not be transferred to the another person's property till the adoption of the statute ruling over this kind of property, only on the grounds of mere allegation.
- No. 46 It results from the provision of sec. 14 subs. 1 and the provision of sec. 18 subs. 1 of the presidential decree N° 95/1945 Coll. that original shareholders, whose shares were not deposited into an open custody, were deprived of their rights due to their confiscation to state. If the shares were deposited according the provision of sec. 14 subs. 1 of The Decree than the rights of the shareholders has maintained except already arisen possessive rights (already awarded dividend).
- No. 47 The court executing its supervisory power according the provision of sec. 12 subs. 2 of the Act N° 328/1991 Coll. is not entitled to impose to the bankruptcy trustee what opinion he has to adopt to the claim registrations or which of them should he satisfy.

epravo Sbírka zákonů pro T-Mobile
zákazníky T-MOBILE

epravo Sbírka zákonů pro T-Mobile
zákazníky T-MOBILE

epravo

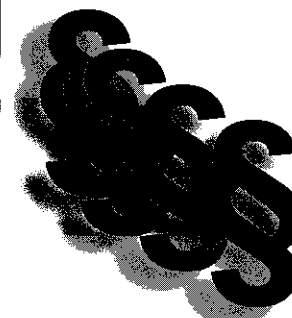
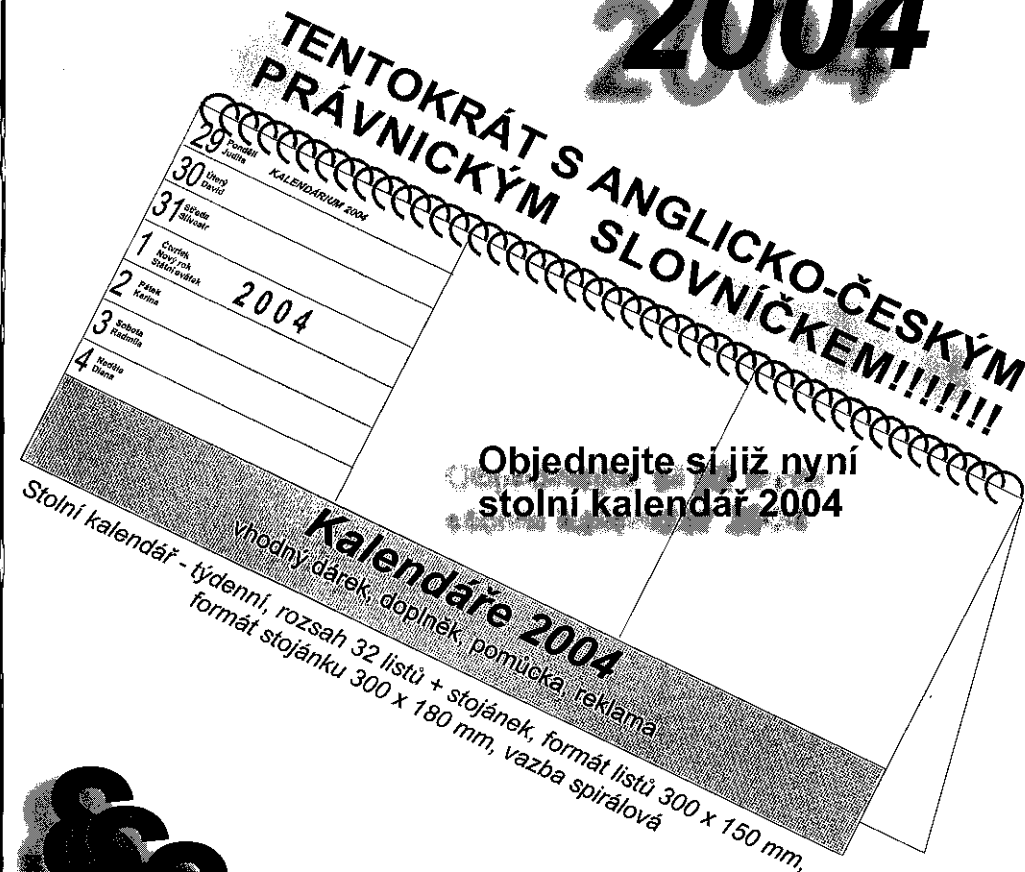
Sbírka zákonů pro
zákazníky T-MOBILE

.....**T**.....**Mobile**

Opět

jsme pro Vás připravili právní kalendář
pro rok:

2004



Tradičně levná pomůcka
na Váš pracovní stůl
jen za **65,- Kč/ks**



LexisNexis™

Nakladatelství Orac

Limuzská 2110/8
100 00 Praha 10
tel.: 274 013 266
fax. 274 013 256
e-mail: orac@orac.cz

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené předpisem, jenž se opírá o zákonné zmocnění. Jejím vydavatelem je Nejvyšší soud České republiky. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazení rozhodnutí do Sbírky rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Index 47 301

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit 5/2003 (ročník LV) z 20. 5. 2003.

Vydává Nejvyšší soud ČR v NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Limuzská 2110/8, 100 00 Praha 10, IČO 45808937, zapsaném v OR u Městského soudu v Praze dne 1. 9. 1992, oddíl C, vložka 12305

Připomínková místa: Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství.

Předseda redakční rady: JUDr. Pavel Kučera.

Redigují: JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Karel Hasch, JUDr. Pavel Krbek a JUDr. Zdeněk Krčmář.

Adresa redakce: 657 37 Brno, Burešova 20, tel. 541 593 111.

Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků.

Rozšiřuje, objednávky předplatného přijímá a informace o prodeji a odběru podává:

NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Limuzská 8, 100 00 Praha 10.

Nakladatelská redakce: JUDr. Karel Havlíček, Bohumila Weilová

Administrace: NAKLADATELSTVÍ ORAC: tel.: 274 013 266, fax: 274 013 256, e-mail: orac@orac.cz.

Distribuce: Česká pošta, s. p., Postservis OZ Střední Čechy.